

אתרוקים

טונים ותוכן של הילדים אוהבים

טלח תטפ"ו

מצוקה לגליון כספכ 652

מצוקה למגזין
'טועמיה'

פנים מאידות 8 ירושלים

טל' 02-500-4569

So25004569@Gmail.com

שפיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

אמרנו לכם: אושר עד התחילו למכור מכוניות כנגד רשת ויקטורי רוצה לשווק דירות

מורה: מה אתם מקבלים אם תחלקו תפוז? תלמיד: תפוצ'יפס.

דועל שבע מניין חדש נפתח!

תפילת שחרית בשעה 6:45
 בית הכרד נוכח | הגליל 18

דבר העורך

הכווץ כה' "סר צלם מעליהם וה' אתנו"

שאל הצדיק רבי יהודה לייב אלטר מגור בעל ה"שפת אמת": מדוע השתמשו יהושע וכלב בדימוי של צל - "סר צלם מעליהם"? וביאר הוא משל למה הדבר דומה: לאדם ההולך לבדו בחושך, בהביטו אל האופק השחור, מתוקף הבדידות מדמיין הוא לעצמו כל מיני דמויות, קולות וצלילים המעוררים בו פחד וחלחלה... והנה ברגע שמתקרב למקום מבין הוא כי אין אלה דמויות כלל אלה צללים... כן הוא הנמשל: אומרים יהושע וכלב למרגלים: אתם מספרים כי ראיתם ערים גדולות ובצורות ובני ענקים - אין זה אלא מתוך דימיון הפחד שלכם... לכן: "ואתם אל תראו את עם הארץ" היו אמיצים וכשנגיע לשם אתם תבחינו מיד כי "סר צלם מעליהם" - כל זה לא היה אלא צל שהפחיד אתכם... כך אנו הרבה דמיונות ופחדים עוצרים אותנו מלהתקדם הלאה לכן נתגבר כארי ונפרוץ קדימה אל היעוד שלנו

בהערכה רבה ניר זלמל

לרפואת יונה בת דינה תחי'

פגשתי אתמול מישהו שאמר לי שאני כל היום רק מחפש לתבוע אנשים
 אפשר לתבוע אותנו על זה?

לכל אחד יש את החבר הזה ששומע מטוס בשמים וישר מעדכן שהמלחמה עם איראן חזרה.

כשהייתי קטן לא היה אכפת לי מה אני לובש, כשאני מסתכל בתמונות שלי, אני רואה שגם להורי לא היה אכפת.

כשהמתקין מתעצל לעלות לגג

עבודת צוות היא דבר חיוני, היא מאפשרת לכל אחד להאשים מישהו אחר

שווה קריאה

וואי מה נפל עלי... שמי יחזקאל, עבדתי כנהג משאית, ופרנסתי את משפחתי. היות שבימי בחרותי

למדתי בישיבה, אז לא וויתרתי על קביעת עיתים לתורה. יום אחד הציע לי אחד קרוב משפחה, להשקיע בפרויקט שלו בצפון עם רווחים מאוד מפתים. אמרתי לעצמי שקרוב משפחה לא יפיל את שאר בשרו והלכתי על זה. לאחר כשנה הנייד שלי מצלצל, על הקו אחד מהמשקיעים והוא צועק לי: "יחזקאל, כל ההשקעה ירדה לטמיון! זה תרגיל עוקץ. קרוב המשפחה שלך, נמלט לחו"ל". תוך כמה ימים קיבלתי תביעה על חמישה וחצי מיליון שקלים! במקביל הוצא עיקול זמני על כל נכסיי. הייתי ממש שבר כלי. עורכי הדין נתנו לי להבין שכמעט אין מה לעשות. בתוך כל המערבולת הזו, עצרתי ואמרתי לעצמי: "יחזקאל, אולי הקדוש ברוך הוא רוצה ממך משהו? ואז הציע לי מישהו לעלות למעונו של שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, לשפוך את ליבי. הגשתי לרב מכתב שהכנתי. לא הצלחתי לעצור ופרצתי בבכי. רבי חיים קרא את המכתב, הרים את עיניו, הביט בי ברוך ואמר לי בנועם: "גם לי יש חובות... אם תקבל עליך חובות של עול תורה, החובות האלו יסורו ממך". נישקתי את ידו של רבי חיים והרגשתי שסלע כבד ירד לי מהלב. סמוך ובטוח בהבטחתו, ונפנית כל כולי ל טפל בחובות מסוג אחר. הייתי קם שעתיים לפני הנץ לומד שעתיים, מתפלל בהנץ ויוצא לעבודה. בערב לומד עד השעות המאוחרות. לאחר שמונה חודשים הציע לי חבר לפקוד את קברו של האור החיים' הקדוש. כשעמדתי על הציון הקדוש, הופתעתי, במקום להתפלל על החובות, התפללתי על הרוחניות: "אם בזכות הצדיק אצליח תוך חודש להפוך לאברך כולל, אני מקבל על עצמי ללמוד בכל שבוע את ביאור 'אור החיים' על הפרשה".

לאחר עשרים ושמונה ימים, תוך כדי העבודה כאב חד פילח את גבי, מה שהתברר כפריצת דיסק. קיבלתי חופשת מחלה לשבועיים. אני יושב בבית פתאום קול פנימי אמר לי: "יחזקאל, זה סימן משמים. תעזוב את העבודה וקבל על עצמך עול תורה!". ואכן כך עשיתי. יום אחד הבן שלי מתקשר: "אבא", "יש לי חבר שאבא שלו מנהל משרד עורכי דין, אולי תתקשר אליו". עורך הדין הזה התגלה כיהודי עם לב חם, וכששמע את הסיפור הכואב, הוא קישר אותי עם עורך דין בכיר וגם אצלו הסיפור נגע לליבו והחליט לפעול ללא תמורה רק הזהיר אותי שלא אתמלא בתקווה. יומיים חלפו, ואני מקבל טלפון "יחזקאל", "נמחקו לך כל החובות! כשנפגשנו סיפר לי שמה שקרה ממשי השגחה פרטית: עורך הדין הכיר את עורך הדין התובע מטעם הבנק, והוא נחשב מבחינת המעמד לתלמידו. הוא ניהל עימו שיחה אישית ב'שפה שלהם', וגער בו בחביבות ובנחישות על שהם נטפלים לאדם כזה שעשה את הדברים בתום לב וממיטים עליו אסון. ואז קרה הלא יאמן: עורך הדין הסכים באורח פלא למשוך את התביעה ממני (לא מהשאר). כיום אני יושב באוהלה של תורה מבוקר עד ערב כאברך לכל-דבר. כנהג משאית המשכורת היתה כפול ארבעה ולא גמרתי את החודש, וכעת יש לי קדי מחסורי ואני מצליח אפילו להפריש חומש מכל הכנסותיי למטרת החזקת תורה. חוויית על בשרי את דברי רבי נחוניה בן הקנה 'כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ'.

משפחת דרשן

אבא ואמא
רנה - 13
ידידה - 11
בצלאל - 9.5
חיליק - 8
שימי ומימי - 6
ליקי - כמעט שנתיים

זרקור לפרשה

למלכת דרשן

שלח

אני???

"והאנשים אשר עלו... אמרו לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו" (במדבר י"ג ל"א)

"אני???" התמיהה של חיליק מדגישת כל כך, שגם בני הבית, שאינם שתפים פעילים לשיחה, מבינים שהדובר מהעבר השני של הטלפון מבקש משהו הזוי לחלוטין. "מה אני?" מתפזר לו חיליק, "מה חיי?" "לא", הוא פוסק אחרי רגע של הקשבה. "יש לנו בפתה מספיק צדיקים, שדבר כזה מתאים להם פי מיליון יותר ממני. שיהם יארגנו ויבואו לבית הפנסות לשעות למוד נוספות, יגמרו שם יחד את ספר התהלים. אני בקשי בלמודים מצליח ללמד... זה לא בשבילי".

השיחה מתנתקת. ידידה חושב שהוא מבין. "זה לרפואת חיה רחל בת טויבער?" הוא מגיש. היום, במקום להעזר במערכת הפרוזה, עבר המפקח מפתה לכמה, ודבר ישירות עם התלמידים. הוא ספר שפוקר עוברת אמו נתוח קריטי, ובקש מהם, ממש באפן אישי, שפול תלמיד יקבל על עצמו חזק ורחני. בפתה של ידידה החליטו על ברכות בקול ועל הקפדה על עגית אמן.

בפתה של חיליק תפסו שני ילדים, 'צדיקי הפתה', את המושכות לידים, והחליטו על קבלה כפתית: שנון משניות בעלפה עם פרוסי עדיד. עכשו הם מתקשרים לשכנע אותו להצטרף לזמות נוספות.

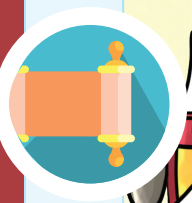
"כן, בדיק..." ממלמל חיליק פזור דעת. ספר הקומיקס ממנו 'נקרע' קורא לו לצלל שוב לעמק העלילה. מה לו מבצעים ומי לו חזק? הוא אמר מעט משניות בפתה, ועשה את שלו. הספר מושך פי מיליון... וחוצץ מזה, הוא כבר למד היום בחידר המון שעות. עכשו זה הזמן להתרווח, להתרענן, להחליף כוחות. הלמוד של החברים שלו יתה ככל מקרה רציני פי כמה מזה שלו. בצלאל משתף את אחיו בחזק הפתתי שלהם, שימי מספר על מספר פרקי תהלים שהרבה אמר אתם, ידידה מביע דעה, מימי מציעה אמירת 'שיר למעלות'

בקטנה שלה; וחיליק כבר מנתק. הוא שקוע עמק עמק בספר החדש, נסחף עם הדמויות ועם העלילה... "חיליק!" מימי מגישה לו את הטלפון, "זה טוב החבר שלך?" "אוי--!" נושף הילד, "כבר הסברתי לו שאני לא צדיק כזה. קטנתי". "לא. אני לא יכול". הוא נאנח לתוך השפופרת. "אז מה אם הילדים חושבים שאני מתאים? אני לא למדן רציני מספיק. נסית את שמואלביץ? העינים שלו פוזלות בכמיהה לכוון הספר. זה לא מתאים לו, עכשו בטח לא.

"מצחיק אהד", סונטת בו רנה כשסמתימת השיחה, שנייה לפני שהוא שוב שוקע בקריאה. "אתמול, כשהערת לי על ברכת המזון ש'בלעת', טענת שאין לי זכות לחנך אותך ושאמה צדיק יותר ממני ולומד כל יום המון שעות תורה... ופתאום אתה קטן, לא מתאים... איך התהפכת?"

"באמת אני לא כזה צדיק..." ממלמל חיליק, לא מרפז. "כזה זה היה גם אצל המרגלים", מתערב אבא. "גדולי המפרשים תוהים, איך באמת הם הגיעו לחטא הנורא הזה? וה'חפץ חיים' אומר, ששרש החטא היה תחושה של קטנות. היצור הרע יושב על שני מפתחי הלב. לפעמים הוא מכניס בלב האדם תחושה מרוממת שהוא מיראי ה' ומאוהביו, זאת כדי למנע ממנו להתקדם ולהשקיע; אבל כשהוא מבחין שהאדם עומד בפני חזק באיזה ענין רחני - הוא גורם לו לחשב שהמצנה הזו לא מתאימה לקטנים כמוהו..."

מטרת היצור בעננה המדמה הזו, היא לבטל מהאדם את התשוקה למצנה. וזה מה שקרה למרגלים וכל העם במדבר. הם ידעו שהארץ טובה ופרותיה טובים, אבל הם? הם קטנים, הם לא ראויים שה' פיל בפניהם את בני הענק השוכנים במבצרים... רק לכן הם חוששים... וזו היתה הטעות שלהם! יהודי צריך להאמין תמיד שהוא גדול, שהוא יכול להתקדם ושהוא ראוי לחסדי ה' ולהשגחתו".

סיפור וחידוש // ע' בר כוכבא

מקורות: שמירת הלשון חלק שני פרק י"ט

ואלה תולדות

רבי דוד מיכאל שמידל זצ"ל

ראש הכולל בטבריה ובקוממיות

ראש ארגון 'אתרא קדישא'
נולד ב'ז' בניסן תרצ"ד, נפטר ב'כ"ד באדר תשפ"ו

וּפְרָח לּוֹ אִישׁ הָאֵמֶת

גדולים. "אנחנו נתרם סכום פלוני, בתמורה לך ש'בפיקה' תכתב סכום גבוה יותר", הם התנו.

"אני כותב בדיוק את הסכום שקבלתי", ענה רבי דוד. והם הלכו משם בלא לתרם. וכש'ירדו מהבית, שמע רבי דוד את האחד מהם אומר לשני: "ידעתי שפה זה לא ילך..."

בפעם אחרת, בקשה חברת בניה לפגוע בקברי קדמונים שנמצאו באזור הבניה. רבי דוד נאלץ לעמד באולם בית המשפט וליצג בגפו את קברי הקדמונים, כשמולו העמידה החברה הבונה את אחד מעורכי הדין המכשירים ביותר. העורך דין הערים תשובות זו על גבי זו וענה לשופט תשובות מחכמות ומפלפלות, ורבי דוד ענה תשובות קצרות וישרות.

לבסוף, בחסדי שמים, זכו קברי הקדמונים במשפט. אחרי המשפט נגש אליו אותו עורך דין בעל שם ושאל אותו: "תגיד, איך, איך אתה מנצח בלי שום עורך דין מאחוריך?"

ענה לו ר' דוד - "כי האמת אתי".
כך היה בכל רגע בחיים. הנה, יושבים בני המשפחה בשלחן שבת, ושאלה תורנית עולה לדיון. "אני חושב שכתוב ב'פרי מגדים' כך וכך", עונה הסבא הגדול על השאלה. "מה אמר סבא?" שואל נכד בקצה השני של

רבי דוד מיכאל שמידל

השלחן, שלא שמע היטב. "סבא אמר שכתוב ב'פרי מגדים' כך וכך". "לא!" מתקן סבא. "אמרתי שאני חושב שב'פרי מגדים'..." אמנם הנכדים ידעו שסבא, בגדלותו בתורה, כשהוא חושב שכתוב דבר מה ב'פרי מגדים' - זה בודאי כתוב שם; אבל אם שואלים מה סבא אמר, צריך לענות בדיוק מה שסבא אמר. כפי שמחייבת האמת. בסעודת פורים, כטוב לב אחד מהנכדים הנשואים ביו, הוא פנה אל רבי דוד ואמר לו: "אני נולדתי בן לתלמיד חכם גדול, ונכד לתלמיד חכם גדול - ותראו מה יצא ממני; ואלו אתם סבא, נולדתם בתל אביב - ומשם הגעתם לאן שהגעתם..."

ענה הסב הגדול: "הגעתי לכאן כי תמיד חפשתי את האמת ואת אנשי האמת. כך הגעתי למרו החזון איש. לא חפשתי להצמד למה שכלם חושבים ואומרים, רק להצמד אל האמת".

וכמה מתאים שהמלה האחרונה שרבי דוד אמר, היתה המלה 'אמן' (על ברכות השחר שאמר לפניו אחד מנכדיו), שהרי פרושה של המלה 'אמן' היא 'אמת'.

דוד הילד יושב ליד המחברת ופותר את הבעיה בחשבון. הנה, הוא הצליח לפתור, יש לו תשובה במספרים וכעת הוא צריך לכתב תשובה במלים. 'כמה קפיצות קפצת?' שאל המורה במחברת.

דוד יודע כמה קפיצות עלו בתרגיל. התשובה, לפי הבעיה החשבונתית, צריכה להיות: 'קפצתי שלוש קפיצות'. אולם הוא אינו יכול לכתב במחברת את התשובה הזו, יען הוא לא קפץ כעת שלוש קפיצות. איך הוא יכול לכתב דבר שאינו נכון?

נעמד דוד הצעיר על שתי רגליו, קופץ שלוש קפיצות, וכעת הוא יכול לענות את התשובה בחשבון, והתשובה הכתובה נכונה וגם אמתית; כי דוד אכן קפץ שלוש קפיצות...

ככה נהג פאטר היה ילד, וכך נהג כשהיה מבגר. האמת היא האמת המחלטת, ואין לעגל פנות.

היה זה לפני כחמשים שנה - באחד הימים הודיעו שכל ילדי הונגריה יכולים לקבל פצויים מהגרמנים ימ"ש. אחרי המלחמה הנוצרה, פאטר התגלו לעיני כל קלונם ושפלותם של הגרמנים, החליטו הגרמנים לטהר את שמם ולתת פצויים לאלו שהם אמללו את חיהם, כדי להתקבל בחזרה למשפחת העמים המתרבתים.

רבי דוד אבד במלחמה האימה קרובי משפחה רבים. בגללה הוא נאלץ להטלטל באינה, ושם סבל מצמא נורא. עד יומו האחרון הוא לא מסגל היה לראות שאי מי שופך כוס משקה, וגם אכל לא זרקו בביתו. מי שיידע מהו מחסור, אינו מסגל לראות כיצד משליכים אכל טוב.

בעקבות ההכרזה על מתן פצויים, יצאו רבי דוד ורעייתו למשורד בתל אביב, שם הגישו לפניהם ערמת מסמכים שיש למלא כדי לזכות בפצויים. רבי דוד קרא את הדפים, והבין שהוא צריך לחתם על כך שעדין נותרו לו קשיים בעקבות זעזועות המלחמה.

ורבי דוד סרב לחתם. "לא, אינני בטוח ש'נשארו לי קשיים'. הפקידים במשורד נסו לשכנע: 'כלם חותמים. מי בכלל קורא מה שכתוב?' אבל רבי דוד סרב לחתם. הוא שב לביתו בידים ריקות. הוא וותר על סכומי כסף גדולים, ולא יחתם על משהו שהוא אינו בטוח במאה אחוז שהוא אמת.

כך היה גם פאטר דפקו אצלו בדלת הבית שני יהודים ובקשו לתרם תרומה הגונה לארגון 'אתרא קדישא', שהיה על כתפיו של רבי דוד, ובאותו זמן היו לו חובות כספיים

סיפורים נפלאים לילדים

פרשת שלח

"וילנו על משה ועל אהרן" (יד, ב)

פעם בא לפני הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך וצ"ל אברך אחד ששפך לפניו מרי לבו, וכך אמר: "שכני ואני, שנינו אבות לילדים. אני אברך ויודע ספר, וכמוכן חנכתי את בני לתורה, אך לא שפר עלי חלקי, ולא זכיתי שבני ימשיכו באהלה של תורה, ואלו שכני, איש פשוט תם וישר, אך בניו יצאו גדולי תורה. במה נגרע חלקי?! " סים בקול כאוב. כפי הנראה הפירו הרב מקרוב, ולכן השיבו: "אתה מחזיק את עצמך ללמדן ו'מבין' בגדולי תורה, ומפעם לפעם היית נוהג להעביר את שבט בקרתך ולחלק ציונים לתלמיד חכם זה או אחר. הילדים שמעו והפנימו. לכשגדלו ועשו את חשבון נפשם, אמרו לעצמם: הלא גם בתלמידי חכמים יש דפי, כפי שאומר אבינו. כך קל היה להם לעבר לדרך אחרת, שיש בה גם מפתויי העולם הזה.

לא כן שכנה. אמנם איש פשוט תם וישר הוא, אך כל פגישה עם תלמיד חכם הסבה לו ענג עצום, ובכל פעם שהיה שב לביתו אחר פגישה כזו, היה שר ורוקד: 'היום זפני השם יתברך לפגוש תלמיד חכם פלוני, איש נעלה ורם מעלה, מי יתן בני ותהיו גם אתם כמוהו'. ראו הילדים כי משוש לב אביהם הוא התלמיד חכם, ראו את המושג 'תלמיד

חכם' כפי שהוא באמת, מקדו את שאיפתם לגדל בתורה, ומה הפלא כי אכן גדלו כך?! לו היית גם אתה כשכנה מיקר ומשבח בדבריה תלמידי חכמים, משרה בביתה אוירה לזהטת של אהבת תורה ולומדיה, אזי לבטח היית זוכה גם אתה!"

"טובה הארץ מאד מאד" (יד, ז)

רבי חיים שמואל שטרנפלד מחנטשין נמנה עם גדולי מחבביה של ארץ הקדש, והיה מגדולי התומכים בשוב היהודי בארץ ישראל, ואף למעלה מיכלתו.

אם היה מגיע לידו פרי או תוצרת אחרת של הארץ, היה משתעשע בהם באהבה עזה ומתמוגג משמחה.

פעם אחת העמידו על שלחנו בקבוק יין מארץ ישראל. לאחר שעשה עליו קדוש, הורה לסלקו מן השלחן. הגבאי תמה לפשר הדבר.

לאחר מכן הסביר לו רבי חיים שמואל: "כששתיתי מן היין גליתי כי טעמו חמוץ. חששתי שאם המסובים ישתו ממנו, יבואו להוציא את דבת הארץ ופרותיה רעה, וחלילה לנו מלדבר סרה על ארץ הקדש, כי גם אם תוצרתה חמוצה, מתוקה היא לנו".

"וימלא אחריו" (יד, כד)

יסוד מוסד ב'וימלא אחריו' הוא: לעשות הכל בכל רק על פי ה', שכן הבחירה מה בן ומה לא ממוטטת לגמרי את השמיעה בקול ה',

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

ולכאורה הִיָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת מְשַׁפֵּעַ מֵהֶם, לְהִתְכוּפֵף עַל אַרְבַּע וּלְלַכֵּת בְּמוֹתָם, וּבְכָל זֹאת אֵינּוּ עוֹשֶׂה כָּךְ. מִדּוּעַ? כִּי גַם הוּא, הַיֵּלֵד הָעֲרָבִי, הַגּוֹי הַקָּטָן הַזֶּה, יוֹדֵעַ שֶׁהוּא בֶּן אָדָם וְכָל הָעֵדָר הַזֶּה מְרַכֵּב מִבְּהֵמוֹת... וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה..."

הָאָדָם שׁוֹנֶה מִן הַבְּהֵמוֹת, לְמֵרוֹת שֶׁהֵן רֵב הָעוֹלָם!
הַיְהוּדִי שׁוֹנֶה מִן הָעַמִּים, לְמֵרוֹת שֶׁהֵם רֵב הָעוֹלָם!
זֶהוּ סוּד הַהֲצֻלָּחָה וְהַכַּחַח הָאֲדִיר שֶׁמְקַרִּין יְהוּדִי שֶׁמְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם, לְבוֹשׁ בְּצִנִּיעוֹת וּבְכַבּוּד.
"וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים..."

"וְלֹא תִתּוּרוּ... לְמַעַן תִּזְכְּרוּ" (טו, לט-מ)

אֶחָד מִחֲסִידָיו שֶׁל רַבִּי מְנַחֵם מְנַדֵּל מְקוֹצֵק הִיָּה תַלְמִיד חָכֵם גָּדוֹל, שֶׁהִיָּה שְׁקוּעַ בְּמִשְׁךְ כָּל הַיּוֹם בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה. עִם זֹאת, סָבַל מְאֹד מִזְכְּרוֹן חֲלָשׁ וּמְנַטְיָה לְשִׁכּוּחַ אֶת אֲשֶׁר לָמַד. פַּעַם הִחְלִיט לְהַכְנִיס אֶל רַבּוֹ וּלְבַקֵּשׁ עֲצָה וּסְגָלָה לְחֻזּוֹק הַזְכָּרוֹן.

הַרְבֵּי מְקוֹצֵק, שֶׁהִיָּה יָדוּעַ בְּאַמִּירוֹתָיו הַחֲרִיפּוֹת וְהַשְּׁנוֹנוֹת, הַגִּיב בְּקִצְרוֹת: "בַּתּוֹרָה יֵשׁ סְגָלָה אַחַת - 'וְלֹא תִתּוּרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם - לְמַעַן תִּזְכְּרוּ'".

דְּקוֹת מְעֻטוֹת לִפְנֵי פְטִירָתוֹ, נָטַל הַגָּאוֹן מוּוִילָנָא אֶת צִיצִיּוֹתָיו בְּיָדָיו, וְכֵה אָמַר לְבָנָי בֵּיתוֹ שֶׁנִּצְבּוּ סָבִיב מִטָּתוֹ: "כַּמָּה קָשָׁה לְהַפְרִיד מִן הָעוֹלָם הַזֶּה! כַּמָּה יָקָר כָּל רִגַע בְּעוֹלָם הַזֶּה! הִנֵּה, עַל יְדֵי צִיצִית, שֶׁמַּחִירָה פְּרוּטוֹת מוּעָטוֹת, מְקִים הַיְהוּדִי מִצְּוָה וּמְסַגֵּל לְהַגִּיעַ לְמַדְרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת, וְאָף לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה. הַיֵּכָן נוֹכַל לְמַצֵּא זֹאת בְּעוֹלָם הַבָּא?!"

וּבְמַלִּים אֵלּוּ יִצְאָה נִשְׁמָתוֹ בְּטַהֲרָה וְעֵלְתָה אֶל גַּנְזֵי מְרוֹמִים.

כִּי כַּאֲשֶׁר הָאָדָם בּוֹחֵר מֵה בֶּן וּמֵה לֹא, הַרִי הוּא עוֹבֵד אֶת עֲצָמוֹ וְלֹא עוֹבֵד ה' כָּלָל.

לְגֵאוֹן רַבִּי מֵאִיר שְׁמַחָה הִכְהֵן מְדוּוִינְסְק וְצ"ל הִיָּה גִבְאֵי נְאֻמָּן שֶׁפָּעַל עַל פִּי הוֹרְאוֹתָיו. פַּעַם הוֹרָה לוֹ דְּבַר מָה וְהַגִּבְאֵי חָלַק עַל דַּעְתּוֹ. נִעְנָה רַבִּי מֵאִיר שְׁמַחָה: "מַעוֹלָם לֹא שְׁמַעְתָּ בְּקוֹלִי!"

מַחָה הַגִּבְאֵי וְאָמַר: "מִדּוּעַ כְּבוֹד הָרַב כָּךְ נוֹזֵף בִּי? הַרִי זוֹ פַּעַם רֵאשׁוֹנָה שֶׁאֲנִי חוֹלֵק עַל דְּבָרֵי הָרַב, תְּמִיד קִימַתִּי אֶת דְּבָרֵי הָרַב לְלֹא סִיג!"
עָנָהוּ רַבִּי מֵאִיר שְׁמַחָה: "אֲכַן כָּךְ הוּא, אֲבָל פַּעַם זוֹ מוֹרָה כִּי תְּמִיד עֲשִׂיתָ כְּהוֹרְאוֹתֵי מִשׁוּם שֶׁסָּבְרָתָ כָּךְ גַּם אֶתָּה, וְהִרְאָיָה, כְּשֶׁדַּעַתְךָ שׁוֹנֶה אֵינְךָ מְקַבֵּל אֶת הַדְּבָרִים. אִם כֵּן, כָּל חַיִּיךָ לֹא צִיִּתָּת אֶלָּא לְצוֹ שְׁכֻלָּךְ, לֹא לְצוּוִי!"

"וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים לְאֱלֹקֵיכֶם" (טו, מ)

מוּבָא בְּסִפְר "עֲלִינוּ לְשִׁבְח": הָרַב מִילֵר סִיפֵר שֶׁבְּצַעִירוֹתָיו, כַּאֲשֶׁר לָמַד בִּישִׁיבָה בְּחִיפָה, הֲצַרָךְ פַּעַם רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה לְנִסְעֵ אֶל מַחוּץ לְעִיר וּבִקְשׁוֹ לְהַצְטַרֵף אֵלָיו.

בְּיָמִים הָהֵם - סִיפֵר הָרַב מִילֵר - עֲדִין לֹא הָיוּ בְּנוּיִים יְשׁוּבִים לְאַרְךְ הַכְּבִישׁ, וְהַנוֹף שֶׁנִּשְׁקַף בְּעַד חֲלוֹן הַמְּכוּנִית הִיָּה רַק הָרִים, יָם, שָׁמַיִם וְאֲדָמָה.

לְפַתַע מְצַבִּיעַ רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה לְכוּוֹן מְסִים וְאוֹמֵר לִי: "שְׁלֵמָה, מָה אֶתָּה רוֹאֶה שָׁם?"
הַבְּטָתִי לְעֵבֵר הַמְּקוֹם שֶׁאֵלָיו הַצְּבִיעַ, וְלֹא רֵאִיתִי שׁוּם דְּבַר מִיָּחָד.

"הַסְּתַכֵּל טוֹב", בְּקִשׁ מִמֶּנִּי רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה. אֲזוֹ הַתְּבוּנָתִי וְרֵאִיתִי יֵלֵד עֲרָבִי כְּבֵן עֶשֶׂר, מְנַהִיג עֵדֶר עֲנָק שֶׁל בְּהֵמוֹת, שְׁוֹרִים וּפְרוֹת, כְּבָשִׂים וְעִזִּים.

"מָה אֲנַחְנוּ יְכוּלִים לְלַמֵּד מְכָךְ?" שָׁאַל רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה. מִשְׁלֵא הַבְּנָתִי לְמָה רוֹמְזִים דְּבָרָיו, הַמְּשִׁיף וְאָמַר: "הַרִי הַגּוֹי הַקָּטָן הַזֶּה הוּא כָּל כָּךְ קָטָן לְעַמַּת כָּל הָעֵדָר הָעֲנָק,

א גוט שבת

לקבלה במייל: LikutinNiflaim@gmail.com

מָשַׁל וּתְבוּנָה

"וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת אֶהְרֹן וּמֹשֶׁה" (במדבר ג, א)

וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת אֶהְרֹן וּמֹשֶׁה, וְאִינוּ מְזַכֵּיר אֶלָּא בְּנֵי אֶהְרֹן, וְנִקְרְאוּ תּוֹלְדוֹת מֹשֶׁה לְפִי שְׁלֹפְדָן תּוֹרָה. שְׁכַל הַמְלֻמֵּד בֵּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה מְעַלָּה עָלָיו הַכְּתוּב כְּאֵלוֹ יְלָדוֹ" (רש"י).

קול התורה העולה מהיכל הישיבה מחיה את נפשו של הרב

תְּבוּנָה

שָׁאֵל פְּעַם אֶחָד מְאוֹרְחֵי יִשְׁבֵּית חֲכָמֵי לובלין אֶת רַבִּי מֵאִיר שְׁפִירָא זצ"ל: הֲלֹא בֵּית מְגוּרָיו שֶׁל הַרְבֵּי, שׁוֹכֵן בְּבִנְיַן הַיְשִׁיבָה. כִּיצַד זֶה, אִפּוֹא, אֵין הֲרַעַשׁ וְהַהֲמוּלָה הָעוֹלָמִים מֵהֵיכַל הַיְשִׁיבָה בְּאִשׁוֹן לַיִל, אֵינָם מְפָרִיעִים לוֹ לִישׁוֹן, שִׁנָּה שֶׁהוּא כֹה זָקוּק לֵה אַחֲרֵי יוֹם עֲמוּסֵי עֲבוּדָה בְּהִנְהָגַת הַיְשִׁיבָה וּבְלִמּוּד תּוֹרָה לְתַלְמִידִים? סִפֵּר לוֹ רַבִּי מֵאִיר אֶת הַמְּשַׁל הַנִּלְל, וְהַמְּשִׁיב: כָּל עוֹד נִשְׁמַע קוֹל הַתּוֹרָה מֵהֵיכַל הַיְשִׁיבָה, יְכוֹל אֲנִי לִישׁוֹן אֶת שְׁנֵתֵי בְּלֹא טְרָדָה וּדְאָגָה.

לְעוֹמֵת זֹאת, אִם חֵס וְשְׁלוֹם יִפְסֹק קוֹל הַתּוֹרָה, אִז תִּמְלֹא הַדְּאָגָה אֶת לְבַי. רַק כְּאִשֶּׁר תִּלְמִידֵי הַיְשִׁיבָה לּוֹמְדִים תּוֹרָה בְּשִׁקִּידָה וּבִיגִיעָה, חָשׂ אֲנִי שֶׁהַיְשִׁיבָה מְמַלֵּאת אֶת יַעוּדָה!

מָשַׁל

טוֹחַן גָּר עַל שְׂפַת הַנְּהָר וְגִלְגָּלֵי טַחְנָתוֹ נְעִים בְּכַח זֶרֶם הַמַּיִם. שְׁאֵלוּ אוֹתוֹ פְּעַם יְדִידִים, כִּיצַד הוּא יְכוֹל לִישׁוֹן בְּלֵילָה, וְהָרִי רַעַשׁ הַמַּיִם אֵינוֹ פּוֹסֵק וְלוֹ לְרַגַע קֵט. הֲאֵם הֲרַעַשׁ הַחֲזָק אֵינוֹ מְפָרִיעַ לוֹ וְאֵינוֹ מְטָרִיד אֶת מְנוּחָתוֹ?

הַשִּׁיב הַטוֹחַן: כָּל זְמַן שֶׁהַגִּלְגָּל נֶעַ וְרוֹעֵשׁ, יְכוֹל אֲנִי לִישׁוֹן בְּמְנוּחָה. יוֹדַעְ אֲנִי שֶׁהַטַּחְנָה עוֹבְדָת! רַע וְמַר יֵהִי גוֹרְלִי אִם הַגִּלְגָּל יִחְדַּל פְּעַם מְלֻנוּעַ, אִז לֹא אוֹכַל לִישׁוֹן...

מתוך הספר 'אוצר המשלים על התורה'

מְצְאוּ אֶת 10 הַהֲבָדְלִים

הצדיקים הצעירים

המדור שבו תזכו בעוה"ז והשכר הגדול שמור לעתיד לבוא

**עֲמַדְנוּ סְבִיב הַנְּצִיג שְׁלָנוּ, וְכָל אֶחָד נָתַן לוֹ עֲצוֹת שֶׁל זָהָב לְנִצְחוֹן:
"תִּדְגִישׁ אֶת הַשִּׁנַּיִם שֶׁל הַנְּחָשׁ!", "תִּסְבֵּיר לָהֶם כִּמָּה מִפְּחִיד צִירְנוּ אֶת
טְפוֹת הָרַעַל!". רְצִינוּ שְׁכַלְכֶם יִדְעוּ שְׁאַנְחָנוּ עֲשִׂינוּ אֶת הַדְּבָר הַיָּפֶה בְּיוֹתֵר.**

חיים ויענקי מספרים על הנחש, החצים והאש ותחרות המלים הטובות

בריסטול גדול נחש אימתני בצבעים מבריקים של ירק וָשָׁחַר. פיו היה פעור לרוחה, ושניו החדות טפטפו טפות כתמות וזוהרות של רעל. הציור הסביר שמי שמדבר דברי גנאי, דומה לנחש: הנשיכה שלו פואבת ומסכנת, והרעל שנוכנס גורם לחברו נזקים עצומים ובלתי הפיכים שקשה מאד לרפא!

- **החצים (הכּתָה המקבילה):** הכּתָה שְׁלִידְנוּ עֲשֵׂתָה צִיּוֹר מְדָהִים המדגים זריקת חצים. הם צירו קשת דרוכה עם חץ מחדד הפולח את האויר במהירות רבה לעבר המטרה. כך הם המחישו שלשון הרע יכולה לפגע ולהרג גם מרחוק, בלי שאפילו שמים לב מי ירה את המלה ומאיפה היא הגיעה.
- **הדלק והאש (כּתָה ח' וּכּתָה ז'): כּתָה ח' הבוגרת התמקדה** בדמות השופכת פח ענק של נפט שחור, ומציתה מדרה ענקית ששואגת בלהבות. כך גם מי שמדבר לשון הרע מוסיף חומר בערה לזנחת. כּתָה ז' המשיכה את אותו רעיון עוצמתי, וצירה את השרפה שפורצת - אש המחלקת הגדולה שמתלקחת בשניה אחת של דבור אסור, ושורפת ידידות יקרות.

בכל שנה, כאשר אנו מגיעים בחידר לפרשת "שלח", האוירה משתנה ממש. ספור המרגלים שהוציאו דיבת הארץ רעה, מזכיר לכלנו

את כחה האדיר של כל מלה שיוצאת מהפה. בימים אלו, מתחילה "תחרות שמירת הלשון" הגדולה בין כתות ו', ז' ו-ח'. המטרה שלנו משתפת: להתחזק בזהירות, ולשמור על לשוננו מלפגע באף ילד אחר. הפעם, ההנהלה הודיעה על משימה מיוחדת ומאתגרת מאד. על כל כּתָה היה להביא דף מעצב וצבעוני שיחזק ויעורר את התלמידים לשמירת הלשון. בהוראות התחרות הופיעה שורה מסתורית מאד, וזה מה שהיה פתוב בה:

**"תתמקדו בלכתב על הנחש הארוך,
'ששלח חצים ושפך דלק למדורת האש הגדולה'."**

הבטנו זה בזה בפנים מופתעות. לא הבנו מה הקשר! כל אחד נסה לפענח למה התכוננו בהנהלה. מי זה הנחש? ומי שפך דלק? עד שהמנהל נכנס לכּתָה, עמד מולנו והסביר בחיוב רחב: "תלמידים יקרים, אני רוצה להסביר לכם שזה לא כתב חידה קשה, אלא אלו מלים מיוחדות שמהן אפשר לעצב יצירות מרתקות! כל הדברים האלו הם משלים שיסבירו את האסור החמור לדבר דברי גנאי על מישהו אחר". ואז, הפל התחיל להתבהר. הרעיונות התחילו לזרם כמעין נובע, וכנראה שגם שאר הכּתָות קלטו את המסר מהר מאד.

- **הנחש (הכּתָה שְׁלָנוּ):** אנחנו בחרנו להתמקד בנחש. צירנו על

ואחורה בין כולם. המטרה היא שתהיה לנו 'עין טובה' על הזולת ועל מעשיו. לכן, אנחנו נעשה עכשיו תחרות הפוכה! כל נציג שנבחר יספר ויסביר לנו מדוע דווקא הפלקט והמודעה של הפתה המקבילה לו הוא הכי יפה ומיוחד! במקום שכל אחד יתפאר בעצמו, תפארו את החברים שלכם. כן נרבה את הרעות והשלום."

דממה דקה השתררה באולם. האמת? בהתחלה היינו ממש בהלם. פרצופיהם של הנציגים על הבמה האדימו ממבוכה קלה כי פתאום הם שכחו את כל מה שהכינו, וגם אנחנו היינו צריכים רגע כדי לעכל ולהכין את עצמנו למשימה החדשה.

אבל פתאום... קרה קסם מתוך הלב.

אבל פתאום... קרה קסם מתוך הלב. הילדים שנבחרו פתחו את פיהם והתחילו לשבח זה את זה מכל הנשמה! הנציג שלנו הצביע על אנשי ה"חצים" ותאר בהתלהבות איך חץ הפסוף המבקע את האויר מעביר את המסר על לשון הרע בצורה עצומה ונוגעת ללב. נציג פתה ח' הביט בהשתאות במדורת האש של פתה ז' ושבח את שלובי האדום, הכתם והצהוב-הבוער שנראו כמו להבות אמתיות. ונציג פתה ז' החמיא לאותיות הצהב המעטרות של פתה ה"מצוות" ואמר שהדף שלהם נראה תורני, קדוש ומעורר כל כף. פתאום, אורית התחרות והמתח פשוט נמחקה והתאדתה לאויר. האולם התמלא באוירה חיובית של חברות, פרגון ואהבה. חיוכים רחבים ואמתיים התפשטו על פני כל הילדים בחדר. האמת היא, שבאותו הרגע הרגשנו בלב כזאת הרגשה טובה של חמימות, אחדות ושמחה עמוקה של 'עין טובה'. היתה זו תחושה מתוקה וטהורה כל כף, שבאמת לא זכור לנו שהרגשנו אותה כן אי פעם בעבר! מאותו יום, אם מישהו רק פותח את הפה בשעת הפסקה וכועס קצת, חבר טוב טופח לו בשקט על הכתף ולוחש לעברו: "תזהר לא לשפף דלק...". והפעם מיד נעלם, והחיוך חוזר לפנים!

• **המצוות (פתה נוספת):** פתה נוספת בחרה לעצב קלף אמנותי ועתיק סביב המלה "ארור". הם עצבו באותיות זהב ובסלסולים את כל מה שה"חפץ חיים" מביא על מי שמדבר סרה בחברו. הם הבליטו בצבע כחל את האסור הגדול: כיצד יש בעון זה לא פחות מ-14 מצוות עשה, עוד 17 לאוין, ולבסוף - אותם 3 ארויין מיוחדים שהתורה מזהירה בהם. זה היה דף מעורר יראה שמזכיר כמה הדבר רציני. כאשר נתלו כל הדפים של כל הפתות על הקיר המרפזי של החדר, המראה היה מרהיב ומפעים את הלב! שלוב הצבעים העזים, הנחשים, החצים ואש הלהבות, חדרו עמק ללב של כלנו.

ההפתעה על הבמה:

כאשר הוצגו כל הפלקטים בתערוכה המרהיבה על הקיר, המנהל עמד במרפז והכריז בקולי: "כעת, כל פתה צריכה לבחור נציג אחד שיעלה לבמה ויסביר לכלנו מדוע הפלקט שלו הוא הכי טוב והכי מרשים!". ההכרזה הזו עוררה סערה של ממש! הפתות רחשו כמו פורת רותחת של דבורים. כל פתה השקיעה מאמץ אדיר לבחור את התלמיד שיודע לדבר הכי בבטחון. עמדתו סביב הנציג שלנו, טפחנו על שכמו, וכל אחד נתן לו עצות של זהב לנצחון: "תדגיש את השיינים של הנחש!", "תסביר להם כמה מפחיד צירנו את טפות הרעל!". רצינו שכלם ידעו שאנחנו עשינו את הדבר היפה ביותר. הנציגים עלו אל הבמה, עומדים זקופים, מתוחים ומלאי גאווה, אבל אז... המנהל חיוך חיוך רחב ומלא חכמה, והפתיע את כלנו. "תלמידים אהובים", הוא אמר בקולו הרך, "הרי כל הבסיס של הזהירות מלשון הרע הוא כי אנחנו רוצים להרבות אהבה

שבת טיש

ספורים ואגדות • פנינים ופרפראות • מדות והליכות

מתוך הספר "שבת טיש"
כרך שישי בסדרה בע"ה

פנינים

שלא לה אנשים (ג. כג) - מפרש רש"י: "שלא לה" - לדעתה, אני איני מצוה לה, אם תרצה שלח וכו'. חייבה שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים למען לא יירששו. ויש לרמוז בדברי רש"י על-פי מה שכתב האבודרהם למה נקרא הקב"ה 'מקום'? מפני ש'מקום' בגימטריא קפ"ו, כמנין שם הוי"ה בחשוב של 'הפאה', כלומר 'פעמים י', ה' פעמים ה', ו' פעמים ו', ה' פעמים ה' = קפ"ו. לרמוז שגם מה שצוה בהפאה ומדת הדין, צריך להאמין שיסודו הוא שם הוי"ה ממדת הרחמים, ולכן מנחמים בגשם 'המקום ינחם אהבם', לרמוז לשם הוי"ה בהפאה שהוא בגימטריא 'מקום', שאף שצוה במפאה, בא ממדת הרחמים ממדת הוי"ה. וכשהמרגלים באו לארץ עשה להם הקב"ה טובה שבלם היו עטקים בקבוצת מתיים כדי שלא ישירו לב אליהם, ולכן כתב רש"י: "אני נותן להם מקום לטעות". כלומר שהקב"ה הראה להם 'מקום' - מצב של דין והפאה שהם קוברי מתיים, ולא הבינו שזה לטובתם, וטעו מחוסי הנהגה לדעת שהמפאה של 'מקום' פאה מיסוד הוי"ה של רחמים... (כולל בגימטריא נשמע)

ועילו נגבגב יבא עדי חבורו (ג. כג) - מפרש רש"י: "כלב לבדו הלך שם ונשתחף על קברי אבות, שלא ידא נסת לחבריו להיות בעצתם". ורמז לזה כי התבות "יבא חבורו", בגימטריא 285 כמנין "כלב נב יבגה לבד". (מפני)

ארץ איתנה וישביה (ג. כג) - אין ארץ ישראל סובלת מי שישבים בה בלי להתקדם ולהעשות נעלים וחסודים יותר. (הרבי מאוסטרובצא)

ויבנו העם בלילה ההוא (ד. א) - אמרו חז"ל במסכת תענית, "השעה באה היה, אמר להם הקב"ה, אתם בכיתם בכיה של חנם, ואני קובע לכם בכיה לדורות". אמר רבי מנדל מקוצק, למה אמרו חז"ל "שערי דמעות לא נעלו", אם לא נעלו לשם מה צריך שערים? אלא שהשערים נצרכים כדי לעצור דמעות של חנם. כפי מהשפה ולחן כמו הכבי בימי התרגלות שעליו אמר משה ו'תשבנו ולחבו לפני ה', ולא שמע ה' כלקכם ולא האזין אליכם", ורמז לדבר כי "כב" בגימטריא 'לב', רק דמעות אמתיות מעמק הלב יש להן ערך. (הרבי אבא)

ארץ אפים ורב חסד וגו' ונקח לא ינקח (ד. ה) - אמרו במדרש "כל זמן שישראל עושים לפני פסד הזה, מיד הם נענים". מזה "פסד זה"? אלא שפדור כלל דברים אשים פמדת ונקח לא ינקח" של הבורא, ומניחים את המדות שלפני-כן, ולכן הניגוד "חז"ל "פסד זה" - תחלה היה "רוחם וחננו", ונקח אפים ורביח חסד", ואז תוכל להיות גם "ונקח לא ינקח"... (אמנות טהורות)

עד מתי לעדה הדיעה (ד. ה) - מפאן למדו חז"ל שכל 'עדה' - עשרה, שכן היו עשרה מרגלים, ורמז לזה תבנת ע"ה במלוי האותיות ע"ן דל"ת ה"א בגימטריא 570 כמנין עש"ה. (גמל התוספת)

ועשו להם ציצית על גפני בגדיהם לדתם (טו. כה) - תבת 'לדתם' מפיסקה ומבדלת בין הציוני על הציצית לדין בין תפיל תכלת, מפני שמצות ציצית היא לדורות, ואילו התכלת עתידה לא מצויה תמיד. (הרבי ספיני)

ויקרתם את כל מצות ה' (טו. כז) - מפרש רש"י: "שמנין גימטריא של ציצית שש מאות, ומסונה חוינין וקמשה קשיים - הרי תרי"ג". ותמה הרמב"ן שהרי תבת 'ציצית' תבונה מתורה חסרה יו"ד, ואין מנינה אלא 590 ולא 600? אלא שהתוספות במצוות תבנה, שבפסוק תבונה 'ציצית' שלש פעמים, השלישית נאמר 'לציצית' בתוספת למי"ו, והלמ"ד משלימה את שלש הוי"ד החסרות, 10 לכל אחת, ולכן כל ציצית בגימטריא 600. (אוצר אפרים)

בפרשת שלח יש ק"ט פסוקים, ומדוע על פרק ק"ט פתהלים שמתחיל בפסוק "אשרי מימינו וכו'" ומסתיים בפסוק "מעית כשה אובד", כי המרגלים יצאו לדרךם בתמימות, שכן אותה עשה בשמים היו כפי שפירש רש"י על "בלם אנשים", אולם לכפוף תעו כשה אובד, וגם ק"ט כמנין "להודי", לרמוז על יהושע וכלב שאמרו כי יש לבטח בה' שיהיה כחננו להודי את אויבינו מפנינו. (ההשער)

ספורים בפרשה

את הוואתו בין שני העשירים, ותמיהתם נפתרה לאחר המסבה, כאשר השני תמה בקולי: "מה ראה הרבי לצוות עלי לתפור את המטבע בטלית קטן שלי, והלא אני לובש ציצית ככל?...!"

לאחר נשואיו של רבי יוסף דב הלוי סולוביצ'יק, למים רבה הנודע של בריסק ובעל "בית הלוי", ישב בבית חותנו כשהוא מתבודד בחדרו ולומד תורה בהתמדה. החותן, רבי יצחק פרוץ מוולוז'ין, היה מחסידי לכו"ט וקברין. פעם נסע רבי משה מקברין לאסוף את מעות ארץ-ישראל, והתאכסן בביתו של חסיד זה, שכנה ר' איטשע פיו"ש'ם/בתקופה בה התבודד החתן העלוי בחדרו שבבית. החותן בקש להפגיש את רבו הצדיק עם חתנו, ולכן הכניס את חפצי האורח אל חדר חתנו, וכך נאלץ החתן לפתח את הדלת ולהכניס את הצדיק מקברין. בהפגסה, ראה הרבי כי האברך לומד בשלח-ערוך את הלכות ציצית, ושאלו: "דואה אני שכבר הגעת להלכות ציצית, ותמהני אם הסעיף הראשון בשלח-ערוך כבר מוכן לך". תהה רבי איטשע בר מה תמיהה יש לו על הסעיף הראשון, והרבי הקריא מזכרונו את לשון המחבר: "בשישים האדם אל לבו שהמקף הגדול הקב"ה אשת מלא כלה-ארץ כבודו, עומד עליו ודואה במעשיו וכו', מיד יגיע אליו הראה וההקנעה בפחד ה' ותברך ונשתו ממנו תמיד", ואמר: "אני עמל על עצמי בכל יום ועדין לא הגעתי למדרגה זו שתיגע אלי הראה וההקנעה מפחד ה' ותברך, אחרי ההבוננות כי מלא כל הארץ כבודו". והרי מלשון מרן בשלח-ערוך משמע, כי מיד יגיע אליו הראה וההקנעה? הרהר האברך מעט ושאל את הרבי: "גו, מה דעתכם בענין? והרבי השיב: "יש לדייק בלשון המחבר שכתב 'בשישים האדם אל לבו', ולא 'בדעתו' או 'במחשבו', ללמדך, שיש להחזיר בלב את מלכותו ותברך, וזו מניעה לראה והקנעה, אבל אם מכניסים זאת רק במח ובדעת, אז אפשר לזכות לראה ה". מאז היה נוהג ה"בית הלוי", שכאשר היה באים חסידים לבקרם בשמחת תורה בקריק, היה אומר להם: "אחוז בפניכם על דבור הגון ששמעתי מרבי משה מקברין", והיה חוזר על דבריו אלו ומסיים: "משה אמת ותורתו אמת!"

למען תזכרו ועשיתם את-כל-מצותי

המשפיע של ישיבת "תומכי המומים" רבי מיכאל בלינר מנעול, שכנה רבי מיכאל דער אלטער" על-שם אריכות ימיו, עמד בתפלתו, עטוף בטליתו ומעטר בתפלין, ומחזיק את הציצית בידיו באמצע קריאת-שמע. והנה לפתע הלץ את תפלין, פשוט את טליתו ויצא ביעף מבית-הכנסת. לאחר שעבר זמן נכר והוא לא שב, נבהלו תלמידיו לשלומו ויצאו לחפש, אך לא מצאוהו. לאחר זמן נכר חזר רבי מיכאל, התעשף והתעשר בטליתו ובתפלין, והקמיעו במקום שפסק. לאחר התפלה תמהו התלמידים מה ראה לצאת באמצע קריאת-שמע, ונדחמו לשמע התשובה: "לפני פכה מיים, הגיע לכאן יהודי בעל-קמון, וכשבקשתי ממנו לתרם לקפת פדיון-שבוים, אמר לי לבוא אליו לפני נסיעתו ואז יתן לי סכום הגון. והנה נפרתי כי היום בשעות הצהריים הוא עוזב את העיר, ומהרתי לנסע לאכסניתו כדי להתירמו למצוה חשובה זו, ואכן נתן בעירי-פה". תמהו התלמידים ושאלו: "איך יתכן לצאת באמצע קריאת-שמע, בעוד שרוויים ביהודא על-פאה? השיב המשפיע בהתלהבות: "היודעים אתה מה זה 'יהודא על-פאה' להשיג כסף בשביל פדיון שבוים להצלת אחינו בני ישראל, זהו יהודא על-פאה!"

היה באכלכם מלחם הארץ

רבי חיים זוננפלד, רבה הנערץ של ירושלים, עבר פעם בדרכו ליד שער יפו, וכיון שתדיר היה הולך בראש מרפך מתוך ענוה וקדושה, הבחין במטבע זהב שפל ממנו נוצרי שעבר שם. רבי חיים נטל את המטבע לעצמו, לפי הדין שאבדת גוי מתרת "לאחיד אתה מחזיר, ואי אתה מחזיר לכנעני". יחד עמו התלווה אדם אחד שהיה נראה כלפי חוץ כירא-שמים וקנאי לכל דבר שבקדושה, והעז פניו בפני רבי חיים: "הרי ראוי להתחקות אחר עקבותיו של הכמור המאבד, ולהשיב לו את המטבע היקר". הסביר לו הרב בעם כי אינו מחיב לעשות פו, שכן עניין קודמים, ובני ביתו עטופים ברעב ובמחסור. אלא שהלה עטה על עצמו ארשת חסודה וטען "ובכל זאת, יש כאן ענין של קדושת השם!" הביט רבי חיים בעיניו הפקחות, שכן זמן ידע שאין תוכו של הלה כבוד, ואמר: "יש לי הצעה נבונה. אני אתן לך את המטבע הפלואה, ורוץ מהר אחר הכמור כדי לתת לו את אברתו ולעשות קדושת השם. ובעוד שבויע תשיב לי את ההלואה, ונמצא שבלנו צ'אנו נשברים"... מוכן מלשוו 'הצדיק' הלו נסוג מיד, שכן ברגע שהדבר נוגע לכיסו, נעלמו בשר אחת כל השקולים של 'קדושת השם' וכדומה...

ראשית ערשכתם חלה

האחים רבי ישראל מוויז'ניץ ורבי חיים מאנטיניא, גדלו מקטנותם בצל זקנה ה'צמח צדיק' מוויז'ניץ. הסב היה נוהג להעיר אותם השכם בבקר, אף שהיו אז ילדים רכים בשנים, להגיש להם מים לנטילת ידיים ולהתחיל את עבודת-הקודש. בקר אחד, כשהגיע הסב בדרכו עם ספל המים והקערה, תהה הילד חיים באזניו "לשם מה צריך סבא לטרח להגיש לנו את המים לנטילת ידיים? והרי אנו יכולים לגשת בעצמו אל חבית המים הסמוכה, שכן אין ארבע אמות עד לשם, והליכה לפני נטילת הידים למרחק מה קצר מתרת". התפלא הסב ושאל את הילד: "מהיכן לך זאת?" ובשתיקה השיב כי שמע את הדבר מהמלמד שלו, התחלחל הרבי ומהר לפטר את המלמד ממשרתו. ולא רק זאת, אלא הרבי הניח את ידו על ראש נכדו, ובאותו רגע שחב הילד את כל מה שלמד מאותו מלמד, ואפלו את אותיות האל"ף-ב"ת שבה! הוא התחיל את הכל מחדש אצל מלמד חסיד וירא-שמים, ותוך תקופה קצרה הדביק את הפער והשלים את כל מה שנשכח ממנו ויותר. אחיהם של שני צדיקים אלו, רבי פינחס מבורשא, ספר למים את הספור, והוסיף על כך רבי אשר יונה וינברגר, כי זו הפונה בגשם התפלה "ובליקומה לפניך תשתתוה" שהאדם צריך לעמד בקומה שלמה של הקדושה מיד בקומו, כדי לקבל עליו על מלכות שמים מיד, ורמזו לזה בפסוקים בפסוק "ראשית ערשכתם חלה", עריסה מלשון מטה, חלה נטריקון חינו ה'מרבח לטלה, כי מיד בקום האדם ממשותו עליו לרהור בתשובה, וכך מספרים על ה"דברי חיים" מצנו, שמיד בקומו משנתו היה נוטל ידיו, ואמר "אני מאמין" וקורא קריאת שמע, ובמשך שעות למד גמרא בהתמדה.

וראיתם אתו ויכרתם את-כל-מצותי

בשנת תר"צ בקר הרי"צ מליובאוויטש בארצות-הברית, ואורחים נכבדים רבים התכנסו לכבודו בסעודת מלכה-מלכה בין האורחים היו שני עשירים מפלגים, והרבי בנדם במטבעות כסף, אלא שלאחר הציע לשמור את המטבע בכיסו, ולשני צוה לתפור את המטבע בשולי הטלית-קטן שלו. הנוכחים התפלאו מה ראה הרבי לשנות

שְׁלֹמֹה שִׁפְרָא מְמוֹנְקֵשׁ ז"ע

ליום ההולמלא, כ"א בסיון תרנ"ג.
ברבנו של ח"מינו "שביב" מדויגו וחתנו רבי שמואלקא מסטוב, ומיסד
שושלת צדיקי מונקשט, מאנני יהודי נודע בבחינו גם בדלקה.
תפלוטיו היו נקלבות ורבים התענו הענינו ופשו הוין רב דלקה.

והיה טוב היה יותר לעבד את ה' בכה בנתיקתו? והשיב בשם "יהודי"
הקדוש מפשיסחא שאמר על עצמו, כי הקדיף לשבד את גופו הפרי
התקון למען שמו יתברך, כי זו עבודה גדולה יותר, ואכן "האמר"
יוסף מספיקא אתי עלי, ש"עבודתו הקדושה וטוביו הפה למעלה
מן הטבע".

נחיתו ממנו הבוים גדולים בגולה ובגלות, שם שלמה" על הדרך
ומקדיש, שרת" שם שלמה" על ד' חלקי שלון ערך, וכן פורש על
מסכתות קטנות וחדשי הש"ס, אלא שצוה בצוואתו שלא להרשים את
כתביו, מפני ש"לא זכיתי ללמוד שום חבור שיהיה ראוי להרשים, ועוד יש
לי שם אמת", ורק מיטע הובא בספרי צאצאו.

את הפסוק "והאיש משה קניו מאד מכל האדם אשר עליו" האדמו"ר
שקשה להבין איר יתכן שמשנה אשר דבר עם ה' פנים אל פנים אמר
על עצמו שהוא הקטן מכל אדם, הסביר, שמשנה אשר שאף שזכה
לעמוד בקליח בין ה' וזכיתי ללמוד שום חבור שיהיה ראוי להרשים
השמימי, הבין מה שהיה קטן מכל אדם, ואילו היה אדם נעלה יותר
כפי היותו נפשו ויצאת ה' ויהי נשדף מראש הגדולה.

בצוואתו רשם את דברי קהלת "סוף דבר הכל נשמע", וראו פה המשך
לדברי ארזי שאמר לפני התקלחותו עליו" דברי הרמב"ם שגם אם שב
האדם קיום מוחו וקוה אחת, מתקבלת השגיחה, כי דומה הדבר למספר
אמ"ל, שגם כאשר ממידים אפסים רבים זה לצד זה אין להם ערך,
אלא כאשר מקימים את המספר "אחת" בסוף השורה, מתקבל מספר
גדול לחשוב, וכן גם כאשר חיי האדם היו נחבל ובאפס, אם עושה
השגיחה, הוא מתקן את כל משויו ועולה להשפון גדול.

נקוד "המחנה אלעזר" מוסר בשמו, שיש למר "הדוקן הוא ירך את
אבי מורי ואפי את מורי" גם לאחר מלאת ימיהם, לקיים את חז"ל
"מקבלין בחינים ומקדישין מנחתם", והוסיף כי הם "צריכים בקיה גם
בשמי מוריהם".
נודע היה, בפשיסחא משלשל מטבעות לקפת רבי מאיר בעלי"ג, היה
אומר נלחש: "הריני נותן מטבע זו מעביל שתשוב השגיחה למקומה
בציאת גולא מבורה, הריני נותן מטבע פזו כדי שתתקדש שמו בציאת
כל יקוי השתיר על הנאלה, ומדי לילה היה אומר תתן תצות
פעשיריים ובאמתהתם סכום רב של רבילים רויסיים, הרי שבעקבות מלחמת העולם הראשונה שפרצה אז, אבד הרקל
הרוסי את ערכו והיה לניר חסר-ערך לצר עליופי צלוחיות, אז נעשה מלמד בע"ץ חיים, פשהוא עושה את מלאכתו
נאמנה, ואף בתקופת המלחמה, פאשר המלמדים לא קבלו את משכורתם בהעדר תרומות מהגולה, המשיך להגיע
בזמן לכתתו בלי כל אחרו וחסור, אך שבני ביתו היו עטופים ברעב ממש. כשתמחה באזינו מיצד הוא מסגל לכך
השיבי: "על מלמדי תינוקות דרשו חז"ל במסכת בבא בתרא את הפסוק בדניאל "ומצדיקי הרבים בפוכבים לעולם
ועד". בימים פתוקנם יכול המקטרג לטען כי אנו עושים את מלאכתנו כדי לקבל את שכרנו, אבל פאשר אנו עובדים
עתה בלי לקבל פרוטה שחוקה, זוהי הודמנות פז להיות באמת בכלל מצדיקי הרבים בפוכבים, בלי מטרה ופניה
כלשהי, בלתי לה' לבדו!"

יוסי הגדול

מכל שמות עמיתיו המרגלים, נדיר למצוא בדרות הבאים שנקראו
בשמו, למעט השם "שמוני" אשר שבו התנא אביו של התנא רבי אלעזר בן
שמוע ולמדיו רבי עקיבא ומו שנסמך בידי רבי יהודה ב"בבא טורם
נחרג בידי הרומאים, ואחיו העיני (במובא בש"ס הדורות) התנא רבי
יהודה בן שמוני, וכן השם "פלטי" אביו של פלטי בריליש נשנה את
המילה בת שאלו, ומכיל שם אביו של מכיר מלא-דבר בשמואל ב"ר כנינוי
של אבי תישב את אה דוד.

ותמוהו רבים איר נקראו על-שם המרגלים שהרשיעו, שמוע ברזבור,
פלטי בריופא, ועמאל בןגלמי? והרי חז"ל אמרו שסחרורין שאין
לשם חלק לעולם הבא, וכלל שאין קוראים על-שם אדם רשע, כפי
שמונו בימא: "זשם רועים ריקב - זשם נוסקין בשמייהו", ומביאים
דוגמה לכך מדואג בשמו שאמו היתה מודרתו בתנאים בכל יום
ונתנת משקלו של זה וזה לבחימ"ל, ושכנבו האויב בשחוחו ואלתו, ועלי
קונו ריחמו ונביא "אם תאלכא נשים פורים ועללי פוחים", ושיבה
רוח הקודש "אם יחרג במקדש ה' ה' כחן נביא", ועלתה לו כן כפי מנין שיקרא
ועל-שם דואג האדומי שהיה רשע, וכן מודרש רשע, "שמעתי מפי קורא
בנו פרעה סירא סתור? אלא אברהם יצחק עקב יראון שמעון".
ואף רבנו זשם כתב גלוסתו שם, שיש לגרוס במשנה "חנן בו אבישלום"
ולא 'אבישלום', מפני שאבישלום אינו חלק לעולם הבא לדעת רבי
מאיר, ומצינו אבישלום במלכים "שם אמו מלכה בת אבישלום", וכן
גורסים במסכת שבת "שכנא איש ירושלים" ולא שכנא, שהרי שכנא
רשע היה.

אלא ש"דברי יעקב" מיישב, שכיוון שהמרגלים היו תולדות פדוקים
בשמו "כילום אנשים", אף שאחריו הורשיעו אבשר חלילה בשמותיהם.
ולא רבי עשה, לא לפני ששיטה שישמעאל תשובה, אלא כל שמתוהיה
נאם ומכין שפיר, אלא אין לקרוא בשם שיש בו שמשמעות
שליטת, ומביא ראיה לכך ששמות המרגלים כמו פלטי,
וכלל כתבו, שאם צאנו שגם שם נקרא בשם הרשע, אבשר לקראו
שהו וכן כתב מורה"א, תאסד, שהיה שאלו נקרא על-שם שאול מרוב
הנהו ולא על-שם שאול בן הנענית שהיה זמרי בסיכולא מחוטא
וב"טיבי יוני" כתב שלון שניו את השם שאלו ל"שולא" באשכנז
ולתפוסת יוני" כתב עתה, שגם רשע ששמו תשובה קוראים בשמו, וכן
שימעאל, אף בגלל שהקראו אהו, ובפסיק תוספתא כתב, שבשם
רשע הוא שם פלטי הנביא שאלו נקראים בו, איז אפילו נמצא צדיק בשם
זה אין לקרוא בשמו. בשו"ת "דברי יעקב" כתב, שאם הראשון היה
רשע, אין לקרוא את שאחריו כך בן צדיק, כמו "מיכה הראשון היה
היה רשע אין שאחריו היה הנביא מיכה המורשתי, אולם הכיחא מרבי
המכ"ל שכח שנתבאר אהו אילעזר נקרא על-שם אילעזר בן משה ורבנו
שם על-שם אילעזר נביא אברהם שהוא בכלל אהו, ואילו החי"א כתב
ולא שם שנתכר בתורה אבשר לקרותו אף שם רשע, ופלא הוה.

בירושלמי מובא השם "רבי יודה בן טיטוס", ורבי יוסף נגידל כתב שכל
קדושי טיטוס מלאים הם "רבי יודה בן טיטוס מטיטוס מטיטוס מטיטוס
מטיטוס הרשע".
את השם "שמוני" נהוג באשכנז לבטא בפת"ח ולא שמשון בחיריק,
כדי להבדילו משמשון הגיבור שנתרגל, את השם "יושע" כותבים משמשון
אף שיש בו משה ויהו"ה, מפני שבנינו במקרא פעם יושע חסר ודשו
ב' לבנאי וכתובין: "וכן כדי שלא ישמע דבומה לשמו של אהו האיש"
הנצור, והשם "יושע" הטיטוס את העי"ו המושט שיש בו משה ורבנו
שם יושע הוא המושט, ואכן יצא מן נטוריקון ייחש שמו "זכורו"
וגם את השם "מיל" מביא שם בפתח וזוכא "מיל" כדי שלא יהיה דומה
לשמו של אמו של אהו האיש שם, את השם "נה" לך הויס במקין,
מכר שיהוה מלאשין כד דברי חיים מצאנו.

עקב היתה רוח אהרת עמו

"דער אלטער בנה", היו מכנים את רבי מרדכי ל"ב הבהן קמיצקאי, מוטיקי המלמדים בתלמוד-תורה "עץ חיים"
שבירושלים, ומפארי שכונת "שערי חסד" המעטירה בירושלים שלפני דור ושנים, ר' מרדכי ל"ב הפלגי בשנים עד
קרוב לגיל מאה, וזאת בעקבות ברכה מיוחדת שזכה מה"חפץ חיים", ומעשה שיהיה כך היה. מוצאו של ר' מרדכי
ליב היה מהעיר הקטנה דרוז'יטשין הסמוכה לפינסק שבפרוסיה הלבנה, בה נולד בשנת פת"ח, ובמרוצת השנים לאחר
שהקים את ביתו, התפרנס מחנות מכלת פה עמדה אשתו, והוא ישב ועסק בתורה.

יום אחד הגיע ה"חפץ חיים" לעירה זו כדי למכר את ספריו, ואילו שלא היה בידם מעות זמניים, נרשמו בפנקסו
של המחבר בתקופה טרם התפרסם בגדול הדור. ר' מרדכי ל"ב רכש בטובת-עין את כל הספרים המציעים ושלם את
המחיר המלא, אולם לפליאתו שב ה"חפץ חיים" בבקורו הבא ודרש את תשלום חובו, שכן בפנקסו נרשם בפרוש כי
מרדכי בנה מדרוהיטשין חיב לי כך וכך". התפלל ר' מרדכי ל"ב בקול, "והרי שלמתי את כל הסכום הנדרש ולא
נותרתי חיב מאומה", ולאחר רגע הבין את הטעות. שני יוסף בן-רשעמוך היה בעיר, ושניהם נקראו בשמות זהים

מרדכי בנה, אלא שזה מרדכי וזה מרדכי ל"ב, והתברר אפוא שהשני הוא שנתר בעל-חוב בעד ספרי ה"חפץ חיים".
התרגש הבהן הגדול מראדיון על השגגה שיצאה מתחת ידו, והפציר בר' מרדכי ל"ב הבהן שיחול לו על כך, והלה
כלל לא הבין על מה המהומה. "הטעות התבררה וחסל", אלא שה"חפץ חיים" המשיך להפציר בו שיאמר פפה
מלא כי הוא מוחל לו, ולאחר שעשה כן, ברכו מעמק לבו באריכות ימים ושנים טובות, לקדם דברי הגמרא בברכות
שרדש רבי אלעזר ממה שנקאר בהנה שחשבה עלי לשבורה, ולאחר שספרה לו כי "אשה קשת-רוח אנכי", שלחה
עלי לביתה וברכה "לכי לשלום, ואלקי ישראל יתן את-שלתך". ו"מכאן לחושד את חברו שצריך לפיה, ולא עוד
אלא שצריך לברכו".

בשנה לאחר מארע זה, החליט לעלות לארץ-ישראל משאת נפשו, וזאת בזכות העדוד של אשתו החשובה שפענה
בפניו: "הרי אנחנו מבקשים ומעתירים מדי יום ירושלים עירך ברחמים תשוב, ואילו אנחנו בעצמנו איננו שבים
לירושלים, והרי זה כאילו אני מעידי שיקר בעצמנו... הם מכרו את נהותם, צררו את פספס הרב שפנה אלפי רבילים,
ויצאו לדרך אצרה, פאשר בני העיר מלוים אותם בשמחה המהולה בעצב ובכי מקשיו הפרדה, ואם אמנם הגיעו
פעשיריים ובאמתהתם סכום רב של רבילים רויסיים, הרי שבעקבות מלחמת העולם הראשונה שפרצה אז, אבד הרקל
הרוסי את ערכו והיה לניר חסר-ערך לצר עליופי צלוחיות, אז נעשה מלמד בע"ץ חיים, פשהוא עושה את מלאכתו
נאמנה, ואף בתקופת המלחמה, פאשר המלמדים לא קבלו את משכורתם בהעדר תרומות מהגולה, המשיך להגיע
בזמן לכתתו בלי כל אחרו וחסור, אך שבני ביתו היו עטופים ברעב ממש. כשתמחה באזינו מיצד הוא מסגל לכך
השיבי: "על מלמדי תינוקות דרשו חז"ל במסכת בבא בתרא את הפסוק בדניאל "ומצדיקי הרבים בפוכבים לעולם
ועד". בימים פתוקנם יכול המקטרג לטען כי אנו עושים את מלאכתנו כדי לקבל את שכרנו, אבל פאשר אנו עובדים
עתה בלי לקבל פרוטה שחוקה, זוהי הודמנות פז להיות באמת בכלל מצדיקי הרבים בפוכבים, בלי מטרה ופניה
כלשהי, בלתי לה' לבדו!"

ברכתו של ה"חפץ חיים" עשתה רשם, ור' מרדכי ל"ב האריך ימים עד גיל תשעים ושש, כשהוא צלול בדעתו ולא
נס לחו עד יומו האחרון. ואף שכל ימיו היו מלא יפורים, ומכל שלשה-עשר יקדיו נותר לו רק בנו היחיד ששמש
מלמד בע"ץ חיים" סניף שערי חסד', היתה הצלחה תמיד נוסכה על פניו, וכלו מלא ספוק ושמחה. "מהיכן להם
חדות חיים פזו?" נשאל ר' מרדכי ל"ב, פמספר בשפה קולחת ומתקת ב"ספורים ירושלמיים", והוא השיב בענות
חן: "מי שזכה להיות דבוק בתורה הקדושה, זוכה ומתקנים בו 'הוד והדר לפניו עו וחדוה במקמו'".

סדר יומו של ר' מרדכי ל"ב היה מוקדקדק ומסדר למופת, ובסדר זה נהג מאז היה אבדף צעיר ועד היותו זקן מפלג
ובא בשנים, מבלי לשנות מאומה בכל תהפוכות החיים. מדי לילה היה משכים קום בשעה אחת לפי השעון הנהוג,
ולאחר פשעה כבר ישב בבית-המדרש, פשהוא עוסק בתורה עד אשמרת הבקר ומתפלל ב'יתיקין' עם הגץ התפוח.
מאומה לא עצר אותו, לא חלשה ולא עיפות, לא מלחמה ולא עצר שהשלטונות הפריטיים היו מטילים מפעם לפעם
ברחובות ירושלים, והוא עומד על משמרתו ב'חיל זקן', כפי שתאר זאת. למכיריו היה תמיד אומר: "וכי סבורים
אתם שמרוב זקנה אינני יכול לישן, ולכן אני משכים קום והולך לבית המדרש? טעות בידכם, אוי כמה אני רוצה
להמשיך לישן ולהתפנק תחת השמיכה החממה"הוה, אך פקדה היא פקדה, וחיל אינו נוטש את עמדתו".

ונהג מיוחד היה לו לכתו ישיש זה, כפי שספר המגיד הירושלמי הנודע רבי שלום שבדרון. בכל פעם שהיה מתעורר
בשנתו פלילה, לא היה שב לעלות על משכבו. היה הדבר יכול להתרחש גם בתחלת הלילה, שעה קצרה לאחר
שעלה על יצועו, אבל ברגע שהתעורר, שוב לא חזר לשנתו, ובגבורת-ארי זנח מהמטה והתישב ללמד עד אור הבקר.

"מדוע אתה נוהג כן?" תמהו האנשים באזינו של ר' מרדכי ל"ב, והוא השיב להם בפשטות כאילו הדבר מובן מאליו.
"מה לכם להתפעל?" משך בכתפיו, ואז ספר כי בצעירותו חלה פעם בחולי כבד עד שהרופאים אמרו נואש לחייו.
רחם עליו הבורא יתברך והחזירו לחיים, ומאז למד לקח. הלא בעצם נגזר עליו כי מסכת חיייו תסתים חלילה,
אלא שמן השמים דחו את גזר-דינו לזמן מאחר יותר. "ואם-כן, עלי ללמד מאנשי דור המדבר, אלו שחטאו בחטא
המורגלים, וכפי שאמרו חז"ל, היו יורדים בכל שנה בליל תשעה באב אל תוך הבורות שחפרו לעצמם, כדי שבהם
יקברו פת וכו'". והיו אלו שוכבים בתוך בקרם, וממתינים עד שהקב"ה יטל את נשמתם. וגודאי יש לשער, שרבים
מהם נרדמו פעולם שוכבים בקברותיהם, והנה התעוררו באמצע הלילה ונגלו כי הם עדין שרויים בארץ החיים, והבינו
כי זכו מן השמים לחיי שנה נוספת. איז בודאי לא התעצלו להמשיך לשכב בקברם עד שהאי הבקר, אלא מיד
קפצו החוצה ורצו הביתה בשמחה"..." והרנשה זו אופפת אותי בכל לילה", סיס ר' מרדכי ל"ב עם חיובו המתמיד.

"כאשר אני מתעורר משנתי פלילה וחש כי אני ברוך ח' חי ובריא, אינני מסגל להדרם יותר, אלא קופץ ממטתי מיד
ולומד עד אור הבקר".

וכך היה משכים מדי לילה, ופוסק ברחובות "שערי חסד" לכיוון בית-בגנת הגר"א שם קבע את תפלוטיו ולמדויו.
בדרךבו פגש את המתמדיים שחזרו במועדים בבית-המדרש, ובחיהו היה אומר להם: "אצלכם עדין אתמול,
אצלי כבר מחר"..."

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

והיה לכם לציצית וראיתם אתו

ספור נפלא עד כמה גדול בכה של הציצית, ספר רבי אברהם יעקב יוסף גילרנטר הרב של יאשינצ'א בגליציה, אותו שמע מאביו רבי ישראל דב"ר גילרנטר רבה של יאשינצ'א ודקלא בעל "רביד הזהב", שהיה תלמיד מבקח של הרבי ר' נפתלי מרופשיץ.

בְּרִימִינוּב הַתְּגוּרָה יְהוּדֵי סוּחַר בְּדִים בְּשֵׁם ר' יִצְחָק, שֶׁלְּגַלְגַל מִסְחָרוֹ הָיָה נוֹסֵעַ לְמַרְחָקִים וּמֵיבֵא סוּחַרָה מִשְׁבַּחַת אוֹתָהּ מְכַר בְּרוּחִים הַגּוֹנִים. אַחַת הָעָרִים הַרְחוקוֹת שְׂאֵלֶיהָ הָיָה ר' יִצְחָק נוֹדֵד כְּדִי לִיבֵא מִמֶּנָּה בְּדִים, הַיְתָה הָעִיר פֶּסֶט בִּירַת הַנְּגִיזָה, וּבְמִשְׁפַּח הַזְּמָן יִצַּר קְשָׁרִים אֲמִיצִים עִם סוּחַרִים יְהוּדִים מְקוּמָיִם. וְהָיָה הַגִּיעַ אֶחָד הַסוּחַרִים מִפֶּסֶט אֶל הָעִיר רִימִינוּב לְצַרְיֵי עֶסְקוֹ, וּמִשְׁבַּע הַדְּבָרִים פָּנָה לְהַתְאַרַח בְּבֵית יְדִידוֹ ר' יִצְחָק הַסוּחַר הַרִימִינוּבָאִי, וְהוּא אֶרְחוֹ בְּסִפְרֵי פָּנִים יְפוּת. "אֵצֶל הַצַּדִּיק שְׁלֹנּוּ, רַבִּי מְנַדֵּל, כִּבֵּר הָיִיתָ?" שָׁאַל הַמְּאַרַח, וְהַחֵל לְהַפְלִיג בְּגִדְלֵי קִדְשׁוֹ וְצַדִּיקוֹתָו שֶׁל הַצַּדִּיק הַנּוֹדֵעַ הַרְבִּי ר' מְנַדֵּל מְרִימִינוּב, כִּשְׁהוּא מְסַפֵּר בְּפָנָי אוֹרְחוֹ סִפּוּרֵי־מוֹפְתֵי עֲלָיו וּמִשְׁכַּנְעֵ אוֹתוֹ לְהַתְּוֹדֵעַ אֶל הַצַּדִּיק וּלְהַתְּבַרֵךְ מִפּוֹ, כְּדִי "שְׂתוּכַל לְרְאוֹת כְּמוֹ עֵינַי אֶת גְּדֵל מַעֲלָתוֹ וְתוּכַל לְסַפֵּר לְאַנְשֵׁי יְעִידֵךְ שְׂאִינִם רְגִילִים לְנוֹסֵעַ לְצַדִּיקִים, עַד כִּמְהָ גְדוֹל כֹּהֵם". הַסוּחַר אֲמָנָם לֹא הָיָה רְגִיל בְּכָה, אוֹלָם בְּהִיּוֹתוֹ וְרֵא־שְׂמִים מִשְׁלָמֵי אֲמוּנָי יִשְׂרָאֵל, נִעְנָה לְכַקְשַׁת הַמְּאַרַח, וְהַשְׁנִים יִצְאוּ אֶל בֵּית הַרְבִּי. בְּהַכְּנָסָם, כִּבְד הַרְבִּי ר' מְנַדֵּל אֶת הַשְּׁנִים, וְאַף הוֹרָה לְכַבֵּד אֶת הָאוֹרַח מִהֲנַגְרָה וְלְהוֹשִׁיבוֹ אַחֵר כְּבוֹד. וְהַחֵל לְשׁוֹחַח עִמּוֹ עֲבִינֵי מִסְחָרוֹ וְהַלְכוּתוֹ חַיָּיו. וְהָיָה לְפַתַּע פְּנֵיהָ הַרְבִּי אֶל הָאוֹרַח וְשׂוֹאֵל: "הֲאֵם אַתָּה לֹבֵשׁ צִיצִית?" וְהָלַח נְדָהֵם לְשִׁמְעַ הַשְּׂאֵלָה. "וְכִי הַרְבִּי חוֹשֵׁד בִּי שְׂאִין אֲנִי לֹבֵשׁ בְּגָד עִם אֲרִבַּע כְּנָפוֹת וְצִיצִית כְּשֵׁרוֹת תְּלוּיֹת בּוֹ?" חָשַׁב בְּלִבוֹ, אֵךְ מִפְּנֵי הַנִּימוֹס שֶׁתֵּק וְלֹא הִגִּיב מְאוּמָה. אוֹלָם הַרְבִּי חָזַר עַל שְׂאֵלָתוֹ כִּמְהָ פְעָמִים בְּמַהֲלָךְ הַשִּׁיחָה, וְהַסוּחַר מִצְדוֹ אִינוֹ מַגִּיב עַל הַשְּׂאֵלָה. לְבִסּוֹף פָּקְעָה סִבְלָנוֹתוֹ שֶׁל הַגִּבְעָא ר' לִיבִישׁ, מִשְׁמִשּׁוֹ הַנְּאָמָן שֶׁל הַרְבִּי ר' מְנַדֵּל, וּבְלִי אִמְר וְדְבָרִים נִגְשׁ אֶל הַסוּחַר וּפְתַח אֶת מַעֲיָלוֹ כְּדִי לְרְאוֹת הֵאֵם הוּא אֶכָּן לֹבֵשׁ צִיצִית. "אַתָּה אֲמָנָם לְבוֹשׁ בְּטִלְיִת־קֶטָן", אָמַר הַרְבִּי כִּשְׁהַצִּיצִית שֶׁל הָאוֹרַח נִתְגַּלְתָּה, אוֹלָם בְּגַד הַצִּיצִית שֶׁלְךָ קָצָר מְאֹד וְאִינוֹ מַגִּיעַ אֶלֶּא עַד פֶּרֶסֶךְ. וְהָלַח יֵשׁ לְהַקְפִּיד וּלְהַדָּר בְּמַצוֹת צִיצִית, וּלְהַתְּעַפֵּף בְּטִלְיִת־קֶטָן הַיּוֹרֵד עַל מְדוּתֶיךָ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁעוֹר נֶפֶר וְאַתָּה מִתְעַטֵּר בּוֹ כְּרֵאִי, וְלֹא רַק לְצַאת יְדֵי חוּבָה".

הַרְבִּי הִשְׁתַּתַּק לְרַגַע, וְלֹאֲחַר מִכֵּן אָמַר: "כְּדִי שְׂאֵל תַּחֲשַׁב שְׂאֵנִי מִחֲמִיר עֲלֶיךָ מַעֲבָר לְמִדָּה בְּקִיּוֹם מַצוֹת צִיצִית, אִסְפַּר לְךָ שְׁנֵי סִפּוּרִים שְׂאֲרֵנוּ עִמָּךְ, וּמֵהֵם תוּכַל לְלַמֵּד עַד הֵיכָן בְּכַהֵן שֶׁל צִיצִית מַגִּיעַ, וְעַד כִּמְהָ רֵאִי לְאִדָּם לְהַדָּר בַּהּ וּלְקַיְמָה בְּאִפְסָה הַנְּעִלָה וְהַחֲשׁוּב בְּיוֹתֵר".

"בְּצַעֲרֵי־רוּחֹתִי", הַחֵל הַרְבִּי בְּסִפּוּרוֹ הַרְאִשׁוֹן, "הָיִיתִי נוֹהֵג לְלַכֵּת רְגְלֵי אֶל מוֹרֵי וְרַבִּי, הַרְבִּי ר' אֶלִימֶלֶךְ מְלִיזֶ'נְסַק, שֶׁכֵּן הַפְּרוּטָה לֹא הָיְתָה מְצוּיָה בְּכִיסִי, וְלֹא הָיָה בְּאִפְשָׁרוֹתַי לְשַׁלֵּם אֶת דְּמֵי הַנְּסִיעָה בְּעִגְלוֹת וְסוּסִים. הַדָּרָךְ לֹא הָיְתָה קְלָה, וְהָיָה עֲבָרָה בֵּין שְׂדוֹת שׁוּמְמִים וְיעִרוֹת עֲבֹתִים, וְהַדְּרָכִים הָיוּ מִשְׁבֻּשׁוֹת בְּאִפְרַיִם שֶׁהַתְּפָרְנְסוֹ פְּרוּעֵי־צֶאֱן, אֵךְ בְּנוֹסֵף הָיוּ מְלַקְטִים אֶת הַבְּרִיּוֹת וְשׁוֹדְדִים אֶת פֶּסֶסֶם. יְדַעְתִּי עַל הַסַּכָּנָה הָאוֹרְבָת לִי, אֵךְ מֵרַב הַשְּׂתוּקוֹתַי לְחַלּוֹת אֶת פְּנֵי רַבִּי, לֹא הָיָה בְּכָל סַכָּנָה וְעֲבָרָה כְּדִי הִיכַלְתַּל לְעַכֵּב אוֹתִי מִלְבַּקֵּשׁ אֶת אֲשֶׁר אֶהְבֵּה נִפְשִׁי. פֶּעַם אַחַת, בְּעוֹדִי עוֹשֶׂה אֶת דְּרָכֵי בְּיַשְׁמוֹן אֶל הָעִיר לִיז'נְסַק, וְהָיָה מְגִיחוֹת לְפַתַּע מוֹלִי כִּמְהָ דְמוּיוֹת חוֹרְשׁוֹת רָעָה, רוּעִים אֲכֻזָּיִים וּפְרָאִיִים שֶׁבִקְשׁוּ לְהַכְרִיעַ אוֹתִי וּלְשׁוֹדֵד אֶת תְּרִמְלִי. יְדַעְתִּי שְׂאִין בְּכַחֵי לְגַבֵּר עֲלֵיהֶם, שֶׁכֵּן נִעַר צַעֲרֵי הָיִיתִי וְחָלוּשׁ מֵרַב הַלִּיכָה, אֵךְ בְּרַב בְּטַחֲוִנִי בְּצוּרֵי וּבְמַצוּתָיו, אֲחֻזְתִּי בְּשִׁתֵּי הַצִּיצִית הַמְשַׁתְּלִשְׁלוֹת לְפָנָי מִהַטְּלִית־קֶטָן שְׁעָלִי, וְהַתְּחַלְתִּי מְנַפְּנֵה בְּהוֹן בְּגָאוֹן אֶל מוֹל פְּנֵי הַשׁוֹדְדִים. וְהָיָה כִּי־הִרְעִינִי נֶאֱחָזוּ הַשׁוֹדְדִים בְּפַחַד מַצְמִית, וְהַחֵלּוּ לְנוֹסֵם מִפְּנֵי הַצִּיצִית מְנוּסֵת־חָרָב, עַד שֶׁנִּשְׁעַלְמוּ מַעֲיָנִי וּנְפִשִׁי הָיְתָה לְשַׁלֵּל בְּחֻסְדֵי שְׂמִים".

"הָרִי לְךָ הַמְּאַרַע הַרְאִשׁוֹן שְׂאֲרַע עִמִּי, וּמִמֶּנּוּ תוּכַל לְלַמֵּד עַל כִּמְהָ הַמְּפָלָה שֶׁל מַצוֹת צִיצִית. וְעַתָּה אִסְפַּר לְךָ עַל נִסְ הַצִּלָּה נוֹסֵף שְׂאֲרַע עִמָּךְ בְּזִכּוֹת מַצוּה זֹה, וְהוּא הָיָה לְאַחַר שְׁנַיִם רְבוֹת מִהַמְּאַרַע הַרְאִשׁוֹן, בְּתַקּוּפָה שֶׁכֵּבֵר הָיִיתִי בְּעַל בְּעַמְיוֹ וְהַפְּרוּטָה כִּבֵּר בְּהַשְׁגֵּךְ יְדֵי. הַמְשַׁכְתִּי כְּדִרְכֵי מִיָּמִים יָמִימָה לְפַקֵּד אֶת מַעוֹנֵי שֶׁל מוֹרֵי וְרַבִּי הַקְּדוֹשׁ בְּלִיז'נְסַק, אֵךְ אֶת דְּרָכֵי כִּבֵּר לֹא עֲשִׂיתִי בְּרַגְלִי, אֶלֶּא שְׂכַרְתִּי עֲגֻלָּה בְּמַחִיר מְלֵא וְיִצְאִיתִי לְדְרָכֵי לִיז'נְסַקָה. בְּאַחַת הַנְּסִיעוֹת הַגִּיעָה הַעֲגֻלָּה שֶׁבָּהּ נִסְעִיתִי לְמַשְׁעוֹל צַר גְּרָאשֵׁי הַהָרִים, בְּאֲשֶׁר תְּהוּם פְּעוּדָה מִשְׁנֵי הַצְּדָדִים וְאִין דָּרָךְ לְנִטוֹת יָמִין וּשְׂמָאל. וּלְפַתַּע הַגִּיחָה מְמוּל כְּרַבְרָה מִפְּאַרְתַּת הַרְתוּמָה לְסוּסִים אֲבִירִים, וְכָל חֲזוֹתָהּ אוֹמַרְתָּ כְּבוֹד וְשִׁרְרָה כְּמַכְרִיחָה וְאוֹמַרְתָּ עַל הָאִישׁ הַחֲשׁוּב שֶׁנוֹסַע בָּהּ. בְּעַל־הַעֲגֻלָּה בָּהּ נִסְעִיתִי נִבְעַת כְּלוֹ, שֶׁכֵּן נִהוּג הָיָה לְפִי חַק הַמְּדִינָה אִזְ שְׁעַל כָּל הַעֲגֻלוֹת לְפָנוֹת אֶת הַמַּעֲבָר לְכַרְבָּרוֹת מְלִכּוֹתִיּוֹת, וּלְפָנוֹת מַעֲבָר פְּנּוּי עֲבֻבוֹן. 'אִין לָנוּ לֶאֱן לְפָנוֹת! יַעַק אֵלִי בְּעַל־הַעֲגֻלָּה בְּיֹאשׁ, יְסוּפְנוּ לְהָיוֹת כְּסוּפּוֹ שֶׁל הַשְּׁעִיר לְעֻזְאֵל, רַחֲמָנָא לְעֻלְךָ. הַכְּרַבְרָה הַמְּלִכּוֹתִית שֶׁשְׁטָה אֶל מוּלְנָהּ בְּמַהֲרִיּוֹת מְבִיל לְעַצֵּר לְרַגַע, וּבְפֶסַע הָיָה בְּיַנְיָנוּ לְבִין הַתְּרַסְקוֹת מְחַלְטֵת אֶל הַתְּהוּם הַמַּעֲרָה מִיָּמִין וּשְׂמָאל".

"מָה הָיָה בִּיבְלָתִי לְעִשׂוֹת?" כְּמוֹ הַתְּנַצֵּל הַצַּדִּיק רַבִּי מְנַדֵּל בְּפָנָי הַסוּחַר מִפֶּסֶט, "אֲחֻזְתִּי בְּשִׁתֵּי הַצִּיצִית שֶׁלְפָנָי, וְנִעְנַעְתִּי בְּהֵם בְּפָנָי הַשּׁוֹר שֶׁיֵּשֵׁב בְּכַרְבָּה הַמְּלִכּוֹתִית אֲשֶׁר מְמוּל. וְהָיָה נִפֵּל עֲלָיו פַּחַד גְּדוֹל, וְהוּא מַהֵר לְהוֹרוֹת לְכַעֲלֵי עֲגֻלָּתוֹ לְעַצֵּר אֶת הַמְּרַבָּה וְלִסְבֵּב לְאַחוֹז. כֵּן אוֹתָהּ עַת הַמְשַׁכְתִּי לְנוֹפֵף בְּצִיצִיתוֹ שֶׁלְפָנָי אֶל מוֹל פְּנֵי הַשּׁוֹר, שֶׁהָיָה אֲחוּזוֹ פַּחַד וְבַעֲתָהּ וְעַמְדוֹ בְּצַדֵּי הַכְּרַבְרָה שֶׁשָּׁבָה לְאַחוֹר, וְאַנְחָנוּ עֲבָרְנוּ בְּשִׁלּוֹם אֶת הַמְשַׁעוֹל הַצַּר וְהַמְשַׁכְנוּ בְּדְרָכָנוּ בְּכַתְּחָה עַד לִיז'נְסַק. לְמַד אֲפּוֹא עַד כִּמְהָ גְדוֹל כִּחַ הַצִּיצִית, וַיֵּשׁ לְהַדָּר בָּהּ בְּמִדָּה מְרַבָּה וּמְדוּרָת".

הַצַּדִּיק סִים אֶת סִפּוּרוֹ הַנְּפִלְאִים, וְמַהֵר לְשַׁלַּח אֶת הַמְשַׁמֵּשׁ הַנְּאָמָן לְרַבֵּשׁ טִלְיִת־קֶטָן נָאֵה וּמְהַדָּר, בְּעַל שְׁעוֹר אוֹרֵךְ מְרַמְיָנוּב הוֹטְלוֹ בּוֹ צִיצִית מְדוּרָת פְּדַת וְכְדוּן, וְלֹאֲחַר שֶׁהַסוּחַר עָטָה עַל גּוּפוֹ אֶת הַטְּלִית־קֶטָן הַמְהַדָּר, נָהַג דַּעְתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק וּפְטַר אֶת הַסוּחַר לְדְרָכּוֹ לְשַׁלּוֹם לְאַחַר שֶׁכֵּרְכוּ בְּבִרְבוֹת מְאֻלְפוֹת.

אֶל־מִוּל פְּנֵי הַמְּנוּחָה - וּבְדָרָךְ רָמַז וּבְדָרָךְ רָמַז כִּשְׁבַעֲהָ נְרוֹת לְאֵמוֹת הָעוֹלָם שֶׁהֵם שְׂבָעִים אֲמוּת, כֵּן אֶחָד יָרַמַז לְכָלֵל הָעִשְׂרִי. וְרָמַז בִּי בְּזָן מְאִירִים לְבוֹחַ הַמְּקַרְבֵי שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַמַּעֲרָב כְּדוּעַ לִיּוֹדְעֵי חוֹ, וְרָמַז גַּם בִּן שְׁכָלֵךְ כְּלִים וְגַר יִשְׂרָאֵל לֹא יִכְבֶּה. וְתַמְצָא שֶׁהָאֲרַת הַנְּרוֹת אִינוֹ אֶלֶּא בְּלִילָה, וְהוּא סוּד הַגְּלוּת שֶׁנִּקְרָא לִילָה, מִדֵּי־שְׂאִירֵכֶן בְּבוּא זְמַן הַשְּׁעוּפָה הַמְּתַחַסֵּה לָהּ בְּקָר, כְּתִיב אֲתָא בְּקָר וְגו' יִכְבֶּה נַר הָאֲמוֹת וְיִשְׂאֵר מִקְלָלָתוֹם נַר יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נִכְוֹן הַיּוֹם, גַּם רָמַז בְּמַצוֹת הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת שֶׁיִּכְוֶן הַמְּדוּלִיק בְּהוֹדְקָתָם שֶׁתְּהִיָּה הָאֲרַתָּם לְמוֹל פְּנֵי הַמְּנוּחָה שֶׁהֵבֵל יְהוּי לְצַרְיֵי יִשְׂרָאֵל הַמְּתַחַסֵּם לָהֶם שֵׁם פְּנִים כְּדוּעַ לְמַרְבֵּינֵים:

וַיַּעַשׂ בֵּן אֶהֱרֹן וְגו' בְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מִשֶׁה - גַּם רָמַז בְּאוֹמְרוֹ בְּאֲשֶׁר צִוָּה וְגו' לְהוֹדִיעַ שְׁבָחוֹ שֶׁל אֶהֱרֹן, כִּי מַה שֶׁעָשָׂה אֶהֱרֹן לֹא עִשָּׂא לְצַד הַמַּעֲלָה הַכְּבוֹד אֲשֶׁר הָאָמִיר אוֹתוֹ ה', אֶלֶּא לְצַד עֲשׂוֹת מַצוֹת ה', עַל דָּרָךְ אוֹמְרוֹ לְעִשׂוֹת־דְּבָרָךְ אֶת־יְהוָה חֲפָצָתִי:

לָכֵה אֲתָנּוּ וְהִטְבַּנוּ לָךְ - וְאוֹמְרוֹ בִּיָּהּ דְּבִרְטוּב כְּהָה סִתְרָ שְׁנֵי הַמְּחֻשִׁים שֶׁשְׂנֵאָרוֹ מִהַמְּחֻשִׁים שֶׁרְשָׁמְנוּ, וְהֵם הַמְּעֻטָּה הַתְּסַבָּה וְיַמִּיעַת הַשֶּׁנֶן יָד לְקִיּוֹם הַבְּטָחוֹן, כִּי כִּי ה' דְּבִרְטוּב וְטוֹבַת ה' מְפִלָּאֵת הָיָה, וְלִשְׁעוֹרָה זֶה תִּהְיֶה הַתְּסַבָּה גְּדוֹלַת הָעֲרָךְ וְרֵאִיָּה לְהַתְּכַבֵּד, גַּם חֻזְקָה וְכִרְבָּה וְאִין בָּהּ חֻזְקָה כִּי ה' לֹא אִישׁ הוּא וְגו' וְיִתְהַסֵּם וּבִקְרַשׁ מְדַבְּרוֹ הַטוֹב, כִּי דוֹקָא עַל הָרַעָה הוּא שְׁנַחֵם דְּכַתִּיב וַיִּנְחַם ה' עַל־רַעְיָהּ, וְדוֹקָא לְזוֹמֵר עַל יִשְׂרָאֵל לְתוֹסַפַּת חֻזְקָה הַטוֹב לְצַד שֶׁהוּא לִישְׂרָאֵל וְלֹא לְאֵמוֹת הָעוֹלָם וְלֹא בְּהֵם עַל מַצְוָתָה לָהֶם:

דְּבָרֵי הַיָּמִים

בְּיוֹם ל"א בְּסִינַי שְׁנַת תַּע"ו, לְיוֹ יְהוּדֵי אוֹסְטְרָא אֶת רַבֵּם הַנְּעִרֵךְ רַבִּי בְּצַלָּל הַכֵּהן ל"ך, סְכוּנָה בְּרוּב הַנְּעִרָה "דַּעַר רַבִּי ר' בְּצַלָּל", אֶל מִנְחוֹתוֹ בְּבֵית הַעַלְמִין שְׁבַעֲרֵי. בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה, נִאֲלַצוּ כָל הַהַלְוִיּוֹת לְעוֹבֵד סִסְמוֹר לְבִית מַקְלַת הַיְּעוּטִים, וְכִוּוּנָה לְמַנּוֹר הַמִּסְדָּר הַשְּׁמוּנִי שֶׁבוּ מֵאוֹת תְּלַמְדֵי־הַיְּהוּדִים וְהַלְלוּ אוֹתוֹ מְתַנַּחֵלִים בְּדוֹרֵךְ קַבֵּל לַיהוּדִים, וּבְכָל לְיוּהֵי דְרוֹשׁ לְקַבֵּל לִידִים נְרוֹת שְׁעוּהָ לְמַנּוֹן כִּדִּי לְהַדְלִיק לְכַבֵּד שְׁמַת הַמְּנוּחָה. וְכַאֲשֶׁר הַיְּהוּדִים הָיוּ מְסֻבִּים בְּכַתְּשֵׁת, הָיוּ רּוֹמְגִים אוֹתָם בְּאִבְנֵים וְעַפֵּר, "וּמְמַלְלִים וּמְבִיטִים אֶת הַיְּהוּדִים וְנֹאֵם מִיִּיטֵה וּמְכִים אוֹתָם", כְּמִסּוֹף כִּסְפֵר "מְזַכֵּר לְגְדוּלֵי אוֹסְטְרָא" לְתוֹלְדוֹת הָעִיר, אוֹתוֹ מוֹסֵר הַמַּחְבֵּר בְּשֵׁם רַבִּי מְאִיר אֶלְיוּנוֹ מוֹרֵה: צַדֵּק בְּעִיר, שֶׁשְׁמֵעַ מִפִּי "אִישׁ יִישֵׁעַ תּוֹרַתִּי נִאֲמָן בְּדַבְרֵי" וְהוּא שִׁמַּע "מִפִּי אִישׁ זָקֵן מְאוֹד שֶׁהוּא הִיָּה אֶחָד מֵהַבַּאֲשִׁיבִים שֶׁנִּשְׁעַל עַל כְּתִיבָהּ אֶת מִיטַת הַלֵּ" בְּצַלָּל וְלִי לְבִית הַחַיִּים". רַבִּי בְּצַלָּל נִפְטַר עַל־פְּנֵי אִבּוֹ, הַמְּקוּבַל הַנּוֹדֵעַ וְהוּא בְּנֵי־לֵב כִּי" בְּעַל "הַמִּיכַת חַמְבִּים", וְשִׁקְרָה אִף הוּא אב"ד הָעִיר אוֹסְטְרָא וְשׁוּחָה בְּפִטְרִית בְּנוֹ בְּעִיר, וְכַסְיָא הַלְלוּתִי בְּנוֹ הוֹרָה לְמַלּוּיִם לְבַל יִחַשְׁשׁוּ מִהַנְּצוּרִים. בְּחִירוֹת בְּעַל כְּבֻלָּה מַעֲשִׂית עַנּוּ עֵינַי לְסִבֵּי הַמִּישָׁה, וְהַמְּלוּיִם הַדְּמוּ לְרְאוֹת הַמְּלִיכִי הַמְּנוֹר וְנִסְיָם חָכֵן וְאִבְנֵים וְעַפֵּר בִּידֵם לִזְרוֹק עַל וְלִאֲחַר פְּטִירַת בְּנוֹ הַזְּכַר הַעֲלוֹת לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, אֵךְ לֹא מְבַחֲשִׁים בָּהֶם, וְרֵאִים וְאִינִם נְרִאִים, "לֹא חָרַךְ אִישׁ מֵהֵם אֶת לְשׁוֹנוֹ וְלֹא הָיָה אִישׁ יָדוֹ, וְהָיָה לְפִלָּא".

הַמִּיכַת חַמְבִּים" הָיָה נֶאֱמָן פְּלִאֵי שְׁעִירֵךְ בִּידֵי צִדִּיק הַיְּהוּדִים, וְחַיִּי הָיוּ סוּרְיָה וּמְלִאֵי וּמְאוּרְעוֹת רַבִּים וְבִבְלוֹת רִגְלִים. הוּא שְׂבָחַת קְהִילוֹת בְּרוּת, אֵךְ בְּעַקְבוֹת שְׁרִיפָה שֶׁפְּרַצָּה בְּבֵיתוֹ כִּי" כְּטַבַּת תַּע"א, שְׂכִילַת אֶת רֹב סְכוּנַת הַיְּהוּדִים, נִאֲלַץ לְעוֹלֵי הָעִיר אֶת הָעִיר אֲחֻזְתִּי עֲלֵיו שְׁרוּשִׁיפָה פְּרַצָּה בְּעַקְבוֹת עֲלוֹת כְּבֻלָּה מַעֲשִׂית. וְמֵאוֹ נִדַּד מִבְּשׁוֹ שְׁנַיִם, וְלִאֲחַר פְּטִירַת בְּנוֹ הַזְּכַר הַעֲלוֹת לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, אֵךְ נִפְטַר כְּשֵׁנַת תַּע"ט בְּיוֹם שְׁבוּ פְּרַצָּה הַשְּׁרִיפָה שְׁמוֹנֵה שְׁנַיִם לְפָ

"ספר חובת הלבבות ח"י" כך הגדיר רבי מרדכי פנעט את מדותיו הפנימיות של החתם סופר, בזכות אישיותו הנאצלת ומדותיו התרומיות. רבי מרדכי היה עדי-ראיה בעצמו לאורך רוחו של החתם סופר והיותו מעביר על מדותיו באופן נעלה מעבר ליכולת אנוש. כפי המסופר: בעיר פרשבורג היה למדן, שצער את רבי משה סופר בכל הזדמנות. פעם שמע מפי תלמידו צדור תורה משמו של החתם סופר, נכנס אל החתם סופר, והרצה לו את הדבר משל עצמו. נענה החתם סופר ואמר 'חודש זה מדיני הוא. אולי שמע זאת כבודו מאחד מתלמידיו, ומרב שכהן נדמה לו ששלו הוא'. לזימים נודמנו רבי משה סופר ורבי מרדכי פנעט לעיר וינה. ישבו ושוחחו בדבריי תורה. הרצה רבי משה סופר בפני רבי מרדכי אותו חודש, ומצא הדבר תן בעיני רבי מרדכי, עמד במקומו באותו מעמד גם הלמדן המשתתף. התרים כלפי החתם סופר ואמר: 'רבי, חודש זה משילי הוא. וזר נא. שאמרתיו לו, זה לא מכבד'. ועפוי פני העומדים שם, ורקו עיני ועם בלמדן המחצף. אך החתם סופר ישב לו בשקט, ובתחילה של שטול על שפתיו. בעצת רבי חיים אשר אהרי שיצא האיש מהחדר ספר את האמת. קפץ רבי מרדכי פנעט ממקומו כשודר נהש. וקרא בהשתוממות: 'ועור קאן האבן אין! ואלכעו כח. ועור קאן אז אטסהאלטן'! - ארץ ישנו לאיש כח מוצר צדור, ארץ אפשיה ככה להקבילי!)

בירושלים העתיקה, התגורר הצדיק רבי מאיר שוין מפורדניץ. שעלה לארץ-ישראל מהעיר פודניץ שבגליציה. בעצירתו עוד זכה להכיר את רבי יצחק איזיק מדיז'בוטוב, והיה תלמידו 'אמרי יוסף' מספינקא. בדתו מן האגדה בחופי ארץ-הקדש. אמר: 'זרקה את הסמיכה לרבנות ואת האדמו"רות אל הים הגדול', ומאז התנהג בענוה ובפשטות. בעצת רבי חיים אשר בובובל, אותו שאל היכן פדאי להתפלל, קבע את תפלותיו ולמדיו בבית-הכנסת דחסידי קרלין בעיר העתיקה, וספרו עליו כי יד ושם לו בעולמות העליונים.

בבית-הכנסת זה, היה מנח על אחד מארונות הספרים מלמעלה פתוחה. סמוך לארון הספרים עמד שלחן ומסביבו ישבו אנשים ולמדו. באחד הימים נגש אברך לארון הספרים, והחל לטפס על מדפי הספרים, כדי להגיע לאחד המדפים העליונים ולהוציא משם ספר. כמה מהיושבים בשלחן הסמוך העירו לו שיש סכנה בטפוס על הארון שהוא רעוע מאד, ובתורה התמקצא למעלה יבול לכל. אך האברך התעלם מהאזהרות והמשיך בטפוס למעלה, והנה "את אשר יגרנו בא" פתח התורה נפל ממרומי הארון ופגע במלא עצמותו בראשו של הגאון הצדיק הרב מפורדניץ צ"ל. ראשו כמעט נחלק לשנים והוא נפצע קשה מאד. פרגעים הראשונים לאחר פציעתו עדו כי היה כהרהר, והדבר הראשון שאמר היה שבדאי יחאברך נכה לא היה ממה שקרה, על כן - פקט - תנו לו כוס קפה כדי להרגיעו...! מבהיל לחשב על האדם שפרפר בין חיים למות לאחר מכה כה אנושה, ועל מה הוא חושב שצריך להגיע את האברך, שהתעקש. שלא היה מוכן לשמע לאזהרות שהזהירו אותו. איזו גבורת הנפש ואצילות המדות!

לאחר שפיר הרב מפורדניץ את נפשתי אודות האברך, אבד את שבתו. תקופה ארוכה היה מאשפו בבית-החולים - תלוי בין שמים לארץ, עד שבחסדי ה' יתברך שב לביתו.

בתקופת מלחמת העולם הראשונה, שהה המשגיח רבי מאיר חדש במשך תקופה מסוימת בעיר קרמנצ'וג שבאוקראינה. בשהותו שם פגש בחור ישיבה בשם פובל וז'וז'קו, והלה ספר לו מעשה נפלא שארע לו עם הסבא מסלבודקא. וכך ספר ר' פובל: לפני כשלוש שנים, התארסתי עם בתו של גביר העיר חרוב, שהיה ברתורה, ורא שמם ומקורב מאד

ל"סבא מנוברהדוק", רבי יודל. היה זה, לאחר שהגאון רבי איסר זלמן מלצר בעצמו הוציע אותי בתור שדוך טוב ומתאים. השמועה על הארסין עשתה לה כנפים. אחד הבחורים בעירה צרה עינו בהצלחתי ונתמלא בקאה. הוא הפיץ עלי שמועות המדברות כי סרה. התחנן בקהל ובשל את השדוך. בכלם ומיאש עזבתי את הקדוה, ועד מהרה נאלצתי ללכת לאה לרגל המלחמה. הערתי תלאות רבותו נתפסתי לצבא ערקתי. הסתתרת, התגלגלתי ממקום למקום, עד שהגיעתי לקרמנצ'וג. בינתיים התפכח כנראה, החבור המלשין מוקאנתו, והגיע למסקנה כי גם לי עול גדול. נודע לו, כי הגעתי לקרמנצ'וג, שם מצוי הסבא מסלבודקא. ישב הלך וכתב ל"סבא" מכתב, גלה את אשר עשה והפיל תחנתו לפניו. כי ישיב מחילה מפני. ה"סבא" קרא לי והראה לי את המכתב. נפר היה, כי הוא מתכוון להאריך בשיחה כדי לשכנעני, אך אני עניתי מיד: אני מוחל לו בלב שלם! ה"סבא" לא הסתפק: אין לך בלבך כלום כנגדו לאחר כל מה שעולל לך? שום פעם אין בלבי. אני בטוח, כי משמים לא נועד השדוך הזה בשבילי. אם לא בדרך זו - הרי בודאי היה מתפטר בדרך אחרת. אף לא קפדה כלשהי? בטוח אתה? חשב היטב - לא הרפה ממני הרב. ואני לא הכחתי. מדוע הוא חוזר על אותה שאלה. עמית על שלי: אני בטוח בהחלט! אני רואה את יד ההשגחה בכל. זה ענין ישן, מארעות כה רבות עברו מאז, עד שאיני חושב על כך יותר! ה"סבא" היה נרגש לאין שעור. שמעתי ממלמל כאלו לעצמו: איזה סכל עבר על החבור, איזה צער, ובכל זאת הוא סולח במחילה גמורה! ואז פנה אלי ואמר: יודע אתה איזו זכות יש לך? הרי עליך נאמר: "כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו". והוסיף ה"סבא" והצהיר: ברגע זה נקי הנך לבמרי מכל חטא. צדיק גמור אתה! לתדקמתו, התרומם ה"סבא" מעל כסאו ובקש: אגא, ברה אותי! אני אברך את הרב - נרתעתי בבקשה, מלבד לחלוטין - וכי אני? - מדוע מתפלא אתה? הן צדיק גמור אתה, נקי מכל חטא. ברכתך יקרה, גדול כחה עד מאד. אגא, הנח ידך על ראשי וברכני. וסיים פיבל את ספורו: לא השלחתי להתחמק, וכך עמדתי אני, בפחית הצעיר, בשדוך מנחות על ראשו של ה"סבא",...ברכתיו... ברכתי - בכל לבי". סופו של דבר היה, שהודות לטובל השדוך, הגיע אותו פיבל לארצות-הברית, וכך נצל מן השואה. (המשגיח)

רבי שמעון צבי הורוויץ, היה מגדולי המקבלים בירושלים, והיה מכנה 'רבי שמעון לידר', על-שם העיר לידא בה נולד בשנת תרכ"ה, וממנה עלה בשנת תרמ"ב לירושלים. בתקופת השואה האומה, הלכו כמה בעלי קבלה מעשית ושחטו בתנגלת באירון מעל מערת המעלה, כאשר הם קוראים בשמו של הבורך הנאצי ימח שמו וכאנים פגות מיוחדות בחכמת הסתרה. צדור לעקר את הצדור הרע מן הארץ, לא היה הדבר לרוחם של כמה מגדולי הרבנים, ובאחד הימים כשישב רבי שמעון אחד המפקה בותיקו בבית הכנסת ועסק בתורה, התפרץ אדם אחד והחל לבזותו בקלעים ועד על אוהה פעלה של שחיטת התרנגולת, כל אודות נחשבת מעשה פשוט וכשוחטת חזר לשערים. כל אודות שעה, ישב רבי שמעון ושתק ולא הגיב מאומה על דברי הבזיון, לא כעס ולא רגז, ושם מחסום לביו. לאחר כשבוע ימים, פשהוירוד לפניו מקרבו את המאנע, אמר רבי שמעון כי הוא ככל לא השתתף באותו מעמד של שחיטת התרנגולת ולא היה שום חלק בענין. תמהו כלם ואלו: "אם יבן מדוע שתקת אז כאשר אותו אדם בזה אותך בדיבים?" והסביר הצדיק השיב: "דעו לכם, ששחיתתי מאז ועד עתה, מפני שחשתי שהגנבתי תורה מתוך כעס, ולכן התאפקתי עד כה ולא ספרתי את הדבר רק עכשו, כדי לקיים מצות דהיייתם נקים מה ומישאל".

רבי שמעון לידר, היה מגדולי המקבלים בירושלים, והיה מכנה 'רבי שמעון לידר', על-שם העיר לידא בה נולד בשנת תרכ"ה, וממנה עלה בשנת תרמ"ב לירושלים. בתקופת השואה האומה, הלכו כמה בעלי קבלה מעשית ושחטו בתנגלת באירון מעל מערת המעלה, כאשר הם קוראים בשמו של הבורך הנאצי ימח שמו וכאנים פגות מיוחדות בחכמת הסתרה. צדור לעקר את הצדור הרע מן הארץ, לא היה הדבר לרוחם של כמה מגדולי הרבנים, ובאחד הימים כשישב רבי שמעון אחד המפקה בותיקו בבית הכנסת ועסק בתורה, התפרץ אדם אחד והחל לבזותו בקלעים ועד על אוהה פעלה של שחיטת התרנגולת, כל אודות שעה, ישב רבי שמעון ושתק ולא הגיב מאומה על דברי הבזיון, לא כעס ולא רגז, ושם מחסום לביו. לאחר כשבוע ימים, פשהוירוד לפניו מקרבו את המאנע, אמר רבי שמעון כי הוא ככל לא השתתף באותו מעמד של שחיטת התרנגולת ולא היה שום חלק בענין. תמהו כלם ואלו: "אם יבן מדוע שתקת אז כאשר אותו אדם בזה אותך בדיבים?" והסביר הצדיק השיב: "דעו לכם, ששחיתתי מאז ועד עתה, מפני שחשתי שהגנבתי תורה מתוך כעס, ולכן התאפקתי עד כה ולא ספרתי את הדבר רק עכשו, כדי לקיים מצות דהיייתם נקים מה ומישאל".

יולכו ויבאו (יב, כו)
תבט ויולכו מעמדת בטעם פוזר גדול, לרמוז, שפאשר הלכו המרגלים לא תלכו יונה, שלא יתורה בהם שבאו לרגל, אלא נתפרו פוזר גדול למלכות שנים. כעין מה שאמר יוסף לאתו: "מרגלים אתם ונא כי ערות הארץ באתם לראות", ופרש רש"י בשם המורש מרגלים אתם, שהיו נכנסים בעשרה שערי העיר ולא נכנסתם בשער אחד, ואף כן הלכו בפוזר שלא יתפרו בהם. (תורה ימי)

למה ה' מביא אתנו אל הארץ (יב, ט)
בטעמי תלישא גזולה קומא ואולא, ורמז מלאן שיש לכבות על ארם שנתלש, לא עליו, לרמז מעולם בעורו צעיר בשנים, ואם ארם וכן שפלא זמני הריזו גזולת עולם כעין "הפלא תפייע", אבל מי שלא השלים עבודתו הרי זה תלישא גזולה שנתלש מן העולם הקדים והלך אל הארץ, היה לא תוליה. (רבי אמשל שיק מסיקא)

אשר-עין בעין נראה אתה ה' (יב, יד)
עור ב' פעמיה מספור "עין בעין": "עין בעין שן בשן", "כי עין בעין ראו בשוה ה' ציון", לרמז למובא בפרטום ויתרן כאן, שבמתן תורה נתפרא כל החולום, וכלם ראו עין בעין ונתפרא בשוה ה' ונתראה אל בני ישראל, ורמז לזה בטעמי המקרא שהם קומא ואולא, קמו חזק ורביע, פישא מנח וקו קטן, כלומר הילי שהקדים להם לפני מות תורה הילך ואול לו בור סיני ונחל להם מתלמי, והיה זה כעין רביעי שהוסיף משל מעמדו, ואז נתפסנו ונקומו ועמדו כלם נצבים ובראים. (נחמ הצב)

יום לשנה יום לשנה (יב, יח)
למה בפזר התבט "יום לשנה יום לשנה"? כי זהו דבר שאלה השוכרים, כי המקטרג טוען ו"יום לשנה"? וכי אפשר לסלח לבני ישראל ריזים אחר גיוס הפפורים על חטאייהם במשך שנה שלמה? ומשיב לו הקב"ה: "יום לשנה!" שהרי המרגלים חרו ארבעים יום וכנגדם נעשו פישא מנח וקו קטן, כלומר הילי שהקדים להם במרה טובה הריזו את הן, שיום אחד יכפר להם על העונות של כל השנה. ורמז לזה בשני נגינת הטעמים של תבות אלו, "יום לשנה" בטעם קוה בשני נגינתה על המיהה ושאלה, וכי "יום לשנה"? והשתובא לך "יום לשנה"! בטעם רביעי בנעימה של יחזותא ותשובה. (רבי יחזקאל מקוניה)

מַדְגָּשׁ

בשעת הקבלה על עבודת ה' נאמר בפרשתנו: "והם הביאו את קרבנם אשר לה' וחסאתם ונא' וכתב אבן-עזרא: 'והסאתם - היא השועה, ובעבר שהוא סמוך אל עיני הוא קטן, והעתידי הפך' - כלומר 'קרבנם' עולה על הפך לעולה, ואילו 'והסאתם' הפכה לשועה כפי שפרשנו רש"י וזכרנו, וכאשר השם 'שוער' מופיע בתורה בסמוך ל'עיים' - 'שוער עיים' או הוא שוער קטן, לעשות השם 'שוער' שיעומד בפני עצמו והפכה לשוער גדול בשנים".

אלא שגלאו המפרשים רביון את סיימ דבריו: "והעתידי הפך" ועל קוצו של יוד"ו נשתברו קלומים רבים, ונמנו ונמנו כי ה"ד אינה אלא ואו, ויש לרש"י: "והעתידי הפך" - כלומר - השם 'עתידי' שנקרא בתורה 'צפיר' הוא להקפה, פאשר הוא נקבב בסמיכות 'צפיר עיים', הוא גדול, פופיע בדניאל, ומדול וקרא 'צפיר'. אחרים סברו שיש להגיה: "והעתידי הפך", כלומר - הפסק העמיד להפך את סדר הקרבנות, עולה לפני שחאת, פועד בדרך פלל השחאת קודמת לעולה, ויש שהגיהו "העתידי הפך" שגם בו 'פך' קביר הוא קטן, ואילו 'פך' לבד הוא גדול, וכן גם השוער". או שלא תתקם לזה נאמר "והם הביאו" לשון עבר, לבן אמר "והעתידי הפך" כמו שציני שהיא" מהפכת מעבר לעתיד, ואף פאן הפכה לעתיד 'והם ביאו'. ועוד פרשנו, שפאן נקבב בלשון עבר 'והם הביאו', לעמת 'העתידי' וסאת יחיד, ושואו הפך' ונקבב בלשון עתיד 'והקריבו'.

אלא שבדפוס ראשון של אבן-עזרא לא מופיעה כלל המלה 'והעתידי', ותפסו שם: "בעבר שהוא סמוך אל עיני שהוא קטן, והתפך", ואם כן, ולקרא את המלה עם תחלת הפסקו הפך שולטק בתחלת יחיד שדינו תלביא קטן עונה פת-שנחה: "בעבר שהוא סמוך אל עיני הוא קטן, והתפך - עד פת-שנחה, פרוש שיעיר עיים", לחלוטין את דבריו ש'שוער' הפסקו לעיים הוא קטן, שהרי בשעת יחיד מביאים עו קטנה בשנים, ולכן פתוב 'שוער' עיים בסמיכות.

מַמְחָה

שאר רבי מנדל מווצק: מדוע סלח הקב"ה על חטא העגל, אף שאף צנינו שנין ישראל חזרו בתשובה, ואילו חטא המרגלים עליו שבו בתשובה, לא נסלח להם?
השיב לו רבי מנדל מווצק: מפני שאחר העגל היו בני ישראל פה בשורים מגדל חטא, עד שלא היה כחם לעשות תשובה. לא כן חטא המרגלים שלא חשבוהו לחטא גדול, ואמרו 'אשר אמר ה' כי חטאנו', כלומר רק ה' אמר שחטא חטא, ומפואל לא שבו...
נענה רבי מווצק ואמר: 'אני סביר אחרת. אמנם חטא העגל היה חטא חמור, אך משאלתם היתה מובנת, שכן בשוה אלקות ובהנהגה רחומה, אבל בחטא המרגלים אף שלא היה חטא גדול, הרי למה השתוקקו לבצלים וסוסיים! לז'לה גשה ותאנות פשה, ועל כך אין כפרה ואין מקנה... וישבו אמר: 'מה בין המרגלים בימי משה למרגלים בימי יחושע? הראשונים ראו את עצמם שייגעו אידן' - יהודים חשבים שנאמר 'כלם אנשים', אבל על מרגלי יחושע נאמר 'ושלח ויושע שנים אנשים מרגלים חרש', ואמרו 'חז'ל שיעטו עצמם כקביר חרש, כלומר ראו את עצמם ככלי חרש ביומי וספלים, ולכן הרצילו בשל'חותם...
ומשיב: ומה בין המרגלים להושע וכלב? הראשונים דרקוהו בהנהגתם, ולבשו את צדמו ר"ם... אבל כלב ויושע קרעו בגדיהם, פי לא התיבונות חשבוהו אלא הפנימיות...
וקה היה חטאם של המרגלים? לא על מה שאמרו 'והי' בעיני חתבים', אלא על מה שאמרו 'וכן הויה בעינינו', שכן קה אקפת כל קה אחרים חושבים עלק?

הפצ'ות
ועד הפצת תורה

פברי 'שבת טיש' ו'מידות טיש'
בחנויות הספרים המובחרות
לכמויות במחיר מיוחד: 02-5806777
5806777@GMAIL.COM

גליון 739
שנה י"ד תשפ"ו

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

אותו היום שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה סלחתי כדברך, יום העשור בחודש תשרי היה, ובו ירד משה מן ההר והוריד להם לישראל את הלוחות השניים. גזרו ישראל יום צום ותענית ולנו בתעניתם שלא ישלוט בהם יצר הרע להכשילם עוד לעתיד, והשכימו ועלו לפני הר סיני, ישראל היו בוכים לקראת משה והוא היה בוכה לקראתם, עד שעלתה בכיתם למרום. באותה שעה נתגלגלו רחמיו של הקדוש ברוך הוא על ישראל, וקיבל את תשובתם, ואמר הקדוש ברוך הוא לישראל, בני, נשבע אני בשמי הגדול שלי ובכסא הכבוד שלי, שתהיה לכם בכיה זו בכית שמחה לדורות, ויהיה לכם יום זה יום סליחה וכפרה ומחילה, לכם ולבניכם ולבני בניכם עד סוף כל הדורות.

סא"ז פ"ר

פרשת השבוע

ראשית עריסותיכם חלה
(ט"ו - כ')

מסופר על הרה"ק רבי מאיר נתן בנו של הרה"ק בעל ה"דברי חיים" מצאנו זיע"א, שהיה פעם בילדותו אצל הרה"ק רבי אליעזר מדויקוב זיע"א על שבת קודש. באמצע הסעודה פנה אליו הרבי בשאלה: למה מכל המאכלים נוהגים החסידים לחטוף שיריים, ומן החלה אין חוטפים שיריים. השיב לו הילד על אתר, "הלא חלה היא ראשית כמו שנאמר 'ראשית עריסותיכם חלה' ואין ראשית שיריים"

וראיתם אותו וזכרתם וגו' ולא תתורו
(ט"ו - ל"ט)

מסופר: פעם הגיע הרה"ק רבי פינחס מאוסטילא זיע"א חתן הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זיע"א לשבות בשבת פרשת שלח ליד עיר "סאנוק", וחסידיו בעלזא מהסביבה נתקבצו ובאו לשבות במחיצתו. בעת עריכת השלחן אמר, שפעם בא הרה"ק בעל התניא זיע"א אל סבו הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א, אמר לו הרה"ק מקאריץ, ששבע שנים עבד להכיר את השקר, ושבע שנים להרחיק את השקר, ורק אח"כ עבד עוד שבע שנים לקנות לעצמו את מדת האמת. השיב לו בעל התניא, שדרך זו

קשה מאד, והיא שייכת רק למלאכים וליחידי סגולה. אולם אני סבור שצריכים מקודם לקנות את מדת האמת, ורק אח"כ להרחיק את השקר. ואמר הרה"ק מאוסטילא, ששתי הדרכים האלו מרומזים בפרשת השבוע, דכתיב "וראיתם אותו וזכרתם" ורק אח"כ כתיב "ולא תתורו", לרמוז על דרכו של הרה"ק בעל התניא לעבוד על 'עשה טוב' לפני 'סור מרע', ואילו דרכו של הרה"ק מקאריץ ג"כ מרומז בפרשה, שאחרי "ולא תתורו" כתיב "למען תזכרו ועשיתם", דהיינו 'עשה טוב' אחר 'סור מרע'. ולכן מתרגם שם היונתן "ותהוון קדישין די כמלאכיא" שדרך זו שייך רק למלאכים ויחידי סגולה.

ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם
וגו' (ט"ז - ל"ט)

מסופר על הרה"ק רבי אהרן ראטה בעל "שומר אמונים" זיע"א שאמר: כשאדם הולך ברחוב ומודמנת לו הסתכלות וראיה אסורה, והוא מתגבר על יצרו ועוצם את עיניו מראות ברע, ואינו מסתכל, אותו זמן היא שעת רצון בשמים, וכל מה שהאדם ההוא יתפלל או יבקש מאת ה' יתברך, סגולה שתפילתו תתקבל ברצון.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:25 ת"א 8:27 ר"ת: 8:57

שלח

זמני כניסת השבת

ירושלים: 7:07 ת"א: 7:22

המברק שהיה מיועד להישלח במהירות האפשרית. כל זמן האסיפה ישב הרב הישיש שליו דומם, כשהוא משפשף בין אצבעותיו את קופסת הטבק הזעירה העשויה כסף, ולא נטל כל חלק בכל הויכוח החריף, שומע מה שאומר עסקן זה ומצמיד את אזניו לדבריו של עסקן אחר, אך כיון שניגשו לכתבת המברק למעשה כפי הנוסחא אשר נקבעה, קם הרב על רגליו נטל את רשות הדיבור ואמר:

אחיי היקרים, לצערי הנני נאלץ לומר לכם שכולכם שוגים בהערכת ענין המברק שהובהלנו והתכנסנו בגינו בשעה זו, אחרי התבוננת אוכל לקבוע כי אין כל אמת בו, יתכן כי הרב אשר שמו חתום על המברק אפילו אינו יודע על כך, ואולי גם אילצוהו לחתום, ויתר על זאת, יתכן כי גם רב בשם זה אינו קיים כלל, ודוקא אם נשלח לפולין מברק העוסק בהשתייכותם של יהודים לפרשת הרצח נגרום בדבר זה לגל התפרעויות על היהודים בפולין. תדהמה נפלה על הנאספים, באולם בית הכנסת הושלך הס לשמוע מפי הרב דברים מעין אלה כמה מהם אף התלחשו ביניהם כי דברי הרב אינם מחושבים כראוי, והם תלו את הקולר בחולשתו בוקנותו המופלגת, אך כאשר נשאל הרב אם כן מה בכל זאת להשיב, רמו למשמשו שיגיש לו ניר כתיבה ובעצמו ניסח את המברק בשתי שורות בלבד, "כרב ראשי באזור השייך לאימפריה התורכית אינני יכול להתערב בעניניה הפנימיים של מדינה אחרת". לא כל הנאספים הסכימו להצעתו של הרב, הויכוחים התלקחו שוב, ואילו הרב גם הפעם לא התערב, הוא פנה למשמשו רבי שמעון מזרחי ואמר קח עמך את רבי חיים מיכל, שהוא מבאי ביתו של ידידי רבם של האשכנזים הרה"ק רבי שמואל סלנט זיע"א ולמרות השעה המאוחרת, לכו מיד לעיר העתיקה אל חצר החורבה, העירו את הרב משנתו וספרו לו על כל הענין בלי שתמסרו לו את חוות דעתי, ואת אשר יאמר לכם עשו מיד. בעל ה"ישא ברכה גם מסר בידי השליחים את חותמו והוסיף, הרשות נתונה בידכם לחתום בשמי את המברק אשר ינסח רבי שמואל ולשלחו מיד. להצעה זו הסכימו הנאספים פה אחד.

בן שמונים שנה ויותר היה אז רבי שמואל סלנט רבה של ירושלים, אור עיניו כבר לא היו עמו, ודרכו בקודש, שמיד לאחר תפילת מעריב היה טועם דבר מה, שוכב לישון עד לחצות הלילה, קם לעריכת תיקון חצות, ואחר כך יושב ולומד בחברותא עם אחד הבחורים מיישיבת "עץ חיים", שהתחלפו בכל שבוע עד אור הבוקר. המרחק בין שכונת אבן ישראל עד לעיר העתיקה היה רב מדי, אפילה שררה בכל והשליחים צעדו לאטם כשמנורת נפט בידם, הם הגיעו לעיר העתיקה, עברו בסמטאותיה העקלקלות, נכנסו לחצר החורבה, עלו במדרגות ביתו של רבי שמואל, נקשו על הדלת וקול חלוש ונמוך ענה מתוך הבית מי שם?

"אני חיים מיכל". חיים מיכל? מה קרה? נדהם רבי שמואל שממש ברגע זה קם מן הקרקע כשהוא מסיים את המזמורים אותם נהוג לומר בחצות. הוא פתח מיד את הדלת וחיטט אחרי הנר כדי להעלות אור, זריו נפלא היה רבה של ירושלים, ולא עברה שעה קלה וכבר ישב ליד שולחנו הכבד לשמוע מה בפי האנשים אשר נועקו לביתו באשמורה השלישית. רבי חיים מיכל סיפר לפני הרב על כל ענין המברק המשונה, וחזר בפניו על דבריו של ה"חכם באשי" שמשום דחיפות הענין צוה עליהם אפילו להעירו משנתו.

כמה גדול כחה של דעת תורה וכמה נאה ששני גדולי ירושלים התכוונו לדבר אחד

היה זה ביום כ"ג לחודש תמוז שנת תרס"ו לעת ערב, רץ מיוחד של הדואר הרוסי מגיע לביתו של הרב הראשי לקהלת הספרדים בירושלים ה"חכם באשי" הרה"ק רבי יעקב שאול אלישר בעל ה"ישא ברכה" זיע"א ומביא לו מברק ארוך מפולין מהעיר ורשה, המברק הכיל תיאור מאורע שלם בדברים אלה: "בעיר נובימינסק נרצח לפני כחדשיים נכבד נוצרי המקורב למלכות בשם ד"ר ברנס, בין העדים שהעידו כי ראו את מעשה הרצח וזיהו את הרוצח, היו שני אחים בשם הורביץ, שבינתיים הגרו מעירם נובימינסק והנם מתגוררים עתה בירושלים, עתה נתברר בבית המשפט הממשלתי כי אחים אלה העידו לשקר על חמשה נוצרים מסוימים כאילו המה הרוצחים, החמשה נדונו והומתו בתליה, עתה מבקשת הממשלה בפולין להסגיר להם את שני האחים, ולעשות בהם כאשר עשו בעדותם עדות שקר, בקשתי מופנית לרבה של ירושלים לקרוא לפניו את האחים הורביץ הללו, לחוקרם ולהוציא מהם הודאה על עדותם הכוזבת, אשר רק היא תוכל אולי להצילם מחבל התליה, ואת היהודים בורשה מהתפרעויות הצפויים להם מתוך צרה זו. הודאתם של האחים הורביץ תימסר לקונסוליה הרוסית בירושלים, והיא תבריק על כך לווארשה, בתודה מראש הרב ישעיהו רבינוביץ".

תוכן המברק וארכו שעלה בהון רב, הפליא ביותר את הרב בעל ה"ישא ברכה", וביחוד תמה כיצד עבר מברק מעין זה את הצנזורה הרוסית החמורה, שהחרימה כל מכתב חשוד שנשלח לירושלים, אף על פי כן צוה הרב לקרוא אליו את אחד העסקנים המוכשרים ורבי חיים מיכל הכהן שמו, ובקשהו שיביא לפניו מיד את שני האחים הנזכרים במברק. רבי חיים מיכל לא הכירם באופן אישי, אך לתדהמתו מצאם מיד לפי כתובתם שהופיעה על המברק, הללו היו אנשים פשוטים וצנועים ביותר, שבאותו שבוע פתחו חנות לסנדלרות ליד שער העיר, הם נקראו אל הרב ונחקרו על מה שהתרחש בארץ מוצאם, ובדיוק כשם שנחרדו הרב ואנשיו לשמוע כי אמנם יש מן האמת בסיפור על עדותם, כן השתאו האחים להיווכח כי יודעים בירושלים על ענין זה. אך יחד עם זה השתוממו ביותר על פסק הדין שבית המשפט בפולין הוציא כנגדם, כי העידו עדות שקר אחדי שראו במו עיניהם את הרצח ברחוב העיר, יחד עם עוד כמה אנשים יהודים ונכרים. האחים נשלחו לביתם, הרב הבין עתה כי אין הדברים פשוטים כל עיקר, וכי באמת עלולה לצמוח כאן פורענות נוראה על יהודי פולין, כי הרי סוף סוף נהרגו חמישה נוצרים בגין עדותם של יהודים, והחליט לפעול.

חמשה ימים בדיוק לפני פטירתו של גאון וצדיק זה בן התשעים ושתיים, קרה הדבר, השעה היתה שעת לילה מאוחרת קרובה לחצות, אולם נוכח נחיצות ודחיפות הענין אשר נגע לחייה של קהילה שלמה, שלח לקרוא מיד לנכבדי העיר ולעסקניה כדי לטכס עצה מה לעשות בשעה הרת סכנה זו. תוך שעה התאספו בבית הכנסת שבשכונת "אבן ישראל" בה דר הרב, כשני מנינים. המברק הוקרא לפני הנוכחים וויכוח חריף פרץ על נוסח מוסכם למברק המשונה. נוסחה נמחקה אחרי נוסחה, זה מוסיף וזה גורע, ורק אחרי שעתים תמימות של דיונים, נקבע הנוסח המתאים של

פתוח תפתח את ידך לו די מחסורו אשר יחסר לו

מסופר על המגיד מדובנא זיע"א, שנודמן פעם לביתו של גביר אחד שהיה גם למדן גדול וקובע עתים לתורה, וביקש ממנו נדבה למטרה חשובה, כדרכו בקודש השמיע המגיד מדובנא כמה דברים על מצות צדקה וגם בעל הבית ענה אחריו בדברי תורה מאלפים על מצוה זו, אך את כיסו לא פתח כלל. ראה המגיד מדובנא שהם מאריכים בדברי תורה ואינם מגיעים ל"תכלית" הביקור, פנה אל הגביר ואמר:

אספר לך סיפור ומשל למה הדבר דומה: מעשה במדינה רחוקה ונידחת שהתושבים לא ידעו כלל על מציאות הבצל, עד שנודמן לשם עני נודד שהביא באמתחתו מעט בצלים לעצמו, כיון שראו אנשי המקום את הירק החדש שמחו בו מאד, ונתנו לנודד ממון רב תמורתו, אחר כך זרעו את הבצלים בגינותיהם ומאז והלאה צמחו שם בצלים בשפע רב, שמע קבצן אחר מה שארע לחברו באותה מדינה רחוקה, שם אפוא בילקוטו חבילת שומים ובא למקום ההוא מתוך תקוה שיזכה כחברו בממון רב תמורת השומים, אנשי המקום שמחו על השומים שבידי האיש והחליטו לשלם לו תמורת השומים בדבר היקר ביותר שהיה להם "בחבילת בצלים".

המגיד מדובנא הפסיק לרגע את שטף דבריו ואחר כך קרא בהתרגשות ואמר: גם אתה הגביר הגדול בעיירה זו מעניק לי "בצלים תמורת שומים", שעה ארוכה הננו מסובים כאן ואתה משמיע לי בלא הפסק חידושי תורה כנגד חידושי תורה שלי, ואילו בתורה נאמר "פתוח תפתח את ידך לו די מחסורו אשר יחסר לו" ולי חסר עתה כסף למטרה החשובה שלשמה באתי אליך.

רבי שמואל הקשיב לדברי המברק פעם ופעמיים ושאל ומה דעתו של החכם באשי על כך? אך רבי חיים מיכל סיפר לו שוב על הויכוחים הרבים שהיו בין העסקנים, ואילו את מסקנתו של הרב הספרדי העלים כפי שנצטווה, וסיפר לרבה של ירושלים כי הרב החליט לשאול את פיו וככל היוצא מפיו יעשה. הוא גם הראה לרבי שמואל את החותם שבידו כהוכחה לדבריו. רבי שמואל נשתתק לשעה קלה, הרכין את ראשו על ידיו ואחר כך קם מכסאו ואמר:

שמעו נא ידידי, לפי דעתי אין כל אמת במברק הארוך המשונה שהגיעו מפולין, הרוצחים הנוצרים הם שכתבוהו והם גם שהזילו כסף כה רב עבור הוצאותיו, ועבוד המברק החוזר המצורף לו, יתכן מאד שרבה של נובימינסק אפילו אינו יודע על כך, ואף יתכן שלא קיים כלל רב בשם זה לגמרי. שני השליחים כמעט רקדו על מקומם מתוך התפעלות, דעתם של שני הגאונים עולה בקנה אחד. רבי מיכל התאפק ולא הגיב ושוב שאל את הרב, אם כן מה נשיב על המברק? יכולים אתם להשיב דברים פשוטים שאינם אומרים כלום, אומר רבי שמואל, כגון "מכיון שהחכם באשי הינו רב במדינה תורכית אינני רשאי לפי החוק להתערב בענייניה הפנימיים של ממשלה אחרת". לא היו אז בחדרו של רבי שמואל זולתי שני השליחים רבי חיים מיכל הכהן ורבי שמעון מזרחי, אשר יכלו להשתומם עד כדי עלפון בשעה נפלאה זו. נדמה היה כאילו נדברו ביניהם שני רבניה הישישים של ירושלים והחליטו מה לעשות, שוב לא יכלו שני השליחים להבליג על סודם,

אוי הכריו רבי חיים מיכל, כמה גדול כחה של דעת תורה וכמה נאה ששני גדולי העיר התכוונו לדבר אחד נענה לו רבי שמעון מזרחי. הדרך אצה להם לשיגור המברק, אך רבי חיים מיכל אינו נרגע ואומר, תאר לעצמך רבי שמעון מה ראינו כאן, המדובר ברבנים שהאחד עבר את גיל השמונים והשני למעלה מתשעים שנה, שניהם חלשים וזקנים אשר רק בקושי עדיין מתהלכים, ואילו כשעולה על שולחנם בעיה ציבורית הרי הם מתנשאים כלביאים ודעת תורה ואחריות הכלל מלווה את כל צעדיהם, כמנהיגים הם דנים בכל צדדי השאלה, ומה שלא עלה על דעת איש עלה על דעתם במשך כמה דקות.

כעבור שבועות מספר הגיע לירושלים כתב העת החרדי של יהודי ורשה ובו הובאה ידיעה יבשה כדלהלן, הודות לפקחותם ולעניניהם החדות של רבני ירושלים, לא הצליחו אויבינו ללכוד את יהודי ורשה ברשת אשר טמנו להם, על ידי מברק כוזב ששוגר לירושלים בשם רבה של נובימינסק שלא ידע עליו כלל, וכן נצלנו מפוגרום נורא, אלמלא היו רבני ירושלים נותנים להולכים שולל על ידי מברק זה הרי עתה לא היה גבול לסבלותיהם של יהודי פולין.

צ'ין אדם לחברו

והחזקת בו

מעשה היה ברבינו בעל הט"ז זיע"א, שבא אליו איש אחד וביקש ממנו שילווח לו שקל אחד, לא היה ברשותו של הרב שקל, ולקח את גביע הכסף שהיה מקדש בו על היין, ונתן לו שיעביט אותו ויקח בו שקל בהלוואה, וכשיביאו לרב משכורתו בערב שבת יפדנו. הלך האיש ולוה על הגביע שני שקלים, כשהרב קיבל משכורתו שלח שקל לפדות הגביע, אמר לו: האיש לוה שני שקלים, שמח הט"ז ואמר וודאי היה איש וקוק לשני שקלים, אלא שהיה מתבייש לבקש, ואילו היה לי שקל במומן הייתי מלווהו לו והיה איש חסר שקל.

זכות מה ניצל

רבי עקיבא אייגר ממוות

מסופר: בשיעור שהיה משמיע הגה"ק רבי עקיבא אייגר זיע"א בשיבתו, היה משתתף גם בעל בית אחד שהיה תלמיד חכם. פעם אחת הגיע קצת באיחור לשיעור, והנה הוא נכנס לאולם ורואה שהמקום ריק ואין שם איש. התפלל האיש ולא הבין פשר דבר שהרי כרגיל זהו הזמן שבו השיעור נמצא בעיצומו, עד שמצא בחור אחד וממנו נודע לו כי הרב אמנם הגיד שיעור, אך באמצע השיעור שאל בחור קושיא והרב אמר תירוץ, אבל הבחור התעקש פעם ועוד פעם וכל הזמן הרב ענה אותו תירוץ. הבחור לא הבין וכך שאל אותה קושיא שבעים פעם, ורבי עקיבא אייגר ענה אותו תירוץ עד שנחלש והתעלף ולא יכלו להעירו. מיד הזעיקו רופא שקבע שמצבו חמור וציווה להחיש אותו מיד לביתו. הבחור ידע לספר לאותו בעל בית, כי

הרב שוכב עתה במיטתו בבית והוא ממש בסכנת נפשות. שאל בעל הבית את הבחור מה היתה הקושיא, ומה היה התירוץ? התפלל הבחור ואמר לו איך יכול אני במצב כזה להתרכז ולומר לך זאת, הלא המצב כה חמור. אבל האיש התעקש עד שהבחור אמר לו את תוכן הקושיא והתירוץ. התפלל בעל הבית ואמר הרי הרב צודק, על מה התעקש אותה מקשה? רץ בעל הבית לביתו של רבי עקיבא אייגר ומצא את כולם שרויים בדאגה עמוקה, בני המשפחה היו מתוחים ומבוהלים, המצב קריטי, כבר הזמינו חברה קדישא והדליקו נרות. אותו בעל בית לא איבד עשתונותו, הוא ניגש למיטתו של הרב והבחין ששפתיו נעות, התכופף אליו ושמע מה הוא לוחש ולאחר מכן נעמד ויצא החוצה באומרו, כבו את הנרות, הרב יבריא. מיד רצו אליו כולם ושאלו אותו זאת מנין לך, איך אתה כל כך בטוח?

נענה האיש ואמר, אספר לכם, התכופפתי והייתי אוזן ללחשו של הרב וכה אמר: ריבונו של עולם אני מבקש שתשלח לי רפואה שלימה בגלל שני דברים, דבר ראשון גלוי וידוע לפניך שהתירוץ שלי נכון, כוונתי לאמיתה של תורה, וממילא בזכות התורה האמיתית שאמרתי אני ראוי לרפואה שלימה. דבר שני, אם אמות עכשיו חליה, לא יוכל הבחור לחיות במנוחה כל ימי חייו, כי הוא יתייסר על שהיה הגורם למותי, וגם בגלל זה אני מבקש ממך שתשלח לי רפואה שלימה. כאשר שמעתי כך מרבנו הקדוש, סיים בעל הבית בטוח אני כי ה' ישלח לו רפואה, וכך היה שרבי עקיבא אייגר הבריא וחזר לאיתנו.

תילולא דצדקיא

שבת קודש כ"א סיון

הרה"ק רבי שלמה שפירא ממונקאטש ב"ר אליעזר מלאנצהוט (תרנ"ג)

יום ראשון כ"ב סיון

רבי יחיאל מיכל אב"ד נעמרוב הי"ד

ב"ר אליעזר (ת"ח)

הרה"ק רבי ישראל מרדכי מרחמיטרייווקא

ב"ר יוחנן תש"ד

הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא ב"ר מאיר

מקרעטשניף (תשל"ג)

יום שני כ"ג סיון

רבי אהרן מברעזנא ב"ר חיים (תרפ"ו)

יום שלישי כ"ד סיון

הרה"ק רבי יצחק יעקב מבלענדוב ב"ר

חיים מאיר יחיאל ממאגלינצא (תרמ"ב)

יום רביעי כ"ה סיון

רבן שמעון בן גמליאל (ג"א - תתע"ה)

רבי ישמעאל כהן גדול בן אלישע

(ג"א - תתע"ה)

יום חמישי כ"ו סיון

הרה"ק רבי יחיאל מיכל מקורימא ב"ר צבי מנחם

מאניפאלע (תרט"ז)

הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל ב"ר

חיים מאיר יחיאל ממאגלינצא (תרל"ה)

יום שישי כ"ז סיון

רבי חנינא בן תרדיון (ג"א - תת"ל)

הרה"ק רבי מאיר מאיינושטאט ב"ר יצחק (פנים

מאירות - תק"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שמונה הלכות

מאת הרה"ג נטיליאל הכהן רביטבין שליט"א
מדרש "ב"מ אורח" רפרוס יום הרשב"י על המעשרים.

הלכות מוקצה (ד')

א) מוקצה מחמת גופו, כגון מעות, אבנים, וכדומה, אסור לטלטלם, אפילו לצורך גופם, או מקומם. (שו"ע א"ח סימן ש"ח סעיף ד', ובשו"ע הרב שם סעיף ח')

ב) אם מונחין תפילין או מוזהר על הארץ, צריך להרימן, שלא יהיו מונחים בביון. (עיין משנה ברורה סימן ל"א, ס"ק ה', ובביאור הלכה שם בד"ה אסור להניח)

ג) כלי שמלאכתו לאיסור, שמוטר לטלטלו לצורך גופו, [כגון פטיש לפתוח בו אגוזים וכדומה], היינו רק אם אין לו כלי שמלאכתו להיתר, שיכול להשתמש בוה. (משנה ברורה סימן ש"ח, ס"ק י"ב.)

ד) אם יש לו גם כלי שמלאכתו להיתר, וגם כלי שמלאכתו לאיסור, ואם ישתמש בכלי ההיתר, יצטרך יותר לטרוח, עדיף שישתמש בכלי שמלאכתו לאיסור, דלמעט בטירחא בשבת עדיף. (קצות השלחן סימן ק"ח, ס"ק י"ד.)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק

רבי איתמר מנדבורנא זיע"א

ב"ר מאיר מקרעטשניף זיע"א

נלב"ע כ"ב סיון תנצב"ה

כ"א סיון תשפ"ו
שנה ח' | גליון מס' 316

בפיקוח רבנים ומוחלים שליט"א

פניות והודעות למערכת:

ניתן להשאיר בקו יבני בינה' טל': 03-3064100 שלוחה 6.

לתרומות ולהנצחה בעלון:

דרך עמדות נדרים פלוס: יבני בינה' - ארגון בני בינה לילדי בני התורה או בטל' 055-6705847

"בום אדיר, החריד לפתע את המקום בו עמדנו"

בינו נא זאת

כל תלמיד ולא משנה מצבו הרחני, שלו או של הוריו, בסוף, גם אחיותי מאד נהנו, ושאלו למה לא העבירו אותנו לפני כן".

"יגמה באמת היתה הסבה שאבי החליט להעבירי?" התעניין אלעזר.

"פעם באחת מסעודות השבת הוא הסביר לנו ואמר: 'באמת, כאשר אדם נמצא בין אנשים שדעתם שונה משלו, וידעתו יכולה להיות השפעה שלילית מהמציאות במחצתם, מה יעשה, האם יגלה להם מפרש שדעתו שונה, וזה יגרם לו ממילא שייכח להבדל מהם, כי הם יודעים שאינו כמוהם, אך מצד שני דבר זה יכול לספן אותו, כי אולי יתנכלו לו, או שעדיף שישתיר את דעתו, כך לא יציקו לו, כי יסביר שדעתו שונה לדעתם, אך לעמת זאת, הנהגה זו תוכל לגרם לו להתקנר בדעתו, ולהיות משפיע מהם לרעה. מה לדעתכם ראוי לעשות? הוא שאל אותנו. לא ידענו מה לענות, והוא אמר לנו מה שהפחח חיים אומר בזה. שאת שתי הנהגות האלו מצינו בפרשת השבוע, בהנהגתם של יהושע וכלב. אנהנו מוצאים שמשנה רבנו הוסיף את האות 'י' להושע, וקראו יהושע, בתפלה שהשם יושיענו מצצת המרגלים. למה לכלב הוא לא עשה כך?"

ונשפיע גם עליהם. כך הוא אמר לנו ונזק אותנו תמיד".

"ולמעשה, אתה אומר שבסוף פו עברת, אתה, וכן אחיך ואחיותי?" התפלא אלעזר.

"כן? הסכים שלוימי, 'זה היה ספור שלם'.

"והבדלנו מן התועים' הצטרפנו בינתיים למעגל הרקוד הגדול, ונתנו לנו תורת אמת, זאת התורה לא תהא מחלפת ועוד משיירי המערכה.

לאחר קצטר דקות של רקוד, המשיך שלוימי בדבריו שנקטעו באמצע: "יום אחד אבא שלי קרא לנו, לי ולאחיותי ואמר 'יש לי בשורה טובה בשבילכם, אולי עדין לא תבינו שזה אכן טובה, אבל עם הזמן תעריכו את זה, ואמנה שזה יהיה די מהר', וכאן הוא ספר שלקראת שנת הלמודים הקרובה, בתכניתו להעביר אותנו לחידו בו אתה למדת, תכל, אם לא הייתם עוברים דירה והיית שם היה לי הרבה יותר קל. ולאחיותי אמר שמעבירי אותנו לבית הספר החדש שהוקם לפני כמה שנים, בית ספר על סגרת הקדש ללא התערבות זרה כלל, בית ספר שברך יצא

"מה גם אתה פה?"

"כן, ואני רואה שגם אתה נמצא פה!"

"טוב, ברור"

"למה השבת שאני לא אמור להיות פה?"

"נו, אתה יודע למה?"

"למה?"

"הרי... אתה ירם לא ב'מוסדות' שלנו".

"אז תתפלא לשמע שאנחנו פו".

שנים טובות עברו מאז נפגשו אלעזר מנחם ושלמה זלמן. הם למדו יחד באותה פתח, גרו זה סמוך לזה, אך מאז שמשפחתו של אלעזר מנחם עברה דירה, יותר הם לא נפגשו. הם סימו בהצלחה את הישיבה קטנה, בה עשו חיל, ובעת הם ממשיכים ב'שטייגער' בישיבה גדולה. כל אחד בישיבתו. והנה, נפגשו השנים בין האלפים הרבים שהתקרפו השבוע ב'פפר התורה' בכניסה לירושלים, לקום בבחינה מסומת את מה שקראנו שבונו שעבר 'וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצר אתכם, והרעתם בחצרות', ומה לנו גדול יותר מצד הצר את הרוחניות והפך לעקר את הדת, את התורה ולומדיה? ביתפלה לקיימו בקרוב של המשך הפסוק 'ונפרתם לפני ה' א-לקיכם, ונושעתם מאיביכם'.

'מחיה המתים' שמחו זה לקראת זה. ברור קצר הגלה שאכן שלוימי - שלמה זלמן לומד באחת מהישיבות החשובות של צבור בני התורה, והוא עולה ומוטעלה שם בתורה ויראת שמים.

"זה מפשה חדש, שעברתם למוסדות?" התעניין אלעזר.

"לא, זה כבר כמה שנים טובות, למעלה מעשר!"

"מעניין, התפלא אלעזר, הרי כשאני עברתי, פו, אני ואחי, ובקמשה כל המשפחה, אמרת לי שאבא שלך באמת מבין שפך צריך לעשות, אבך מטעמים שונים הוא לא יכול לעשות כן".

"כן, באמת בשנתיים הראשונות, מאז החלו לקום המוסדות הנפלאים של צבור 'בני התורה', הוא עדין לא העביר אותנו, אבל בהמשך הוא העביר את כלנו. זה היה חפצי שנה אחרי שעברתם דירה, כך שבאמת לא היית אמור לדעת".

ובאר, שיהושע החליט מיד לגלות דעתו שאינה כשאר המרגלים, דבר זה הביא שהיה לו קל להציל מעצתם, כי ידעו שהוא אינו 'משללם', אך דבר זה הביאו לחשש סכנה שאולי יתנכלו לו מחמת זה, לכן היה משה צריך לברכו שיציל מעצתם הרעה לפעול בו. לעמת זאת, כלב, רוח אחרת היתה עמו, הוא הסתיר את דעתו שהיא שונה משללם, לכן לא היה בחשש סכנה, ממילא משה לא ברך אותו להציל מפניהם, אבך מצד שני, הוא היה בחשש שישפיע מדעתם, לכן היה עליו להתאמץ ולפעל שלא ישפיע, לכן הוא הלך לחברון, להתפלל על קברי האבות.

אבא שלי אמר שבפתחה הוא רצה, לטובתנו, לנהג בהנהגה שנהג בה כלב, וכך למנוע מאתנו התנכלויות, אבל, לאחר זמן, הוא חשב, וכי צדיקים אנו כמו כלב? וכי זוכים אנו להתפלל פתפלתו של כלב על קברי האבות? 'ודאי אבא ואני מתפללים

על כלכם', הוא אמר, 'ובכל זאת, מי יודע אם זה מספיק נגד כל מיני השפעות שליליות שחודרות. לכן, הוא חשב שבאופן זה ראוי יותר לנהג בהנהגה בה נהג יהושע, ולגלות לעיני כל שחזקים אנו בהשקפתנו ובדרך המסורה לנו מרבוננו, גם אם נסבל קצת, זהו, זה הספיר אנתנו".

ביום אדיר, החריד לפתע את המקום בו עמדנו, השוטרים, מחסר אונים להשתלט על ההפגנה, החליטו להבהיל ברמוני הים. זנונו מעט לצד, והנה, את מי אני רואה, 'שלוימי', שאלתי, 'גם אתה רואה אותו?"

"את מי?"

"את בנצי. הנה שם, ליד הגדר, זה ללא החליפה וכובע".

התמדנו שנינו, אכן, זה היה בנצי, זה שלמדנו אתו בפתח לפני שעברנו פלמוד תורה.

"מה אתה עושה פה?" התפלאנו.

בנצי חנה: "ביננו אני יודע את האמת, אבך עקוניים, והיחידים שלמתיים עבוננו, זה אבתי להשתתף קצת, תשמע, זה באמת מסירות שלא הפחתי, אז מה ספספו לנו שזה 'דור תש"ז' גם בשנים האחרונות פשוט קנאתי בכם, בזמן הקורונה למדתם, התפללתם במנון, כך גם בזמן המלחמה האחרונה, לבינתיים, אמרתי נה גם אנחנו למדנו".

"זה מוזיקר לי מה שאבא שלי אמר פעם: 'אנחנו לא 'שונים', אלא 'ראשונים'!"

שמו לשם ולתהלה. אחיותי פשוט פרצו בבכי, הן סרכו ואמרנו שהן לא רוצות ללכת בשום פנים ואופן, הן לא מסגלות, הן לא רוצות שיקראו להן בשמות וכנויים למיניהם, ומה פתאום להתחיל הכל מתחדש ונלעב את החברות הטובות, ועוד טענות למיניהם. אבא שלי הבין לרחוק, ונתן להן לבכות, אך יחד עם זאת אמר להם וגם לנו שגם עבוננו זו היתה הפתעה קשה מדי, שהדבר ברור ומחלט. מכמה סבות, והדבר נבני וגמור. הוא ספר שזכה להכנס לר' שמואל, והוא חזק אותו ועודד אותו על כך וגם העניק את ברכתו שנגלים יורוה מאתנו נחת.

לא היתה לנו בררה, הסכמנו. לנו הבנים, היה יותר קל, כי על אף שחשבנו שלא יודעים על השקפתנו ועל רצוננו לצדע בדרך המסורה ללא שנוי, למעשה, פו ידעו, יתכן שזה בגלל ששמענו שאנחנו מנויים על העתון, ופה ושם הציקו לנו קצת, לכן די שמחנו לעבר. והאמת, זה לא היה קל כלל ויכלל, ובאמת סבלנו מחברים שמעבר יותר, אבל, תשמע, זה היה שנה. מאד מהר הרגשנו 'משחררים', עד אז הרגשנו שאנחנו חיים קצת כמו האנוסים, ועכשו יצאנו לחרות. הרגשנו כמו 'דג במים'.

ובעקרה, פמבין בגלל כל התלמידים, גלם בתמים של יראים ושלמים המבינים שהשאיפה בחיים היא עבודת השם, ועמל בתורה ומצוות, לא היו ילדים שאבא מבתים אחרים, כאילו שהנהגה היתה מחבבת למשרד החינוך וכדומה שחובה לקבל

"היש בה עין אם איד" (י"ט).

פרש ר"י: אם יש בהם אדם כשר שגן עליהם בזנותו.

באר זה לכאורה הוא לפי דרש, ובדאי יש מקום לפרש גם לפי פשוטו של פסוק. ובאמת התרגום יונתן תוב: 'האית בה אלניו דמיכל אין לא'. - האם יש בה עצים המניבים פרות מאכל, אם לא. ולפי זה הגאון האדיר רבי מאיר הלוי סולוב'צ'יק זצ"ל שיש לומר שהנה פפרשת בחקותי (ויקרא ט"ד) כתוב 'ועץ השדה יתן פריו, ומבאר שהפכה שיעץ השדה יתן פריו בתקנים פשלא יהי חטאים. ממיאל יש לפרש שהיה שומר להם משה שיראו אם יש שם עצי פרי, כך יוכלו לדעת אם יש לאנשי המקום חטאים. ואז יוכלו לכבשם בקבל.

"ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה" (ד"ה).

לכאורה ראוי היה לכתב 'פגריכם' פלו במדבר, מה באה תבת 'אתם' למדנו?

ובאר בספר 'פענח רזא' שגראה שהפפל הזה בא לרמוז על המובא בירושלמי (תנ"ח פ"ד ה"ו, ויבש"י ל') שכל ארבעים שנה שהיו במדבר, בכל ערב תשעה באב היה הכרוז יוצא ואומר: צאו לחפר, והיה כל אחד ואחד יוצא וחפר לו קבר, וישן בו, שפא ממות קדם שיחפר, ולמחר הכרוז יוצא וקורא: 'פדלו חיים מן המתים, וכל שהיה בו נפש חיים - היה עומד ויוצא. וזה בא הפסוק לעורר שכלנו בעצמם בחייהם לשבב בתוך החפירות שהפירו, והיה עצמו נתקן וקדוק לשון 'ופגריכם אתם', שאתם בעודכם בעצמכם - בחייהם תעשו כפגרים.

ובזה יבאר גם למה כאן כתוב 'פלו' לאחר 'ופגריכם', ואלו לעיל (פסוק כ"ט) כתוב 'במדבר הזה יפלו מריכם', 'פלו' תחלה, לפי שאין רמו על שומר שישלכו שמה, בהיותכם 'אתם', כלומר בחיים. חייבתם ובגריאות, הם תשארו נופלים שדוד. ואלו על הפנה היא שיתפלו לאחר שמתנו. [וראה עוד בהעמק דבר, (פסוק ל').

"ועשו להם ציצית" (טו"ה).

במסכת סו"ט (ד"טו) ועשו להם משלם, והקשה השער המלך (מלבי"ם פ"ח ט"ו) לדעת הריטב"א שספק גזילה פסולה מן התורה, כיון שהיא מצוה הבאה בעבירה, אם כן למה ציוו למודי מחד לציצית, ולמד זאת מספק?

ויבת הגאון רבי עקיבא אגר (בהקשות לשער הפלגה, והדפס בחיידושי ס"ט) שגראה שלא קשה כלל, כיון שבגבי ציצית ממעטים גם ציצית שאולה, באופן שהתנה להחזירם בעינים, כמו שכתב מהגן אברהם (סי' י"א ס"א), ואם כן אין הטעם משיום מצוה הבאה בעבירה, אלא שגזירת הכתוב היא שצריה שהציצית תהיה שלו. אמנם בספקה, שספקה שאולה כשהיה כפי שדרשו מהפסוק 'כל האזרח', אם כן רואים אנו שאין פסול במה שאין הספקה שלו, בהכרח שהטעם בגזילה שפסולה משיום מצוה הבאה בעבירה.

אהודה נא

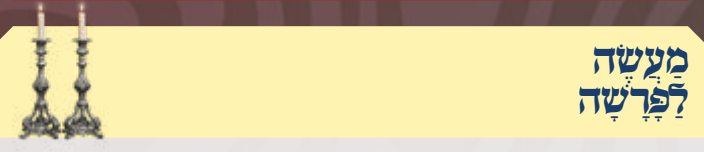
שאלות לפרשת שלח [התשובות בתוך פרש"י]

- א. מקאן שחובה ללמד מוסר.
- ב. כיצד מנהג כפר שנתנו - אדם כשר?
- ג. אנשים שפגלו מן השמים.
- ד. מי קבל את חלק המרגלים בארץ?

תשובות לשאלות פרשת בהעלתך

- א. 'במועדו' (ט"ו).
- ב. פסח שני (ט"ז).
- ג. ששבת זו פאחרונה, היה משיב אתו.
- ד. 'יתרו' (כ"ט).

מעשה לפרשה

"ולא תתרו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (טו"ה).

פעם נגש אל הגאון הצדיק רבי אליהו ליפאן בחור מהישיבה ובקש רשות לנסע לחתונה של קרובו, ממשפחה שלא הייתה כל כך דתית. רבי אליהו שאל אותו: 'האם אתה יודע שלא תהיה שם מערכת של גברים ונשים?'

הבחור התחיל לגמגם ואמר: 'אבל אבי ואמי ואני נשב בשלחן נפרד. ובכלל, זה לא יזיק!'

רבי אליהו הדעוץ בשמעו זאת, ואמר לבחור: 'שמע נא. אני כבר בן למעלה משמונים שנה ועין אחת שלי ענדה, ואף על פי כן בעברי ברחוב לבי מתמלא פחד שפא אקשל חס וחלילה בהסתכלות אסורה. ואמת, בחור צעיר עם שתי עיני בשר, ואמת אומר לי כי לא יזיק לך?'

ואכן, ידוע עד כמה נזהר רבי אליהו בשמירת עיניו. וכך מספר תלמידו: 'פעם אחת הלכתי עם רבי אליהו, ועברנו בשכונת מחנה יהודה בירושלים. כדי לקצר את הדרך הולכתי אותו דרך השוק. רב אלו היה פנה אלי בהקפדה (הנראית רק על הפנים. כידוע ששוקר ממיד לא לטעם) ואמר: 'מה עשיתם? הלא מפרש ברש"י ש'אדם ההולך במקום שיש 'דרכא אחרת' - דרך אחרת, אפילו עוצם עיניו רשע הוא! ואין הולכתם אותו דרך השוק?'

ברכת מזל טוב לבחור הבר מצוה והחביב אלעזר ישראל נ"י בן הרה"ג ר' ראובן יהושע מנחם פרי-חן שליט"א

לרגל הכנסו לעול תורה ומצוות יהי רצון שיעלה מעלה בתורה ויראת שמים ויגדל לתפארת בית ישראל שמחת הבר מצוה תקיים בעז"ה ביום ג' אור לכה"ב בסיון באולם 'שיר ושבחה, מו"ע יתפלל אז ויבשר מאת ה' יתברך, סגולה שתפלתו תתקבל ברוצון.

על קדוש ד'

ספור תייו של גר הצדק - הגרף פוטרצ'יק

תקציר: דברי הגאון מוילנא נסכי עו ותעצמות גר הצדק. הוא ידע את אשר לקצו, ויכלב רגוע התכונן ליום טוב שני של שביעות. היום בו קבעו להעלותו על המוקד. היום בו יוכל לקדש את השם ברבים.

בו בזמן מנסה אמו להשיג חנינה לבנה יחידה מהמלך. להצילו ממוט.

גוף ונשמה

ושבו עומד בפתח תאו אחד מראשי הקמורה.

"שמע, זוהי הזדמנות אחרונה שלך! והיה, אם תעמד בגרף, תחפץ להשאר יהודי, ונתרו לך פחות מעשרים וארבע שעות לחיות קר. תבין שאלו שעותיה האחרונות עלי אדמות. אך את תסכים ותשמע, ותסכים לחוד לדת הנצרות תשתחרר מיד ותוכל לחיות בעשר ואשר כל ימך". "חל לבו! נוף בו גר הצדק. "כל העניינים שעיני את גופי עד תהא פאעל, כך גם דבריך בעת, לא יועילו מאומה. יהודי אנכי וכיהודי אמות. תן לי לנצל את השעות שנתרו לי להדבק בתורתך ובאמונתך".

רחבת קתדרת וילנא, מקום בו הוציאו להורג

"וכי", המשיך הלה, "כאשר הלקבות ילחכו את גופך, האש תוקד בך, ותזעק ותשוע להצלתך, כך יהיה מאחר מדי. זה הזמן. חוזר בך!"

"אכן, האש תוכל לגופי", ענה ר' אברהם בן אברהם, "אך לנשמתו היא לא תוכל. הגוף ארעי הוא כזה העולם החולף, לא כן הנשמה. היא תעלה מעלה ותיגע לנגי מרומים; לעולם של נצח נצחים; היא תשוב ליוצרה. בקדשה וטהרה. מיהדותי לא אזוה, ותכל על דבריך".

שתיקה שררה בחלל החדר הצר והחניק.

חוששים מנקמה

"ואה", פנה אליו לפתע אחד הפמרים, וטון דבורו השתנה לקול השתנה לקול פתחניים. "מאמין אני לדבריך שתעמד באמונתך, ואכן נשמך תעלה למרום, ומכאן חושש אני מאד. מביני אני שפאשר תבוא לשמים תצא לנקם בנך, על כל אשר עוללנו לך, על הסיורים המרים שענינו את גופך. אך דע לך שגרה לא אנתנו, נענינו לבקשת משפחתך. בני האצלה, שדרשו בתקוה שתעזוב את היהדות ואם לא - נסרה, רחם עלינו".

"וכי עולה על דעתכם שבשעה שאהיה בשמים, נהנה מזיו השכינה, אחשב עליכם?!" ענה להם גר הצדק. "ואן נשא משלו: 'משל לבן מלה, יורש העצר, ששחק באבנים וחבריו קלקלו את משקו, ואמר לחבריו שפגעו בו, 'המתניו, יבוא היום ואהיה מלה, אזי אנקם בכם'. הסבירים אתם שלבסוף כשיהיה מלה ויזכר בך, אכן יחשב על הכלים פאלה, ויחפץ לנקם בהם? אזי אני, כפאזקה להשרף על קדושת השם, ואהיה בשמים קרוב מלכי המלכים, לא אחשב עליכם כלל".

ואין זה משל לבבך, המשיך גר הצדק, מעשה זה ארבע עמי בילדית. נער קטן הייתי אז, שחקתי בחצר הארזה של אבי, ולאחר השקעה רבה של משחק בחמר עלה בדי להכין דמויות נאות של חילים, פרשים ומשורתיים, שהצבתים בגינה בתוך הגן. ולפתע, ילדי האקרים המתגוררים סביב אהנתנו פרצו את גדר הגן, הם ראו את אשר בניתי ויצרתי, ואולי מתוך קנאה, החלו רומסים במספיק את כל אותן דמויות ופוררו אותן לעפר. נקל להבין מה רב היה צערי בראותי את מעשי ידי ועמל כפי הנרס. מהרתי אל אבי, ובדמעות בעיני ספרתי לו על 'אסוני', אף זאת בקשתי ממנו שיעניש קשה את אותם ילדים סוררים.

ולבסוף, פנה אלי אבי, זה היה שמי בעבר. כיום נולדתי מחדש ושמי אברהם, אל לך להתחס מעשיהם; מהנך ומלמד אתה יותר מילדי האפרים, אסור לך לבקש עניש עבונם. קשה היה לי לקבל את דבריך, הרי הרסו ופגעו בדבר שעמלתי בו פה רבות. אמנם פעת הגני חלל אונים, הרהרתי בלבי, אך עוד יבוא יום, כפאגדל, אנקם בעצמי במחבלי מעשי ידי.

עבר זמן וגדלתי, וכי סבירים אתם שאי פעם עלתה במחשבותי להנקם בהם? התבוננתי, נכון, הציק לי מה שעשוי לי אז. אך למעשה, ילדים נבערים מדעת אלו, מה עשוי? שברו דמויות של חמה, של בן. אמת, עבור ילד צעצועיו הם כל עולמו, ואין ראוי כלל להפריעו במשחקו, אבל במקטס בוגר, הבנתי שככלות הכול, הנוקד נעשה רק לחמה, עפר ומים.

כך גם בנוגע לחששכם מנקמתי, חוששים אתם שבועלם האמת תהא דעתי ונתנה להנקם בכם, על שבביריותכם שרפתם את גופי ותרבתם את עצמותי, שאינם אלא חמר וגפר, לא כן. בזולם האמת הכל ברה, ואראה את נשמת חיה ונקמת, ואלו גופי שמש רק כבגד לנשמתו.

'כי גבר עלינו חסדו', כי הגדיל השם חסדיו עמי ורומם אותי, לכן 'שבחואו כל האמים', גם עליכם לשבח שמו, שלגדל שכרי וימעדי שאזקה, לא תצטרכו לחשש מנקמתי".

"כן, אילי מנקמתך לא נצטרך לחשש" ענה הפמר בחיך עגום, "אבל מענטש של הישב בשמים, עדן לא נמלטונו".

"ובכן", סכמו הנוכחים, "שעות ספורות נותרו לך בחיים. תחר תעלה על המוקד, בקתדרה שבפכר המרקיזות בוילנא. יזוירי העץ מוכנים כבר. וצבאו גדול יאסף לראות זאת. זה זמן בו חלק מהמפתזה שראו ההושבים לאתרונה".

האשור המיחל

הדקסית פוטרצ'יק העליחה לאחר מאמצים רבים להשיג אשור נכיסה למלה, קשרי האצלה ונחיצות הענין פתחו בפניה את הדלתות. המלך, פרידריך אוגוסט השלישי, שמע את בקשתה לחנינה עבור בנה יחידה, וזרונות ילדותו עלו לנגד עיניו, הלא גם הוא המיר דתו, הוא גדל כפרוטסטנט, ועם השנים המיר בפתר את דתו לקתוליות, וכל זה במסורה לרשת את מלכות פולין מאביו, מה שגרם לאי שביעות רצון מצד האצלה הפרוטסטנטית בסקסוניה. ידע אפוא שלא יוכל להתנגד להמרת דת של מישהו אחר, שלא בעד כסף או שררה. הוא העניק לאמו של הגרף פתח חנינה חתום על ידו.

עם האשור המיחל בידה, יצאה בשמחה ופנתה לעולו, "מהר, דהר לוילנא, כל רגע עקר וגורל".

המשך יבוא בעזרת השם.

לעלוי נשמת

הרב אברהם יהודה ב"ר אהרון ז"ל
נלב"ע כ"ב בסיון
ת.נ.צ.ב.ה.

עונג שבת

העלון שמחבר אותנו לשולחן השבת

שולחן שבת מרתק לילדיכם! מסרים חזקים, חידות מהפרשה, הלכות נוגעות לחיי היום יום, סיפורים מרתקים ודיונים מעוררי מחשבה - הכל בשפה של ילדים, ובלי צורך להכין מראש. העלון הזה יעזור לכם להפוך את שולחן השבת לחוויה משפחתית בלתי נשכחת! קריאה מהנה ושבת שלום!

חידה 2

אני מעשה שנעשה במדבר ביום השבת,
והוא היה חטא חמור מאוד, עוון שחייבים
עליו סקילה.
משה רבנו שאל את השם מה לעשות עם
האיש שחטא,
מהו הדין הראוי.
לבסוף, נצטוו כל העם לרגם את החוטא
באבנים.
מהו המעשה?
רמז: אני קשור לעצים וליער, אך הפעם לא
למטרה טובה.

חידה 1

גם אם הרב הכעיס וחסא,
אנו, שנים בלבד, לא נפלנו בטעות.
האמנו בכחו של הקדוש-ברוך-הוא ולא פחדנו
כלל,
ולכן זכינו להבטחה מיחדת ונפלאה,
שלא נגזר עלינו למות במדבר ככל אותו הדור.
מי אנחנו?
רמז: שמנו מופיע בסוף סיפור המרגלים, כשכר
על מעשינו הטובים.

חידה 3

אני האיש היחיד שנכנס לבדו לעיר קשה ומסכנת,
בעוד שאר המרגלים הלכו ביחד, הלכתי לבדי להתפלל.
השתטחתי על קברי האבות הקדושים, ובקשתי מהשם,
שיציל אותי מעצת המרגלים הרעים ולא אכשל כמותם.
בזכות תפילתי זכיתי לגלות גבורה ולעמד איתן.

מי אני?

(תשובות בסוף הגליון)

גדלות מכוח ההתנגדות

(מבוסס ע"פ "תורת אביגדור" להגה"צ ר' אביגדור מילר זצ"ל)

בוקר אחד, נכנס הרבי לפתח ועיניו בורקות. "ילדים יקרים", הוא אמר בקול נרגש,

”בשבוע הבא יתקיים מבחן גדול וחשוב על כל המסכת שלמדנו!”.

מאיר הרגיש פתאום גל של צפיה ערבה עולה בו. הוא אהב ללמד תורה יותר מכל, והמחשבה על המבחן הציתה בו אש של התלהבות. ”כמה מתוקה היא הגמרא!”, חשב לעצמו, ”אשקע בלמוד ואחזר על כל דף עשר פעמים!”.

אך כאשר יצא להתאורר דקות ספורות בחצר בהפסקה, ראה שחבריו כבר החלו לשחק. ”מאיר, בוא לשחק אתנו!”, קרא לו חברו הטוב, שמואל.

”אבל... אבל המבחן”, גמגם מאיר.

”תעזב עכשיו את המבחן!”, צחקו שאר הילדים. ”יש לנו שבוע שלם! מספיק שנעבר על הלמוד פעם אחת בערב שלפני. למה להשקיע כל כך הרבה?”.

מאיר עמד מבלבל. הוא הביט בחבריו השמחים, ולבו נקרע. הם היו עשרה ילדים, והוא היה לבדו. קול קטן בתוכו לחש: ”הם צודקים. למה להתאמץ יותר מדי? יותר קל ונחמד ללכת לשחק”.

אך אז, נזכר מאיר בפרשת השבוע, פרשת שלח. הוא דמין את עשרת המרגלים, גדולים וחשובים, אומרים לכל העם: ”אי אפשר! הארץ קשה מדי, האנשים חזקים מדי, נחזר למצרים!”. הם היו הרב, וכלם הקשיבו להם.

אך אז, ראה מאיר בדמיונו שתי דמויות זוהרות עומדות מול כלם. אלו היו יהושע וכלב. הם לא פחדו לעמד לבד מול הרב! הם צעקו בקול גדול: ”אל תיראו! ה' אתנו! עלה נעלה וירשנו אתה!”.

הם ידעו שהדרך הנכונה היא לא הדרך הקלה, אלא הדרך של אמונה ובטחון בה'. הם לא התקפלו מול ההתנגדות של כלם.

”אני רוצה להיות כמו יהושע וכלב!”, החליט מאיר בלבו. הוא נשם נשימה עמקה, ואמר לחבריו בנימוס: ”תהנו מאוד, חברים. אני הולך להתכונן למבחן”.

באותו שבוע, מאיר היה כמו אריה. הוא חזר ושנן, התעמק והתמלא בשמחה של תורה. זה לא היה קל. לפעמים שמע את צחוקם של חבריו מהחצר, והיצר הרע נסה לפתות אותו שוב. אך מאיר היה חזק. הוא ידע שהשכר גדול יותר כאשר הנסיון גדול יותר. ”לפום צערא אגרא”, כמו שלמדו בפרקי אבות.

וכאשר הגיע יום המבחן, מאיר ידע את הגמרא כאלו היתה חקוקה על לוח לבו. הוא ענה על כל השאלות בהרחבה ובבהירות, והרבי לא הפסיק להתפעל.

בסוף היום, הכריז הרבי: ”הציון הכי גבוה בפתה הוא של מאיר! מאה עגל!”.

ילדים יקרים, מאיר לא רק קבל ציון טוב. הוא גדל. הוא התחזק. הנפש שלו נהיתה חזקה יותר, כי הוא עמד בנסיון. כמו שיהושע וכלב זכו לשכר כפול ומכפל על כך שעמדו מול עשרת המרגלים, כך גם אנחנו, כאשר אנחנו בוחרים בדרך הנכונה, גם כשהיא קשה וכלם הולכים לכיוון אחר, אנחנו גדלים ומתעלים, והשכר שלנו בשמים גדול ועצום.

תעלומת הספר הגנוב בהיכל הישיבה

קול התורה רעם בעוצמה אדירה בהיכל ישיבת ”אור התלמוד”. מאות בחורים ואברכים היו שקועים בעומקה של סוגיה, והמיית לימודם נשמעה כנהר שוצף. בין קירות בית המדרש, נדמה היה שהעולם כולו נעלם, ורק דבריהם המתוקים של אביי ורבה נותרו.

בעיר התגורר יהודי יקר, רבי שלמה, שאהבת התורה ואהבת ישראל בערו בו כאש. הוא לא היה אברך בישיבה, אך לבו היה קשור אליה בכל נימי נפשו. יום אחד, החליט רבי שלמה על מבצע מיוחד: לזכות את בני התורה בספר ”חפץ חיים”, כדי לחזק את לימוד הלכות שמירת הלשון. הוא תלה מודעה צנועה בכניסה להיכל הישיבה: ”המעוניין לקבל במתנה את הספר 'חפץ חיים', ירשום את שמו”. תוך יום, הרשימה התמלאה בשמות של לומדים צמאים לדבר ה'.

במשך כמה ימים עבר רבי שלמה בישיבה, ואיתר כמעט את כל הנרשמים. הוא העניק לכל אחד את ספרו בחיוך מאיר, חש אושר גדול על הזכות שנפלה בחלקו. נותר רק שם אחד ברשימה שאותו לא הצליח למצוא: ”יחזקאל כהן”.

”חבל שספר קדוש כזה יישאר ללא לומד”, חשב רבי שלמה. הוא מצא פתרון פשוט: הוא לקח פתק, רשם עליו בכתב ברור ”עבור יחזקאל כהן”, הדביק אותו על כריכת הספר, והניח אותו במקום בולט על אחד הסטנדרים הריקים. ”כשיחזקאל יגיע, הוא בוודאי יראה את הספר ויקח אותו”, אמר לעצמו בסיפוק.

חלפו הימים. שבוע שלם עבר מאז הונח הספר על הסטנדר. רבי שלמה, שהגיע בבוקר לתפילת שחרית, ראה לתדהמתו את הספר עדיין מונח במקומו, מיותר ומכוסה שכבה דיקה של אבק. הפתק עם השם עדיין היה מודבק

עליו. לבו של רבי שלמה נחמץ. "כנראה אותו יחזקאל אינו זקוק לספר כעת", הרהר. "חבל שיעמוד כאן ללא שימוש. אקח אותו ואעניק אותו ליהודי אחר שישמח ללמוד בו". בזהירות, קילף את הפתק, השליך אותו לפח הסמוך, ולקח את הספר בידו כדי להכניסו לתיקו.

אך רבי שלמה לא ידע, שמפינתו השקטה של בית המדרש, זוג עיניים מופתעות עוקבות אחר כל תנועה שלו. היה זה לא אחר מאשר יחזקאל כהן בעצמו! יחזקאל בדיוק סיים את סדר הלימוד שלו, וכשקם ממקומו, ראה את המחזה המדהים. אדם זר לחלוטין ניגש אל הספר שעליו מתנוסס שמו, תולש באדישות את הפתק, ופשוט לוקח אותו!

באותו רגע, פרצה מלחמה של ממש בנפשו של יחזקאל. יצר הרע זינק עליו כנמר. "ראית את זה?!", לחש לו קול פנימי וצורם, "זו גניבה לאור יום! איזו חוצפה! להיכנס להיכל הישיבה, לקחת ספר שלא שייך לך, ועוד להסיר את השם! קום ותצעק עליו! תבייש אותו ברבים!". הכעס החל לבעור בו.

אך מיד התעורר גם יצר הטוב, קולו היה שקט ועדין יותר. "חכה, יחזקאל", לחש, "אתה בן תורה. והתורה מצווה 'בצדק תשפוט עמיתך'. האם אתה בטוח שזו גניבה? האיש לא נראה כמו גנב. הוא התפלל פה שחרית בכוונה גדולה. אולי יש כאן טעות? אולי הוא חושב שזה הספר שלו?". יחזקאל ניסה בכל כוחו למצוא הסבר. 'אולי הוא רק מזיז אותו למקום אחר?' - אבל לא, הוא ראה בבירור שהאיש מכניס את הספר לתיקו והולך. 'אולי... אולי...' - אך שום הסבר לא נראה הגיוני. המראה היה ברור וחד משמעי.

יחזקאל הרגיש שהוא עומד במבחן הגדול ביותר בחייו. היה לו קל מאוד לכעוס, לחשוד, להאשים. אבל הוא החליט לעמוד באתגר. "אני לא אשפוט אותו עד שאברר את האמת", החליט.

למחרת בבוקר, לאחר התפילה, זיהה יחזקאל את אותו אדם שוב. הוא ניגש אליו בצעדים הססניים אך נחושים. "סליחה, אדוני", פתח בנימוס, "אני מוכרח לספר לך משהו לא נעים שראיתי אתמול, והדבר קשור אליך".

רבי שלמה הטה את ראשו, פניו הביעו סקרנות אדיבה. "בבקשה, אמור".

יחזקאל נשם עמוקות. "אתמול ישבתי פה ולמדתי. ראיתי בעיניי איך אדוני ניגש לספר שהיה מונח כאן, ספר שעליו היה מודבק פתק עם השם שלי. ראיתי כיצד תלשת את הפתק, לקחת את הספר והלכת. אני מתוודה", המשיך יחזקאל בכנות, "שניסיתי בכל כוחי ללמד עליך זכות ולא מצאתי שום אור בקצה המנהרה, שום הסבר למעשה שנראה כגניבה ברורה. לכן החלטתי שמידת האמת מחייבת אותי לפנות אליך ולשאול לפשר הדבר".

המתח היה באוויר. ואז, התרחשה התפנית. פניו של רבי שלמה לא הביעו עלבון, לא כעס, ולא מבוכה. במקום זאת, חיוך רחב, טהור ומלא אור התפשט על פניו.

"אתה יחזקאל כהן?", שאל בעדינות.

"כן", ענה יחזקאל, עדיין מבולבל.

"ברוך ה' שמצאתי אותך!", אמר רבי שלמה בשמחה. "ידידי היקר, אני הוא זה שחילקתי את הספרים הללו. ואני הוא זה שכתבתי את שמך על הפתק! חיפשתי אותך ימים רבים, וכשראיתי שהספר נותר מיותר מיותרם במשך שבוע, חשבתי שכבר אינך מעוניין בו, ולכן החלטתי להעבירו לאדם אחר. הספר כמובן שייך לך!".

באותו הרגע, נדמה היה ליחזקאל שהרצפה נשמטת מתחת לרגליו. הוא עמד פעור פה. ה"גנב" הנורא, שעשה מעשה כה חמור, התגלה כיהודי צדיק ובעל חסד, שכל כוונתו הייתה רק להיטיב עמו ועם אחרים! הבושה וההתרגשות הציפו אותו.

"אוי, אוי", מילמל, "מהמעשה הזה למדתי את השיעור הגדול ביותר בחיי על לימוד זכות. למדתי שגם כשנדמה שאין שום דרך בעולם למצוא צד של זכות, האמת עדיין יכולה להיות טהורה וזכה לחלוטין!".

ילדים יקרים! הבה נזכור תמיד את הסיפור הזה. בפעם הבאה שנראה חבר עושה משהו שנראה לנו לא בסדר, או שמישהו מתנהג באופן מוזר, בואו נעצור לרגע את יצר הרע של החשד והכעס. נזכור את יחזקאל ורבי שלמה, ונדע שבדרך כלל, מאחורי המעשה המבלבל, מסתתר סיפור טוב וטהור. וכשנדון כל אדם לכף זכות, נרבה אהבה ואחוה בעם ישראל, ונביא נחת רוח גדולה לאבינו שבשמיים.

ספר שמואל - המשך. (ספר שמואל א, פרק יא פס' א-טו)

ילדים יקרים, זוכרים היכן עצרנו בשבוע שעבר? למדנו על בחירתו המופלאה של שאול למלך. שמואל הנביא, בשם ה', אסף את כל עם ישראל, והגורל הקדוש נפל על שאול בן קיש. ומה עשה שאול באותו רגע גדול? במקום להתגאות, הוא, בענוותנותו הגדולה, הלך והתחבא בין הכלים! הוא הרגיש שאינו ראוי לכבוד הגדול הזה.

כאשר מצאו אותו, כולם ראו שהוא "גבוה מכל העם משכמו ומעלה", ומיד הבינו כי הוא האיש שה' בחר בו, וצעקו בשמחה: "יחי המלך!". אך היו כמה אנשים, "בני

בליעל", שלחשו ביניהם בזלזול: "מה יושענו זה?". ומה עשה שאול המלך? האם כעס? האם ציווה להענישם? לא ולא! הוא הראה את מידותיו הטובות והיה "כמחריש", כאילו לא שמע דבר. הוא בטח בה' שיראה לכולם כי הוא שליחו הנאמן.

וכעת, נמשיך יחד ונראה איך ה' יתברך הראה לכל עם ישראל את גדולתו של המלך שבחר.

חלף כחודש ימים, וצרה גדולה איימה על עם ישראל. נחש, המלך הרשע של עמון, עלה עם צבאו הגדול והקיף את העיר יבש גלעד. אנשי העיר פחדו מאוד וביקשו ממנו לכרות עמם ברית. נחש הרשע הסכים, אך בתנאי אכזרי ומבזה: הוא דרש לנקר, חלילה, את עין ימינם של כל אנשי העיר, כדי להטיל חרפה ובושה על כל עם ישראל. תארו לעצמכם, ילדים, איזו צרה נוראה!

זקני יבש גלעד, בלב שבור, ביקשו ממנו שבעה ימים כדי לשלוח שליחים לכל קצוות ארץ ישראל ולבקש עזרה. הם קיוו שמישהו יבוא להושיעם. נחש הרשע צחק בלבו והסכים. הוא היה בטוח שעם ישראל מפוזר ומפוחד, ואיש לא יצליח לאסוף צבא ולהילחם נגדו.

השליחים יצאו לדרך, וליבם כבד מדאגה. הם הגיעו לעיר של שאול, "גבעת שאול", וסיפרו לתושבים על הגזירה הנוראה. כל העם שמע והחל לבכות בקול גדול. באותו הזמן, שאול המלך חזר מהשדה, לשם הלך לעבוד עם הבקר שלו. כן, ילדים יקרים, המלך הגדול והצדיק המשיך בעבודתו הפשוטה ולא התגאה כלל במלכותו. איזו ענווה!

כאשר שאל שאול מדוע העם בוכה, וסיפרו לו את דברי אנשי יבש גלעד, קרה דבר מופלא: "וַתִּצְלַח רוּחַ אֱלֹהִים עַל-שָׂאוֹל". רוח של קדושה וגבורה של מעלה נכנסה בו. לא היה זה כעס, אלא קנאה לכבוד שמיים ולכבוד עם ישראל. הוא ידע שעליו לפעול מיד למען אחיו שבצרה.

שאול לקח צמד בקר, חתך אותו לחתיכות, ושלח אותן לכל שבטי ישראל עם מסר ברור: "כל מי שלא יצא אחרי שאול ואחרי שמואל להילחם בעמון, כך ייעשה לבקרו!". המסר היה חד וברור, וה' יתברך נתן "פחד ה'" בלב כל העם. פתאום, כולם הבינו את גודל הסכנה ואת חשיבות המצווה. כאיש אחד בלב אחד, התאספו מאות אלפי אנשים מרוב השבטים, ועוד שלושים אלף איש משבט יהודה. איזו אחדות נפלאה!

שאול שלח מסר משמח לאנשי יבש גלעד: "מחר, כחום היום, תהיה לכם תשועה!". כמה שמחה ואושר מילאו את ליבם של אנשי העיר! הם הבינו שה' לא עזב אותם.

בלילה, חילק שאול את העם לשלושה ראשים, ובסייעתא דשמיא גדולה, הם התקיפו את מחנה עמון לפנות בוקר. האויבים הופתעו לגמרי ולא היו מוכנים. בני ישראל נלחמו מתוך אמונה גדולה בה', וזכו לניצחון מוחץ ולישועה גדולה. ה' עשה נס, והאויבים הרשעים הובסו עד שלא נשארו מהם אפילו שניים יחד!

לאחר הניצחון הגדול, ניגשו כמה אנשים לשמואל הנביא ואמרו: "היכן אותם אנשים שלעגו לשאול ואמרו 'מה יושענו זה'? תנו לנו אותם ונמית אותם! הם מרדו במלך". הם רצו לנקום באותם בני בליעל.

אך כאן, שוב הראה שאול המלך את גדולתו וצדקותו. הוא עצר אותם ואמר: "לא-יומת איש ביום הזה, כי היום עֲשָׂה ה' תְּשׁוּעָה בְּיִשְׂרָאֵל!". שאול הבין היטב שהישועה לא באה מכוחו שלו, אלא מה' יתברך. וביום של שמחה וישועה כזו, אין מקום לנקמה, אלא רק להכרת הטוב לקדוש ברוך הוא. איזו מידת ענווה ומידת ויתור נפלאה!

שמואל הנביא ראה שכל העם מאוחד כעת סביב שאול ומכיר במלכותו. הוא אמר לעם: "לָכֵן וְנִלְכָּה הַגְּלָגַל וְנַחֲדָשׁ שָׁם הַמְּלוּכָה". כולם הלכו בשמחה לגלגל, הקריבו קרבנות שלמים לה', ושמחו שמחה גדולה מאוד לפני ה', על הישועה הגדולה ועל המלך הצדיק שה' נתן להם.

הלכות שבת – הלכות דיבור בשבת

(א) שכר לשומרת על ילדים בשבת

אסור לשלם למישהי שכר רק על עבודה שהיא עושה ביום שבת, כמו לשמור על ילדים. כדי שיהיה מותר לשלם לה, צריך שהיא תעבוד גם ביום חול (אפילו זמן קצר כמו רבע שעה), ואז משלמים לה על הכל ביחד. זה נקרא "שכר שבת בהבלעה" (כלומר, שכר השבת 'נבלע' בתוך התשלום על יום החול). (שו"ע שו, ד; משנה ברורה שם).

(ב) סיפורי חולין בשבת

יש לחלק את הנושא לשניים:

א. מצד הדין, מותר לאבא או אמא לספר לילדיהם בשבת סיפורים שאינם סיפורי קודש ("סיפורי חולין"), בתנאי שההורים עצמם נהנים מהסיפור ולא מספרים אותו רק כדי שהילד ייהנה. ויש מקילים ואומרים שגם אם ההורים אינם נהנים מהסיפור עצמו, אך יש להם עונג ונחת רוח מכך שילדם נהנה, גם זה נחשב כצורך ומותר. (משנ"ב שז, ו).

ב. מעבר לכך, ראוי ונכון מאוד שכאשר מספרים סיפור כזה, יקשרו אותו למוסר, למידות טובות ולעבודת ה'. על ידי כך, הסיפור עצמו מתעלה ונהפך להיות כמעין סיפור קודש, שיש בו תועלת רוחנית, ובכך מקדשים את דיבורי השבת.

דוגמה מעשית: דוד הקטן מבקש מאבא שיספר לו סיפור על מלך חכם. אבא אוהב לספר סיפורים, ולכן מותר לו מצד הדין. הוא מספר לדוד על מלך שהיה צריך לשפוט בין שני אנשים, ובסוף הסיפור הוא אומר לדוד: "אתה רואה, דוד, כמה חשוב להיות ישר ולשמוע את שני הצדדים לפני שמחליטים. גם אנחנו צריכים תמיד לשפוט בצדק". כך, הסיפור קיבל משמעות של קדושה.

ג. נתינת מתנות בשבת

באופן כללי אסור לתת או לקבל מתנה בשבת, כי זה דומה למסחר. אבל יש מקרים שבהם זה כן מותר:

1. **לצורך השבת עצמה:** אם המתנה היא משהו שהמקבל צריך להשתמש בו באותה השבת.

* **דוגמה מעשית:** משפחת כהן מתארחת אצל משפחת לוי בשבת. מותר להם להביא במתנה עוגה טעימה לאכול בסעודות השבת, או משחק יפה שהילדים יוכלו לשחק בו בשבת אחר הצהריים.
2. **לצורך מצווה:** אם המתנה קשורה לדבר מצווה, כמו לכבד תלמיד חכם או לתת פרס על לימוד תורה.

* **דוגמה מעשית:** מוישי למד מצוין כל השבוע, ובשולחן שבת ענה נכון על כל החידות של אבא על הפרשה. מותר לאבא לתת לו פרס (שאינו מוקצה) על הצלחתו בלימוד התורה.
3. **דברים שמחולקים בחינם:** אם מדובר בדבר שבדרך כלל מחלקים בחינם לכולם (כמו עלונים של פרשת שבוע בבית הכנסת), מותר לקחת ואין בזה איסור.

מעשה בתרי עגלות מעשה בשתי עגלות

תרי בעלי עגלות, ראובן ושמעון, הוּ אֲזָלִי בְּאוֹרְחָא דְחִיקָא.
(שני בעלי עגלות, ראובן ושמעון, היו הולכים בדרך צרה.)

פָּגְעוּ אֶהְדְּדִי בְּאִמְצַע שְׁבִילָא, וְלֹא הוּהּ אֶפְשָׁר לְתַרְוִייהוּ לְמַעְבָּר.
(פגעו זה בזה באמצע השביל, ולא היה אפשר לשניהם לעבור.)

אָמַר לִיהּ רְאוּבֵן לְשִׁמְעוֹן: הֲדַר בְּךָ אֶת וְאֶפְגִּי לִי אוֹרְחָא!
(אמר לו ראובן לשמעון: חזור בך אתה ופנה לי את הדרך!)

עָנִי שְׁמַעוֹן וְאָמַר: דִּילְמָא אֶתְ תְּהַדְרִי! אֲנָא קִדְמַתִּי!
(ענה שמעון ואמר: שמא אתה תחזור! אני הקדמתי!)

קָם רְאוּבֵן בְּרַגְזָא וְקָא צְוּוח: דְּנִקָּא לֹא זָזְנָא מְכָאן!!
(קם ראובן בכעס וצעק: דווקא איני זז מכאן!)

חֲפִיד שְׁמַעוֹן וְאָמַר לִיהּ: אֵי הָכִי, גִּיתִיב תְּרוּוִינֵן הֲכָא עַד לְמַחֵר!
(צחק שמעון ואמר לו: אם כך, נשב שנינו כאן עד למחר!)

מֵאִי עֲבַדוּ? יִתְבִּי תַמָּן וְאֶתְעַכְבּוּ, וְכָל חַד מְנַיִיהוּ מְבַטְל זְמַנִּיהּ לְרִיקְנִיָּא.
(מה עשו? ישבו שם והתעכבו, וכל חד מננייהו מבטל את זמנו לריק.)

פְּתָאוּם אָמַר שְׁמַעוֹן בְּלִבִּיהּ: מֵאִי הָאִי עֶקְשׁוּתָא? מֵאִי אֶהְנִי לָן?
(פתאום אמר שמעון בליבו: מהי העקשנות הזאת? מה זה יועיל לנו?)

הֲלֹא מוּטָב לִי לְוֹתֵר קְלִיל, וְאֶהְוִי גְבֵרָא רַבָּא דִּידַע לְמַעְבַּד שְׁלָמָא.
(הרי מוטב לי לוותר מעט, ואהיה אדם גדול שיודע לעשות שלום.)

קָם שְׁמַעוֹן מִדְעַתִּיהּ, הֲדַר עֲגֻלְתִּיהּ לְאַחֲרָא, וּפְגִי אוֹרְחָא לְרְאוּבֵן.
(קם שמעון מדעתו, החזיר את עגלתו לאחור, ופינה את הדרך לראובן.)

אָמַר לִיהּ רְאוּבֵן בְּבוּשָׁה: חֲזִינָא דְאֶתְ הוּא דְנִצְחַתְּ נִצְחוֹן דְּקוּשְׁטָא.
(אמר לו ראובן בבושה: רואה אני שאתה הוא שניצחת את הניצחון האמיתי.)

מוסר השכל: נגיקי יקרי, דעו לכוון דיצר הרע אכניס לן מלה ד"בדוקא". אבל גבורא דאמת, הוא מאן דידע לותר. דהמתר - לעולם לא מפסיד, אלא מרויח שלמא ורעותא ושמחה של מצוה.

(מוסר השכל: ילדים יקרים, דעו לכם שהיצר הרע מכניס לנו את המילה "בדווקא". אבל הגיבור האמיתי הוא מי שיודע לוותר. כי המותר - לעולם לא מפסיד, אלא מרויח שלום, חברות, ושמחה של מצווה.)

דיונים תורניים לשולחן שבת

* הדרכה להורים: כדאי לעודד את הילדים על עצם המחשבה, גם אם התשובה אינה מדויקת, ולכוון אותם בעדינות אל התשובות הנכונות.

(האבא פונה לילדיו סביב שולחן השבת). **אבא:** ילדים יקרים, רצוני לשאול אתכם שאלה למחשבה מפרשתנו. הבה נתבונן יחד במשהו מופלא. התורה מספרת לנו ששנים-עשר מרגלים, כולם אנשים חשובים ו"ראשי בני ישראל", הלכו לתור את הארץ. כולם ראו בדיוק את אותם הדברים: הם ראו את הפירות הענקיים, את הערים הבצורות ואת הענקים שגרו שם.

המציאות הייתה אחת לכולם.

ובכל זאת, כשהם חזרו, קרה דבר מדהים. עשרה מהם סיפרו סיפור אחד – סיפור של פחד, של ייאוש. "אפס כי עז העם", "ארץ אוכלת יושביה היא". ואילו שניים בלבד, יהושע וכלב, סיפרו סיפור אחר לגמרי – סיפור של אמונה וביטחון. "טובה הארץ מאוד מאוד", "עלה נעלה וירשנו אותה".

החקירה שלי אליכם היא: איך זה ייתכן? איך ייתכן ששנים-עשר אנשים רואים את אותו הנוף בדיוק, ובסוף חוזרים עם שתי תמונות שונות כל כך? מה היה ההבדל המהותי ביניהם?

(אפשרות לתשובות: המרגלים האחרים הסתכלו רק עם העיניים ולא עם הלב / הם שכחו את ההבטחה של ה' / הם פחדו, ופחד גורם לראות הכל שחור / יהושע וכלב הסתכלו דרך "משקפיים" של אמונה)

אבא: תשובות יפות מאוד! אתם נוגעים בנקודה העמוקה. אולי נאמר כך: עשרת המרגלים הסתכלו על העולם רק עם העיניים הגשמיות. הם ראו 'ענקים' ומיד הסיקו 'אנחנו לא יכולים'. הם סמכו על הכוח האנושי, ושכחו שיש מי שמנהל את העולם.

אבל יהושע וכלב, מה היה להם שהיה חסר לאחרים?

(אפשרות לתשובות: ביטחון בה' / אמונה תמימה / הם זכרו את יציאת מצרים וקריעת ים סוף והפנימו זאת לליבם בשעת נסיון)

אבא: נכון מאוד! היה להם נשק סודי – הביטחון בה'. הם לא ראו רק 'ענקים'. הם ראו 'ענקים' ואמרו לעצמם: 'הקדוש ברוך הוא, שקרע לנו את הים והוריד לנו מן מהשמיים, גדול יותר מכל הענקים שבעולם!'. הם הוסיפו את ה' לתוך התמונה, וזה שינה את הכל.

וזה, ילדים יקרים, הלימוד העצום לחיינו. בכל יום אנחנו פוגשים "ענקים". לפעמים זה מבחן קשה, לפעמים זה יצר הרע שמנסה לפתות אותנו, לפעמים זה אתגר במידות. אם נסתכל עליהם רק עם העיניים שלנו, ניבהל ונחשוב 'אני לא יכול'. אבל אם נזכור תמיד להכניס את ה' לתמונה ולהגיד 'ה' איתי, ה' יעזור לי, אז פתאום כל 'ענק' נראה כמו גמד קטן. המציאות לא משתנה, אבל ההסתכלות שלנו משנה את הכל!

העלון יוצא לאור על ידי כולל "רצופות" - לאברכים הלומדים בהתמדה וברציפות, בנשיאות הגאון הגדול ר' דוד כהן שליט"א ראש ישיבת חברון. לתרומות הארות ותגובות: 7163036@GMAIL.COM. להשגת העלון: בדוא"ל הנ"ל. **פקס:** ניתן לקבל את העלון בפקס, יש להתקשר למס' 023132641 ולהקיש 1 ואז להקיש קוד עלון שמספרו 3036 (העלון זמין מיום רביעי בערב). תשובות לחידות: 1. **יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נוּן וְכָלֵב בֶּן-יִפְתָּח.** הם היו שניים מתוך שנים-עשר המרגלים שלא דיברו סרה על ארץ ישראל, אלא בטחו בה' ואמרו "עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה". לכן זכו להיכנס לארץ ישראל, בעוד שאר בני דורם, מגיל עשרים ומעלה, נפטרו במדבר. (במדבר י"ד, ל-לח). 2. **חֲטָא הַמְקוֹשֵׁשׁ עֲצִים בְּשַׁבָּת.** איש אחד יצא לקושש (לאסוף) עצים ביום השבת, ובכך חילל את השבת. משה רבנו הניח אותו במשמר עד שישאל את פי ה', וה' ציווה לסקול אותו באבנים, כדי ללמד את כל העם את חומרת שמירת השבת. (במדבר ט"ו, לב-לו). 3. **כָּלֵב בֶּן-יִפְתָּח.** חז"ל מספרים לנו שכלב הלך לבדו לחברון, למערת המכפלה, כדי להתפלל על קברי האבות שיעזרו לו שלא יפול בעצת המרגלים. בזכות תפילתו הכנה, ניצל, ועמד באומץ לצד יהושע, ובזכות כך זכה לקבל את חברון כנחלה בארץ ישראל. (במדבר יג, כב; וברש"י שם).

אומרים גם וליבני! גל

שבת שלום לכם ילדים חביבים ואהובים.

איך אתם מרגישים?

גל וליבני: הפעם ילדים ישנה הלכה חשובה ביותר והיא מצויה גם לבנים וגם לבנות.

גל: האם מתר להסתרק במסרק או במברשת בשבת קודש?

ליבני: אולי דוקא לבנות אסור, בגלל שיש להן שער ארה.

גל: האמת שגם לבנים אסור למרות שיש להם שער קצר, והאסור הוא משום 'גוזז'. אבל מתר להסתרק עם מברשת שהשערות שלה רכות - כמו שיש לתינוקות - שהיא לא יכולה לתלש שער מהראש.

ליבני: איזו זכות ללמוד ואיזו זכות יש לנו גם ללמד, וגם לכם יכולה להיות זכות גדולה לזכות את החברים בפמה ואת המשפחה.

גל וליבני: זהו זה ילדים מתוקים, למדנו עוד דבר חשוב בהלכות שבת: יהי רצון שזנקה לשמור את השבת פהלקתה.

להתראות בשבוע הבא בעזרת ה'!

טובה מאוד! ה' איתנו! אל תפחדו! הם לא פחדו להגיד את האמת גם כשכולם סביבם חשבו אחרת.

ילדים יקרים, לפעמים כולם סביבנו אומרים דבר אחד, אבל אנחנו יודעים שזה לא נכון או לא טוב. בדיוק כמו כלב ויהושע, ה' רוצה שנהיה אמיצים ונגיד את האמת גם כשה קשה, ונאמין שעם ה' לצידינו אפשר להצליח בכל מצב!

פרשת שבוע אורח

פרשת שלח

משה שלח שנים עשר מרגלים לתור את ארץ כנען. הם היו האנשים הכי חשובים בעם ישראל, נשיא מכל שבט. משה ביקש מהם לבדוק את הארץ ולחזור עם דוח חוות דעת אמיתי. האם הארץ טובה? האם יש בה פירות יפים? האם האנשים שגרים בה חזקים?

אחרי ארבעים יום חזרו המרגלים. הם הביאו איתם אשכול ענבים ענק, רימונים ותאנים - פירות יפים ומיוחדים שמעולם לא ראו כאלה. הארץ אכן זבת חלב ודבש, יפה ומדהימה. אבל אז קרה משהו עצוב מאוד. עשרה מרגלים התחילו לספר לעם סיפור מפחיד: "הארץ אוכלת את יושביה! האנשים שם ענקים! אנחנו היינו בעינינו כחגבים!" העם שמע את הדברים ופרץ בבכי גדול. כולם פחדו ולא האמינו שה' יכול לעזור להם.

אבל שניים מהמרגלים, כלב ויהושע, קמו ואמרו בקול רם: "הארץ

מצאו 10 הדואים

מחברים: ד"ר יעקב אבן-עזרא, ד"ר יעקב אבן-עזרא, ד"ר יעקב אבן-עזרא

מרה

הפסוק למסעך צפורה

הילד/ה הזוכה
שלום ליאני
מנתניה

יודעים את התשובה
שלחו לנו לכתובת המייל ואולי תזכו בפרס
"את פליערב למינן"
anafeamalon@gmail.com

לביטה לשתות מן הבקבוק, לא עבר זמן ובדרך נס קמה הילדה בריאה ושלימה כאילו לא היתה אף פעם חולה! כששמעו אנשי העיירה על הנס של רפואת הצדיק הלכו כולם אל הצדיק ובקשו ממנו שיתן גם להם מהמים המיוחדים שרפאו את הילדה, בגלל שחשבו שהרב נתן לה תרופת

פלא מיוחדת, אמר להם הצדיק שמים אלו הם לא תרופה אלא הדמעות הרבות שירדו מעיניו שהתפלל מכל לבו על הילדה החולה, וה' יתברך לא נועל דלתות שיערי דמעה ושלח במהרה את רפואתה.

סיפורי צדיקים

שערי דמעה

בעיירה קטנה חיה לה אשה אלמנה וענייה ולה בת יחידה, יום אחד היתה הבת חולה מאד, והרופאים אמרו שחיייה בסכנה, האלמנה היתה בצער גדול והלכה במהירות אל הצדיק, ר' מיכל מזלוטשוב כשהיא מתחננת אליו שיעזור לה וירפא את בתה החולה, אמר לה הצדיק שהכל מאת ה' יתברך ואינו יכול לעשות כלום. אבל הבטיח לה שיתפלל בכל כוחו על הילדה. כשיצאה האלמנה מביתו של הצדיק, נכנס הצדיק לחדרו והתפלל ובכה מעומק לבו לבורא עולם שירפא את הילדה החולה. לאחר כמה שעות של כבי יצא הצדיק מהחדר ונתן לשמש שלו בקבוק קטן מלא במים, וציווה עליו לתת אותם לאלמנה שתיתן לבתה החולה לשתות מהם. מיד רץ השמש לבית האלמנה ונתן לה את הבקבוק, ובאותו הרגע נתנה האמא

נפלאות הבריאה

שמואל
קוריב

תמנון

יצור חכם עם שמונה זרועות

התמנון הוא אחד היצורים המפתיעים ביותר שה' יתברך ברא בים. יש לו שמונה זרועות ארוכות, ועליהן כפתורי יניקה שמאפשרים לו להאחז בקפצים. הוא יכול להגיש, לטעם ולתפס דברים בעזרת הזרועות שלו. התמנון נחשב לאחד מבעלי החיים החכמים, לפתור ביותר בים. הוא יודע לפתח קפסאות, לפתור בעיות ולזכור דברים לאורך זמן. כאשר יש סכנה, הוא יכול לשנות צבע במהירות ולהתמזג עם הסביבה. זה עוזר לו להסתתר מאויבים ולברוח ממצבים מסכנים. בנוסף, הוא מסוגל להוציא ענן דיו כשהוא שמבלבל את האויבים. לתמנון אין עצמות, ולכן הוא יכול להדחס

למקומות קטנים מאוד. הוא חי בדרך כלל במערות או בין סלעים בקרקעית הים.

התזונה שלו כוללת סרטנים, דגים קטנים ורכיכות. יש לו שלושה לבבות, דבר מיוחד מאוד בעולם החי.

כאשר הוא שוחה, הוא משתמש במים כדי להניע את עצמו במהירות.

חיי התמנון אינם ארוכים, אך הם מלאים פעילות וחקמה. האמא שומרת על הביצים שלה במסירות עד שהן בוקעות.

התמנון מלמד אותנו עד כמה עמקה ומגונגת הבריאה שה' יצר. בכל פרט קטן בו אפשר לראות את חכמתו הגדולה של הבורא יתברך.

לָאָה נִסְעָנוּ לַיִם בְּיוֹם הַיָּמָיִם?

מְשַׁלֶּמֶת לְזַרְקָה לְמֶרְחָק בַּמַּיִם. כְּזֹאת שְׂטוּחָה, יָפָה, צוּעֵקֶת לִי "תִּזְרַק אוֹתִי לַמַּיִם!" הִרְמַתִּי אוֹתָהּ, כְּנִצֵּתִי, וְאִזְ שָׁמַעְתִּי אֶת אָבָא מֵאַחֲרָי: מִנִּי, לֹא לְכוּן הָאֲנָשִׁים! בְּאֵמֶת שְׁלֹא הִתְכַּנְּנִיתִי לִפְגַּע בְּמִישֵׁהוּ, נִרְאָה לָכֶם? אָבֵל בַּפְּנִים עֵבֶר לִי בְּרֹאשׁ: "אָבָא, אֲנִי יוֹדֵעַ מָה אֲנִי עוֹשֶׂה"... רַק שֶׁבְּדִיֶּק אִז, יֶלֶד אֶחָד רָץ פְּתָאוּם בְּאֶזֶר שְׁאֵלֹו תִּכְנַנְנִיתִי לְזַרְקָה. עֲצַרְתִּי, הִסְתַּכַּלְתִּי עַל הָאָבִן, וְעַל אָבָא. אָבֵל אָבָא לֹא אָמַר לִי "רְאִיתָ?!" הוּא פְּשׁוּט חֵיָךְ. אַחֲרֵי חֲמֵשׁ דְּקוֹת אֲמַרְתִּי לְאָבָא שְׁאֲנִי לּוֹקֵחַ אֶת לִיבִי וְאֲנַחְנוּ

נִכְנָסִים קֶצֶת יוֹתֵר לְעֵמֶק. אָבָא אָמַר, אֲנִי בָּא אִתְּכֶם. שְׁאֵלְתִי אוֹתוֹ - אֵתָהּ לֹא סוֹמֵךְ עָלַי? אָבָא לֹא עָנָה, הוּא רַק חֵיָךְ אֶת אוֹתוֹ חֵיָךְ.

עֲכָשׁוּ הַבְּנֵי מִשְׁהוּ. לִפְעָמִים אָבָא אוֹמֵר מִשְׁהוּ, לֹא כִי הוּא חוֹשֵׁב שְׁאֲנִי קֶטָן, אֶלָּא כִי הוּא רוֹאֶה יוֹתֵר מִמֶּנִּי. אֶת הַיֶּלֶד שֶׁפְּתָאוּם יִכּוֹל לְהִגִּיעַ לְמִקּוֹם שְׁאֲנִי זוֹרֵק אֶת הָאָבִן לְמֶרְחָק כְּדִי לִיצֵר מַעֲגָלִים בַּמַּיִם עִם הָאָבִן. אֶת הַבּוֹר בַּמַּיִם שְׁיִכּוֹל פְּתָאוּם לְהִיּוֹת כְּשְׁאֲנִי אֵתָהּ עִם לִיבִי יוֹתֵר בְּעֵמְקִים. לְאָבָא יֵשׁ מִבֶּט אַחֵר, שֶׁל אַחֲרֵי־עַלְיוֹ.

אַחַר כֵּן יִשְׁבְּנוּ קֶצֶת עַל הַחוּל, אֶכְלְנוּ אֶת הָעֵנְבִים שְׁאֵמָא אֲרָזָה לָנוּ, וְהִבְקִבּוּק שֶׁל הַקֶּרַח כְּבָר הַפְּשִׁיר וְהָיוּ מַיִם קָרִים מְאוֹד. אֲמַרְתִּי, תִּגִּיד אָבָא, לָמָּה פְּתָאוּם לְקַחְתָּ אוֹתָנוּ לַיִם?

אָבָא חֵיָךְ וְאָמַר, שְׂזָה מְזִכִּיר לוֹ אֶת הַיְלִדוּת בְּחִיפָה, וְלִפְעָמִים הוּא פְּשׁוּט מִתְגַּעְגַּע לְשָׁנִים הָאֵלוּ, אִז הוּא נוֹסֵעַ אִתָּנוּ לַיִם. הַתְּרַגְּשָׁתִי.

שֶׁתִּקְרֵי רָגַע, וְאִז שְׁאֵלְתִי, אִז זֶה הִיָּה בְּשִׁבְלֶךְ אוֹ בְּשִׁבְלֵנוּ? אָבָא צָחַק. גַּם וְגַם.

בְּדֶרֶךְ חֲזָרָה הַבֵּיתָה חֲשַׁבְתִּי לְעֲצָמִי. אֵיזָה כִּיף שְׁאֲנִי יִכּוֹל לְלַכֵּת עִם אָבָא לְמִקּוֹמוֹת שְׁגַם הוּא נִהְיָה, וְלֹא נִחְמַד לוֹ לְלַכֵּת לְבַד. וְגַם לְהַכִּיר אוֹתוֹ יוֹתֵר טוֹב, וְגַם לְהִבִּין כְּמָה אֲנִי מַעֲרִיף אוֹתוֹ.

חֲזַרְנוּ הַבֵּיתָה וְהִרְגַּשְׁתִּי שְׁאֵמָא נוֹשְׁמַת לְרוּחָה. סַסְתִּי לְמַקְלַחַת, אֲנִי לֹא רוֹצֶה שְׁאָבָא יִתְחַרֵּט שֶׁהוּא נֹסֵעַ אִתָּנוּ בְּיוֹם שְׁשִׁי.

אִם הֵייתֶם שׁוֹאֲלִים אוֹתִי לְפָנֵי חֵדֶשׁ מָה הַדְּבָר הָאֶחָרוֹן שֶׁיִּקְרָה בְּיוֹם שְׁשִׁי, הֵייתִי אוֹמֵר שְׁאָבָא יִקַּח אוֹתָנוּ לַיִם. לֹא בְּגִלְל שְׁאֲנַחְנוּ לֹא אוֹהֲבִים יָם, לְהִפָּךְ. אָבֵל פְּשׁוּט יוֹם שְׁשִׁי אֶצְלָנוּ בְּבֵית זֶה זְמַן שֶׁכָּל הַבֵּית נִרְאָה כְּמוֹ סִיר לַחֵץ, צָרִיף לְהִסְפִּיק לְסִדֵּר וְלִנְחוּ וְלְהִתְאַרְגֵּן לְשִׁבְתָּ בְּזַמְנוֹ.

אָבֵל בְּיוֹם שְׁשִׁי הָאֶחָרוֹן קָרָה מִשְׁהוּ נְדִיר. מִיָּד כְּשֶׁחֲזַרְנוּ אֲנִי וְלִיבִי מִהַחֲדִיר אָבָא פְּתָאוּם אָמַר לָנוּ, רוֹצִים לְבּוֹא אִתִּי קֶצֶת לַיִם? בְּהִתְחַלָּה הֵייתִי בְּטוּחַ שְׁלֹא שְׁמַעְתִּי טוֹב. לַיִם?? רַק אֵתָהּ

- אָבָא, וְאֲנַחְנוּ? כֵּן מִנִּי, אָמַר אָבָא, אִז אֵתָם רוֹצִים לְבּוֹא אוֹ לֹא?

כְּאֵלוּ שְׂזוּ בְּכָלֵל שְׁאֵלָה. יֵשׁ רָגָעִים שְׁאֲנִי חֵיב לְהִשְׁאֵר רָגַע, זֶה לֹא הִיָּה אֶחָד מֵהֶם. תּוֹךְ שְׁלוֹשׁ דְּקוֹת כְּבָר הֵייתִי מוֹכֵן, בְּעֶרְף. אֵמָא הִסְתַּכַּלָּה עָלַי וְאָמְרָה: מִנִּי, אֵתָם נוֹסְעִים לַיִם, לֹא בּוֹרְחִים מִמְצָרִים, אֵתָהּ יִכּוֹל לְהִיּוֹת קֶצֶת יוֹתֵר רָגוּעַ. וְהִנֵּה קַח אֶת הַקֶּפְסָה הַזֹּאת שֶׁל הָעֵנְבִים שֶׁהִכַּנְתִּי לָכֶם, וְאַל תִּשְׁכַּח גְּלָגֵל יָם וּמְצוּפִים וְאֵתָהּ לֹא מִתְרַחֵק מֵאָבָא, שְׁמַעְתָּ?

נִסְעָנוּ לְאֲשִׁדּוּד. אָבָא נִהַג, וְאֲנִי לִידוֹ, עִם הַרְגָּשָׁה שֶׁל כֵּן אֵדָם חֲשׁוֹב מְאוֹד. בְּדֶרֶךְ אָבָא דִּבֵּר אִתָּנוּ.

אָבֵל לֹא סַתֵּם דְּבוּרִים "נוּ מִנִּי, אֵיךְ בְּכַתָּה?" אוֹ "תִּרְאֶה לִיבִי מִצַּד יָמִין זֶה שְׂזָה הַתְּעוּפָה". אֶלָּא מִמֶּשׁ דְּבָר.

אָבָא דִּבֵּר אִתָּנוּ עַל זֶה שֶׁפְּעַם גַּם הוּא הִיָּה יֶלֶד וְתִמִּיד אֶהֱב אֶת יוֹם שְׁשִׁי יוֹתֵר מִכָּל הַשָּׁבוּעַ, וְאֵמָא שְׁלוֹ, סְבִתָּא מַחִיפָה, הִיָּתָה מְכִינָה בְּכָל יוֹם שְׁשִׁי קוֹגֵל אֶטְרִיּוֹת צָהֵב וּמְתוֹק עִם צְמוּקִים. אָבָא גַּם גְּלָה לָנוּ שְׁגַם הוּא לֹא אֶהֱב לְהִתְקַלַּח מְקֵדָם. צָחַקְנוּ. הִגְעָנוּ לַיִם. בְּיוֹם שְׁשִׁי שֶׁל תְּחִלַּת הַקִּיץ, זֶה מִשְׁהוּ אַחֵר. עֵדִין לֹא צְפוּף, לֹא רוֹעֵשׁ. רַק גְּלִים, רוּחַ, וְקֶצֶת אֲנָשִׁים שְׁנֹרָאִים כְּאֵלוּ גַם הֵם הָיוּ צְרִיכִים הַפְּסָקָה. נִכְנָסְנוּ קֶצֶת לַמַּיִם, אֵיפָה שֶׁהֵם עֵדִין נְמוּכִים. הִלְכְנוּ עַל הַחוּף, אֶסְפַּתִּי יַחַד עִם לִיבִי צְדָפִים, וְאָבָא עֲמַד וְהִסְתַּכַּל עַל הַיָּם כְּמוֹ מְבַגֵּר שְׁחוֹשֵׁב מַחְשְׁבוֹת שֶׁל מְבַגְרִים.

וְאִז קָרָה דְּבָר שֶׁכָּל יֶלֶד אוֹהֵב מִדִּי פְּעַם לַעֲשׂוֹת בְּיָם: רְאִיתִי אָבִן

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

נושא השבוע: הרחק משכון רע

פרשת
שלח

מבית
שבט טיש

משבה

מאמר פתיחה

מדגש מהות המדה

אמרתו של התנא נתאי הארבל באבות: "הרחק משכון רע ואל תתחבר לרשע", מהוה אזוהרה להרחק מהשפעת הסביבה השלילית, כדי שלא להיות משפיעים מהם ולא ללמוד ממעשיהם. ושנוי לשון יש בדברי התנא, אצל הרשע הוא מזהיר שלא להתחבר אליו, ועל השכון הרע הוא מזהיר להתרחק ממנו. ומכאן למד החיד"א, ששכון רע הוא אדם שלילי שהגיע לגור בקרבת אדם אחר, שכבר דר במקום זה מכבר, ובכל זאת עליו להתרחק ממנו, וכל־שפן שאין לאדם ללכת להתגורר לכתחלה בסמוך לאדם רשע. ועוד באר החיד"א, כי הבלדל יש בין חבר רע לשכון רע, החבר הרע ידוע הוא כאדם שלילי וכלם מתרחקים ממנו, ואולם השכון הרע לא נראה כלפי חוץ ברעתו, אלא רק כשכון לרע, וגם מאדם כזה יש להתרחק ולהפנות מהשפעתו. לעתים, חושב האדם שהם יתקרב לשכון הרע, יצליח להשפיע עליו לשוב למוטב, ועל זה מתפרשים דברי חגי הנביא: "הן ישא איש בשר־קדש בכנף בגדו ונגע בכנפו אלה־הלחם ואל־הנזיד ואל־היין ואל־שמן ואל־כל־מאכל היקדש ויענו הכהנים ויאמרו לא. ויאמר חגי אם יגע טמא־נפש בכל־אלה היטמא ויענו הכהנים ויאמרו יטמא". כלומר, כשם שחתיכת בשר כשר שנופלת לקדרה אינה מקשרתו אלא היא נטרפת, כך הוא למתחבר עם רשע, שיש סכנה שישפיע ממנו לרעה חלילה. ואין הדברים אמורים אלא ברשעים להכעיס, אבל בתינוקות שנשבו שמבקשים את האמת בתמימות, מצוה גדולה לקרובם בדרך נעם לאבינו שבשמים.

לאחר שנבחר יהושע בן נון לתור את הארץ, קרא משה להושע בן נון יהושע, ואמרו חז"ל במדרש, שמושה התפלל עליו ואמר, 'יה יושע מעצת מרגלים'. ואף כלב בן־פנח, הלך ונשתטח על קברי אבות, והתפלל שיציל מעצת מרגלים. ונמצאנו למדים מכאן, שגם שני גדולי עולם אלו, יהושע וכלב שהיו מנוחלי הארץ, חששו שמא ישפיעו מהשפעתם הרעה של המרגלים, והיו צריכים הגנה מיחדת מפניהם, ללמדך כמה גדולה השפעת הסביבה על האדם. והדברים אמורים לחיוב ולשלילה, שכן גדול כחה של החברה להשפיע על האדם להטיב את דרכיו כמותם, או חלילה להיפך, כדברי השל"ה הקדוש, ש"כשיהיו שכני האדם היושבים עמו מתפללים בכונה, יקל עליו לכוון לבו גם הוא. אך כשיהיו יושבים אצלו אנשי לצון מתפללים שלא בכונה, יקשה גם עליו לכוון ועל־זה נאמר בגמרא אוי לרשע ואוי לשכנו, וכן אמרו חז"ל הרחק משכון רע ואל תתחבר לרשע".

ה"חפץ חיים" התריע רבות נגד ההתחברות עם הרשעים ועל הצורך להתרחק מהם ומהשפעתם, וספר כי בוולוז'ין ארבע פעם, שאחד המשפילים מסר את ספריו לכורה, והלה טעה וכרה לו חמש בכריכה אחת עם ספר חול, להבדיל. רעשה כל העירה ורגזו על חלול הקדש, והיו אף שבקשו להחרים את הכורה. אך כשנודע הדבר לרבי חיים מוולוז'ין, אמר: "איני מבין על מה קמה המהומה, שהרי יש פתרון פשוט לענין. קורעים בהנהגת את הכריכה שעל־גבי הספרים, ומפרידים את שניהם זה מזה. ואולם על דבר אחר אני תמה, מדוע לא קמה קול יעקה והרוחות לא סוערות, כאשר מכניסים אנשים לראשם דברי תורה יחד עם דברי השפלה וכפירה. והרי זו פריכה שאי אפשר להפרידה זה מזה, ויש כאן חלול הקדש חמור עשרת מונים ממה שהיו של אותו כורה". כך מספר גם על רבי ברוך בר ליבוויץ מקמניץ, שהיה נזהר מלהביט על רשעים, ושלא לבוא עמם במגע. פעם ראה את אחד מקרובי משפחתו, שהוא מדבר עם אדם פורק על, והצטער מאד על כך, עד שמרב צער כמעט לא אכל באותו יום, מפני שחשש שמא ישפיע קרובו מאותו רשע. ופעם ארע לו עצמו, שנסע בעגלה המובילה אל תחנת הרכבת, בדרך לעיר אחרת. בסמוך לו, ישב בעגלה אדם נוסף ששנה ופרש, ולפתע שאלו הלה שאלה כפרנית. מייד בקש רבי ברוך בר את העגלון לעצור את העגלה, ומיד קפץ ממנה החוצה והמשיך רגלית את דרכו אל תחנת הרכבת, מפני שחשש מהשפעתו הרעה של אותו אדם. ללמדך מה כחה של אמרה אחת מפי אדם שאינו מהגן, שיכולה חלילה לחולל שמות בנפשו של האדם, ואם בארזים נפלה שלהבת, מה יאמרו אזובי הקיר?

רבי שרגא פיבל מנדלוביץ אמר פעם בחריפות: "מדוע נאמר אצל יעקב 'ויאבק איש עמו', ועל־זה פרושו חז"ל שהאיש היה שרו של עשו. ומהיכן למדו זאת? אלא מפני שהלה בקש מייעקב 'שלחני כי עלה השחר', וטענתו היתה שהגיע זמנו לומר שירה, מכאן למדו שהוא שרו של עשו. שהרי שרוי אתה במחצת צדיק הדור, וביכלתך לקבל עכשו ממנו הדרך לכל החיים, ואתה משתפט ובורח ממנו? פתאום הפכת להיות 'מתמיד'?! אין זה אלא שאתה שרו של עשו..."

וכן היתה דרכו של "הבית ישראל" מגור, שהיה דורש מהמתחנכים המפקדים על צעירי הצאן, לפקח עין על החברים המתרועעים עם תלמידיהם, ורגיל היה לשאל כל בחור שהיה נכנס למחצתו אם יש לו חברים טובים. וידועה היא תשובתו של החזון אי"ש שאמר לרבי יואל מסטמור, שהזכיר לו את דברי הרמב"ם הידועים, כי טבע בריתו של האדם להיות נמשך בדעותיו אחר מנהג אנשי מדינתו, ואם היו רעים וחסאים צריך לצאת למערות ולמדברות, והשיב לו, כי ביימינו הישיבות הקדושות ותלמודי התורה, הן המדברות שלנו!

אמרו חכמי המוסר:

כשתרצה לשאל על אדם, שאל למי הוא מתחבר, כי כל אדם עושה כמעשה רעהו. לפיכך יתחבר האדם לטובים, ויתרחק מהחברת הרשעים הרעים.

(ראשית חכמה)

נמשל

למה הדבר דומה

העיר היתה גְדוּשָׁה בְּהִמּוֹן אָדָם שֶׁהִמְתִּינוּ לְבוֹאוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְאֵלּוּ מוֹשִׁיקוֹ הַעֲדִיף לַעֲמֹד בְּפֶתַח בַּיִת מְלֹאכְתּוֹ, כְּשֶׁפָּלוּ קוֹרֵן מֵאֲשֶׁר. "שְׁלוֹם אֲדוֹנֵי הַמֶּלֶךְ", קָרָא בְּקוֹל רָם, עִם הַתְּקַרְב פְּרָפְרַת הַמֶּלֶךְ לְעֵבְרוֹ, וְלִמְרִיבָה הַפְּתַעְתּוֹ שֶׁמַּע הַמֶּלֶךְ אֶת קְרִיאָתוֹ וְנִפְנָה לְהִבִּיט אֵלָיו. "שָׂמָא יוֹאִיל הַמֶּלֶךְ לְבַקֵּר בְּבֵית מְלֹאכְתֵי?" הֵעִז מוֹשִׁיקוֹ לֹאמַר, אוֹלָם בְּקִשְׁתּוֹ הַתְּפַרְשָׁה בְּיַד הַמֶּלֶךְ כְּפִגְיָעָה בְּמִלְכוּת. "אִיזוֹ חֲצִפְפָּה" כָּעַס הַמֶּלֶךְ, "מִי הוּא הַבְּרִסְקִי הַהַדְיוּט הַזֶּה, שֶׁמֵּעֵז לְהִזְמִין אוֹתִי אֶל בַּיִת מְלֹאכְתּוֹ הַנְּבוֹזָה?" וְעוֹד בְּטָרֵם הַסְּפִיק מוֹשִׁיקוֹ לְהַתְחַנֵּן עַל נִפְשׁוֹ, מְהֵרָה חֲלִיּוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וּבַחֲמַת זַעַם הַתְּנַפְלוֹ עַל בַּיִת מְלֹאכְתּוֹ, וְחוֹלְלוֹ בּוֹ שְׁמוֹת. לֹא עֵבְרוּ דְקוֹת מִסְפָּר, וְהַמְקוֹם הָיָה נִרְאֶה כְּשֶׁדָּה קָטַל וְעַיִ תְּרַבּוֹת, עַד שֶׁכְּמַעַט לֹא נִוְתָרָה בְּמִקּוֹם אֶבֶן עַל-אֶבֶן. מוֹשִׁיקוֹ עֲמַד וּבִפְנֵי אֶת מִפְעֵל חֲזִיו שֶׁקָּרַס לְנֶגֶד עֵינָיו, אוֹלָם לֹא הָיָה לְאֵל יָדוֹ לַעֲשׂוֹת מְאוּמָה כְּנֶגֶד הַמֶּלֶךְ הַאֲדִיר, שֶׁשָּׁלַט עַל הַמְּדִינָה בְּיַד רָמָה.

יָמִים אַרְבָּים הִתְאַבַּל מוֹשִׁיקוֹ עַל בַּיִת מְלֹאכְתּוֹ שֶׁנִּהְרַס לְלֹא תְקֵנָה, וְהוּא הִתְהַלֵּךְ מְרַעֵב וְחֹסֵר-כֹּל. לְאַחַר תְּקוּפָה אַרְבָּה, הַחֲלִיט כִּי הֵגִיעַ הַזְּמַן לְתוֹר אַחַר מְקוֹר פְּרִנְסָה אַחֵר. הַמְּחַשְׁבָּה עַל פְּתִיחַת חֲנוּת בְּשָׂמִים הַבְּזִיקָה פְּתֹאֵם בְּרֵאשׁוֹ, וּבַחֲזוֹתוֹ אִישׁ מַעֲשֶׂה, בִּצְעַת אֶת תְּכֵנִיתוֹ בְּזִרְיוֹת, וְעַד מְהֵרָה עֲמַד מוֹשִׁיקוֹ בְּחֲנוּת חֲדָשָׁה שֶׁל בְּשָׂמִים שׁוֹנִים, וְלְקוֹחוֹת רַבִּים הַחֲלוּ לְנִהַר אֶל חֲנוּתוֹ. וְרֵאָה זֶה פְּלֵא! לְפַתַּע הַפֶּה מוֹשִׁיקוֹ לְהִיּוֹת אָדָם אֲהוּב עַל הַבְּרִיּוֹת, כְּלָם הַפְּסִיקוֹ לְהִתְרַחֵק מִמּוֹנוֹ, וְרַבִּים אֵף בְּקִשׁוֹ אֶת קִרְבָּתוֹ. לְפַתַּע גַּלּוּ כְּלָם כְּמָה הוּא נִחְמָד וְנָעִים הַלִּיכּוֹת, וְנִהְנֵנוּ לְשִׁבַת וְלְשׁוֹחַח עֲמוֹ עַל עֵנְיָנִים שׁוֹנִים. הַתְּבַרֵּר, כִּי לְמוֹשִׁיקוֹ יְדִיעוֹת נִפְלְאוֹת בְּשִׁטְחִים שׁוֹנִים, וְהוּא לֹא כַּה טַפֵּשׁ כְּמוֹ שֶׁחֲשָׁבוּ עַד עַכְשָׁיו. אֵף מוֹשִׁיקוֹ עֲצָמוֹ לֹא הִצְלִיחַ לְהִבִּין אֶת פֶּשֶׁר הַמְּהַפֵּף שֶׁחַל עִמּוֹ. "מִדּוּעַ הֵייתִי תְּמִיד מְאוּס עַל-פְּנֵי כְּלָם, וְעַכְשָׁיו הִפְכֵתִי לְהִיּוֹת אֲהוּב הַצְּבוּר?" שָׂאֵל אֶת עֲצָמוֹ שׁוֹב וְשׁוֹב, עַד שֶׁהֵעִז לְשַׁתֵּף בְּתִמְהָתוֹ אֶת אֶחָד מִחֲבֵרָיו הַחֲדָשִׁים. "מִדּוּעַ לֹא תִבִּין?" תְּמַה הַחֲבֵר וְהִסְבִּיר: "עַד עַתָּה הֵייתִי בְּרִסְקִי מְעַבֵּד עוֹרוֹת שֶׁל בְּהֵמוֹת, וְנִדְבַק בְּרִיחַ עַז וְחָרִיף שֶׁלֹּא נָתַן לַעֲמֹד בְּמִחְצָתוֹ. עַתָּה הִפְכֵתִי לְהִיּוֹת בְּשָׂמִי הַמוֹכֵר בְּשָׂמִים שׁוֹנִים, וְתִדְרִיר נוֹדֵף מִמּוֹךְ רִיחַ נָעִים וְעָרַב. מִי רִצָּה לַעֲמֹד לְיַד אָדָם בַּעַל רִיחַ רַע? וְמִי לֹא יַחְפֹּץ לְהִמְצָא בְּסִמּוֹךְ לְאָדָם בַּעַל רִיחַ נָעִים?"

הנמשל

מִשָּׁל נִפְלֵא זֶה הַמְּשִׁילוֹ חֲזוֹ"ל בְּמִדְרַשׁ מְשִׁלִּי, עַל הַהִתְחַבְּרוֹת עִם אָדָם רָשָׁע, כְּפִי שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ עוֹבַדְיָה מְבַרְטוֹנָוִירָא עַל דְּבַרֵי הַמְּשִׁנָּה בְּאֲבוֹת "הַרְחֵק מִשְׁכַּן רָע" - "שֶׁכֶּה אֲמָרוּ חַכְמָיִם, כָּל הַמְּתַדְבֵּק לְרָשָׁעִים, אֵף-עַל-פִּי שְׂאִינוֹ עוֹשֶׂה כְּמַעֲשֵׂיהֶם, נוֹטֵל שֶׁכֶר כְּיֹצֵא בְּהֵם. לְמָה הַדְּבַר דּוּמָה? לְנִכְנֵס לְבֵיתוֹ שֶׁל בְּרִסִּי, אֵף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא לָקַח מִמּוֹנוֹ כְּלוּם, מִכָּל-מְקוֹם רִיחַ רַע קָלֵט וְהוֹצִיא עִמּוֹ."

אֶת מוֹשִׁיקוֹ הַבְּרִסְקִי הִפְרִיּוֹ כָּל בְּנֵי הָעִיר, וּכְבֵר מְרַחֵק הָיוּ חֲשִׁים כְּלָם בַּעַת שֶׁהִתְקַרַב וּבָא. בְּפִאֲתֵי הָעִיר, הִקִּים מוֹשִׁיקוֹ אֶת בַּיִת מְלֹאכְתּוֹ, בּוֹ הָיָה מְשֻׁרָה עוֹרוֹת בְּמִי מְשֻׁרָה שֶׁהֶעֱלָו הֶבֶל רַב, וּבְתוֹכָם הָיָה מְעַרְבֵב חֲמָרִים מִיְּחָדִים. הֶלְלוּ הָיוּ מְמַסִּים אֶת עוֹרוֹת הַבְּהֵמוֹת, מְתַרְכָּכִים לְאֶטֶם עַד שֶׁהָיוּ רְאוּיִים לְמְלֹאכָה. מְלֹאכָה קָשָׁה הִיא מְלֹאכְתּוֹ שֶׁל הַבְּרִסְקִי, וְאֵף מוֹשִׁיקוֹ הָיָה עֵמֶל קְשׁוֹת בְּעוֹבְדוֹתוֹ, מְהֵנֵץ הַחֲמָה וְעַד שֶׁקִּיעָתָה. כְּלָם הָעֵרִיכוּ אֶת מוֹשִׁיקוֹ הַמְּרוּיָח אֶת לְחֻמוֹ בִּישֶׁר, אֵף הוּא סָבַל מִבְּדִידוֹת קָשָׁה. אֵף אֶחָד לֹא הָיָה מְסַגֵּל לַעֲמֹד בְּקִרְבָּתוֹ, שֶׁכֵּן רִיחוֹ שֶׁל הַבְּרִסְקִי הוּא רִיחַ עַז, שֶׁכְּמַעַט לֹא נִתֵּן לְסַבֵּלוֹ. מוֹשִׁיקוֹ עֲצָמוֹ כְּבֵר הַתְּרַגֵּל מִזְמַן אֶל הַרִיחַ הַחָרִיף שֶׁנִּדְבַק בּוֹ כְּצָרְעַת וְכָלֵל לֹא חָשׁ בּוֹ, אוֹלָם תּוֹשְׁבֵי הָעִיר הִתְקַשְׁוּ לְהִתְרַגֵּל אֶל הַרִיחַ הַחָרִיף, וְהִעֲדִיפוּ לְהִתְרַחֵק מִמוֹשִׁיקוֹ בְּכָל אֵימַת שֶׁרְאוּהוּ בְּקִצָּה הָרְחוֹב. אַחֲרַיִם הִשְׁתַּמְשׁוּ בַּחוּשׁ הַרִיחַ הַמְּפַתַּח שֶׁלָּהֶם כְּדִי לְהַפְּלִט מַעֲנֵשׁוֹ שֶׁלֹּזָה, וְכֹאֲשֶׁר הָיוּ חֲשִׁים בְּקִצָּה אֶפְסֵי הַמְּדוּגְדָג, כִּי מוֹשִׁיקוֹ מְתַקַּרַב וּבָא וְעִמּוֹ עֵנָן הַצְּחִנָּה, הָיוּ נוֹטְלִים אֶת רִגְלֵיהֶם וְנִעְלָמִים חֵישׁ מִן-הַמְּקוֹם. מוֹשִׁיקוֹ לֹא הִצְלִיחַ לְהִבִּין מִדּוּעַ מְתַרְחָקִים כְּלָם מִמּוֹנוֹ. "וְכִי מִצָּרַע אֲנִי, אוֹ שְׂמָא צָמַחוּ לִי קִרְנִים?" שָׂאֵל מוֹשִׁיקוֹ תְּדִיר אֶת עֲצָמוֹ, וּבְלִי מְשִׁים הָיָה בּוֹדֵק אֶת מִצְחוֹ, לְרֵאוֹת אִם בְּאֵמַת לֹא צָצוּ לוֹ שְׁתֵּי קִרְנִים אִימְתַנִּיּוֹת בְּצִדֵי רֵאשׁוֹ. נֶאֱלַץ אֲפּוֹא מוֹשִׁיקוֹ לְהַדִּיר אֶת רִגְלָיו מִבֵּין הַבְּרִיּוֹת, וְהָיָה מְכַנְס בְּרַב זְמַנוֹ בְּבֵית מְלֹאכְתּוֹ. מוֹשִׁיקוֹ כְּמַעַט וְהִתְרַגֵּל לְחֲזִיו הַבוֹדְדִים, עַד שֶׁאַרְעַ מַה שְׂאַרְעוֹ, וּמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כֶּה הָיָה.

בְּאַחַד הַיָּמִים, חָשׁ מוֹשִׁיקוֹ בְּתִכְנוּנָה גְּדוֹלָה שֶׁאַחֲזָה בְּעִיר כְּלָה. הַרְחוֹבוֹת נָקוּ לְמַשְׁעִי, כְּלָם לְבָשׁוּ מִחֲלָצוֹת, וְנִכְרַ הָיָה כִּי הִתּוֹשְׁבִים מְתַפְּנָנִים לְקִרְאָת מְאַרְעַ כְּבִיר. לְשׂוֹא נִסָּה מוֹשִׁיקוֹ לְהִבִּין אֶת פֶּשֶׁר הַתְּכִוּנָה, שֶׁכֵּן בּוֹדֵד הָיָה בְּבֵית מְלֹאכְתּוֹ, וְכְמַעַט שְׂאִישׁ לֹא נִכְנַס בּוֹ, עַד שֶׁלְּבִסְטוֹף נִתְקַל בְּכִרְזָה מְאִירַת עֵינָיִם שֶׁנִּתְלַתָּה לֹא הַרְחֵק מִמְּקוֹם מְגוֹרָיו, וּמִמְּנָה לְמַד לְדַעַת, כִּי הַמֶּלֶךְ הַגְּדוֹל מִתְעַתֵּד לַעֲרֹךְ בְּקוֹר שֶׁל כְּבוֹד בְּעִיר, וְכָל הַתּוֹשְׁבִים מְתַפְּנָנִים אֲפּוֹא לְקִרְאָת בּוֹאוֹ. "גַּם אֲנִי רוֹצֶה לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ", אָמַר מוֹשִׁיקוֹ בְּלִבּוֹ, "שֶׁכֵּן זוֹ הַזְּדִמְנוּת פִּזוֹ בְּעֵבְרוֹי לְרֵאוֹת אֶת כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ לְכּוֹתָה". הוּא בְּדַק הֵיטֵב אֶת מוֹעֵד בְּקוֹרוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְהִתְפַּנֵּן לְקִרְאָת הַבְּקוֹר בְּקִרְבַּתְּנוֹת. רֵאשִׁית, נִקְּה אֶת כָּל הַרְחֵבָה שֶׁלִּפְנֵי בַּיִתוֹ, וּלְאַחַר מִכּוֹן הַתְּפִנָּה לַעֲרֹךְ סֵדֵר וְנִקְוִין בְּבֵית הַמֶּלֶךְ שֶׁלּוֹ. אֶת כָּל הָעוֹרוֹת שֶׁהָיוּ שְׂרוּיִים בְּתוֹךְ הַבְּרָכָה, הוֹצִיא וּפְרַשׁ אוֹתָם בְּחִצְרַת הַמְּפַעֵל, וְאֵלּוּ עוֹרוֹת חֲדָשִׁים לֹא הִכְנִיס תְּחִיתֵיהֶם. מִי הַמְּשֻׁרָה נִשְׂאָבוּ מִהַבְּרָכָה, הָעוֹרוֹת הָאֲרוּקִים בְּכָל מְקוֹם נֶאֱסָפוּ לְפָנָה אַחַת, וְהַמְּקוֹם כָּלוּ הַשְּׁתַנָּה לְלֹא הִפְר. אֵף מוֹשִׁיקוֹ עֲצָמוֹ הָיָה נִרְאֶה כְּפִישׁ אַחֵר, לְאַחַר שֶׁהִתְרַחֵץ וְהִסְתַּרְקוּ, וְאֵף לְבַשׁ אֶת בְּגָדָיו הַטּוֹבִים אוֹתָם לֹא לְבַשׁ מִזָּה שׁוֹנִים, וּבְרַב הַתְּרַגְּשׁוֹת הַמְּתִינִן לְבוֹאוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ. וְהָנָה נִשְׁמַעָה קוֹל תְּרוּעַת הַחֲצוֹצְרוֹת, וּפְמִלִּיתוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ נִרְאָתָה בְּאַפְקוֹ. כְּכַר

מרגל

הלכות והליכות

עם נערים המונגרים מן היראה ועל מלכות שמים, ריקים ופוחזים, אשר יכולים להביא חס ושלום לידי מדות רעות ומחשבות רעות עלי ידי דבורים רעים שמדברים ביניהם, בענינים אשר לפני איזה שנים מלפנים לא ידעו הנערים כלל מזה, וזה צריך שמירה מעלה, והוא עקר ויסוד גדול מאד מאד. מהם אשר יש להם ביכל"ה ומעשיות בלשון זשרגון ומזכים אחד את חברו, ויש מהם אשר יכולים להביא חס ושלום לידי מחשבת חוץ בעניני התורה והתפלה, שמקוררים מאד כל דברים האלו וכיצא באלו, אשר בעונותינו הרבים בזמן הזה גם הנערים נוטלים חלק בזה, ה' ירחם. (צוואתו של הרש"ב מליובאוויטש)

• אמרו חז"ל שאסור להסתפל בצלם דמוות אדם רשע, ואולם מי שיש לו עסק עם אדם רשע ומכרח לדבר עמו, מה יעשה? התקנה היא שיחשב בעת דברו עמו שיעזר השם יתברך שיציל מכל רע, וזה הפירוש שם שמים שגור על פיו שנקמר על יוסף הצדיק, שתמיד היה מתפלל על כך שיציל. (ה'שר שלום' מבעלזא)

• ימעט האדם ביתר שאת בשיחה עם אנשים שאינם ידועים ליראי שמים. (מהר"ד מבעלזא)

• דבר זה נראה בחוש, שיש הרבה אנשים פשרים שהתגברו תמיד על יצרם, אף בעת שנטפלו אליהם מסיתים ומדיחים ופתנו אותם, סר פחם ולא יכלו לעמוד נגדם, ונפלו ממדרגתם, ויצאו חוץ לדבר התורה, דחו ולא יכלו קום. מפני שנקל לאדם יותר לעמוד בפתויו של היצר ולהתגבר עליו, מלעמוד נגד אדם המסיתו. לפי שהיצר הרע אינו בעל בחירה, לכן מסיעים לאדם מן השמים לנצחו, כאמרם ז"ל אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו. אמנם כאשר המסית הוא אדם שהוא בעל בחירה, קשה מאד לקבל עזר וסיעה מן השמים להתגבר נגדו, דכשם שקשה להנצל מבעלי בחירה בספנת הגוף, כן בספנת הנפש קשה לנצחו. (דברי יואל)

• הטעם שחכמינו ז"ל הקדושים הזוירו אותנו "אל תתחבר לרשע", ואף משיחה קלה שלו כמטחוי קשת תתרחק, כי בדבור אחד של ליצנות, אף בקריצה אחת מעיניו, את כל הון התורה והקדושה שאספת בקרבך ביגיעה עשר שנים, יכול הוא חס ושלום להבאיש. (חובת התלמידים)

• אמרו חז"ל 'הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע', שלא יתחבר אליו לשום עסק ושתפוח, ואפלו כדי לקרבו לתורה או לצרף דבר מצוה, כדי שלא ילמד חלילה ממעשיו. ונלמד הדבר ממה שנאמר: "כהתחברך עם אחיזהו פרץ ה' את מעשיך", שאפלו בשביל להלחם עם האויב, אסור להתחבר אל הרשע. והדברים לא נאמרו רק בגנב וגזלן, או כעסן וגאותו, שיש להם מדות משחתות ורעות, אלא גם באוכל נבלות וטרפות שהוא רע לשמים, הוא נקרא רשע ואין להתחבר אליו. (משפטי השלום)

• אם היית דר במקום אחד, ואחר כך בא שכן רע, לא יעלה על דעתך לומר כי אין לחוש לזה, אלא הרחק משכן רע והצטער לעזב משכן כבודך בעבורו. ואם אתה אנוס מסבה שאתה מכרח להיות בשכונתו, לפחות אל תתחבר לרשע, כי לא תהיה בחברתו ולא תשב אתו עמו, רק בדרך תשב בביתך. ועם כל זה שלא תתחבר עמו, אל תתאש מן הפרענות, ותמיד תפחד עד שתרחיק משכונתו, רק דיבני וביני הצלה פרטא שלא תתחבר עמו. (החיד"א)

• הרחק משכן רע, כלומר אף על פי שכבר הוא שוכן אצלה, ואי אפשר להתפרד ממונו בהחלט, על הפחות הרחק ממונו כפי מה שאפשר לה. (מדרש שמואל)

• השוכר בית, צריך לבדק ראשית מי הם שכני המקום, ואם מצא שהם שכנים רעים יתרחק מהם ולא ילמד ממעשיהם. ולכן אסרו חכמים לדור בקצר עם הגוי, כדי שלא ילמד ממעשיו, וכן ראינו אצל דתן ואבירם שהתחברו למחלקת מפני שהיו שכנים לקרח, ואלו שכני משה ואהרן מצד מזרח המשכן כלם היו בני תורה, יהודה מחקקי, ומזבולן משכים בשבט ספר, ומבני יששכר יודעי בינה לעתים. (הרשב"ץ)

• יסוד גדול לגדול בניו בדבר התורה, להתגורר בשכונה בה יושבים שומרי תורה ומצוות. ויש רבים שהעתיקו את דירתם לשכונה טובה אף שעלה להם הדבר בקשי, הן בגלל הדירה והן בגלל הפרנסה, ואף על פי כן הייתה להם מסירות נפש, והצליחו בחנוכה הבנים. (חינוך הבנים)

• בדבר בנינו שיחיה, הנני מבקש להשגיח עליו בכל הענינים הן בגשמיות הן ברוחניות, אשר כעת בזמן הזה צריכים שמירה מעלה. והעקר להשגיח עליו מן התחברות

מהלל

מספורי חז"ל

התפללאו התלמידים על דבריו, שכן ראו את רבם עומד בריא ושלם, ואלו יריביו נפצעו פצעים קשים והיו זבי דם, אולם רבי יהושע מוהר להסביר להם ואמר: "לא לפצעי הגוף פונתי, אלא לפצעי הנשמה. וכי חושבים אתם שדבריהם של הפופרים אינם משפיעים עלי? לכו אפוא והתפללו עלי ועל החמות שהיא המוח שלי, שהיתה מלאה עד עתה באבנים טובות ומרגליות, בדברי תורה קדושים וטהורים, ועתה התמלאה בעל-פרחי ונגד רצוני בפחמים..." (קהלת רבה)

מעשה בחכם אחד שהיה צדיק בכל מעשיו, ולאחר שנפטר קברוהו ליד אדם שאינו הגון. בא הצדיק בחלום הלילה אל בני עירו, ואמר להם: "הרעותם לי בכך שקברתם אותי ליד בית כסא שריחו רע, וקשה לי מן האויר שעולה ממונו". תמיהו החולמים על דבר החלום המוזר, וחשבו כי חלומות שוא ידברון. אולם כשהחלום שב ונשנה פעמים מספר, הבינו כי יש דברים בגו, וכשבדקו את מקום קברו של החכם, ראו שבסמוך לו נקבר רשע גדול, והבינו כי השפעתו הטרידה את מנוחתו של הצדיק שנטמן שם. מה עשו? הקימו בני העיר מחצה של אבנים בין קברו של הצדיק לקברו של הרשע, ומאז חדל החכם לבוא אליהם בחלום ושב למנוחתו. וכן מספר על בני עיר אחת, שנהרגו שם כמה הרוגים על קדוש השם, ונקברו יחד זה עם זה. ביניהם היה גם רשע אחד שנקבר עמם, והוא הופיע בחלומו של אחד מחשובי העיר, ובקש שיצאיהו מבין הנקברים הצדיקים שבקבר, מפני שקשה להם מאוד ממונו, שהוא רשע והם צדיקים. (ספר חסידים)

פעם אחת, הלכו שני החכמים רבי חייא בר-רונקי ורבי שמעון בר-יהוצדק כדי לעבר את השנה בעיר אחת בשם עסיא, שהיתה בגבול ארץ ישראל וקרובה לדמשק, ולא הלכו לעבר שם את השנה, כי אין מעברים את השנה בחוץ לארץ, אלא לחשב בה את חשבונות העבור, מפני שלא יכלו לעשות זאת בירושלים מפני גזרת השלטונות ששלטו בה. בדרך פגש אותם ריש לקיש, והצטרף אליהם בלכתם, מפני שרצה לראות כיצד הם עושים את חשבונות העבור. בדרך, ראה ריש לקיש אדם אחד חורש את שדהו והופך את אדמתו. אותה שנה היתה שנת שמטה, וריש לקיש אמר לשני האמוראים שגלו עמו, כי כנראה אותו אדם הוא כהן, מפני שהם היו חשודים באותה עת שאינם שומרים את השמטה פראוי. נענו רבי חייא בר-רונקי ורבי שמעון בר-יהוצדק לעמת ריש לקיש, ובקשו להמליץ טובה על אותו אדם שחרש את שדהו, ואמרו שאותו אדם יכול להצדיק את עצמו ולטעון, שהוא 'אגיסטון' בשדהו, דהינו שהוא אנוס לעבד את האדמה, כדי לשלם לגובה המכס של המלך את המס שהוא דורש ממונו,

"ותרא שרה את-בן-הגר המצרית אשר-ילדה לאברהם מצחק". מהו מצחק? שישמעאל עבר על שלש העברות החמורות, עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים, וכשראתה זאת שרה, חששה שמא ישפע בנה יצחק מישמעאל, ואמרה לאברהם: "אם לוקח יצחק אחת ממודותיו של ישמעאל, למה לי חיים!?" ולכן דרשה ממונו ואמרה "גרש האמה הזאת ואת-בנה כי לא ירש בן-האמה הזאת עם-בני עם-יצחק", כדי שלא ילמד ממונו. ומכאן נראה כמה חמורה השפעתו של חבר ופגיעתו הרעה.

(האלישיך הקדוש)

"ויתרצצו הבנים בקרבה ותאמר אם-כן למה זה אנכי ותלך לדרש את-ה'". בשעה שהיו יעקב ועשו במעי רבקה, פרס עשו לצאת כשעברה ליד בית עבודה זרה, ויעקב פרס לצאת כשעברה לידי בית מדרש. וידעה התמיהה, מילא עשו רצה לצאת כדי לעבד עבודה זרה, שכן במעי אמו לא היה יכול לעשות פן. אולם מדיע בקש יעקב לצאת? והרי גם במעי אמו ישב ולמד תורה מפי הפלאה. כפי שכל תינוק לומד? אלא מפני שיעקב אבינו אמר: "מוטב שלא אלמד מפלאה ה', מאשר שאהיה בשכנותו של חבר רע כעשו" ... (ספרים)

ארבעה דברים צוה רבנו הקדוש את בניו, ואחד מהם שלא ידורו במקום שנקרא שכנציב, שהיתה עיר בארץ בבל, מכיון שבאותה עיר התגוררו אנשים לצנים, שהם עלולים למשוך אותם בלצונותם ולבטלם מדברי תורה, מלבד העון החמור של דברי לצנות וקלות ראש. (מסכת פסחים)

במשך הדורות, היו חכמי ישראל עומדים בנפוחים עם המינים והאפיקורסים, מכים אותם שוק על-ירך ועונים להם כאנלחם. פעם אחת, באו המינים והתנפחו עם רבי יהודה בן-נקוסה, ושאלו אותו שאלות רבות כדי לקנטר. עמד רבי יהודה והשיב להם מנה אחת אפים, ועל כל שאלה ששאלוהו השיב להם תשובה נצחת. פנה אליהם רבי יהודה ואמר: "לחנם אתם מתנפחים ללא תועלת. הבה ונספים בינינו, פי נתנפח זה עם זה בדברים, ומי שינצח בקרב, יפצע את מוחו של יריבו בקרנס גדול". הספיקו הפופרים לדבריו של רבי יהודה, והופתו החל בסערה. מובן שרבי יהודה נצח אותם על נקלה, והוא קים את ההסכם ככתבו וכלשונו. נטל קרנס והפה בקרנס של הפופרים, עד שהללו התמלאו בפצעים פצעים. כששב רבי יהודה ליישבתו, יצאו תלמידיו לקראתו ואמרו לו: "רבנו, מן השמים סייעו בערך ונצחת את הרשעים", אך לפליאתם אמר להם רבי יהושע: "חושבים אתם שיצאתי מנפוח זה ללא נזק? לכו והתפללו עלי!"

מתפל

אמרות ופתגמים

בקינים עבודת ה' יתברך וההתמדה עליה, כן חִבְרַת הַפְּסִילִים וְהַרְשָׁעִים הַזְּמִנָּה גְדוּלָּה וּסְבָּה לְבַטּוּלָה, שֶׁכֵּן כְּתוּב "כִּי־יִסִיר אֶת־בְּנֵי מִאֲחֲרָי". (רמנו בחיי)

• מאמר החכם, אם תרצה לידע מהותו של איזה איש, תראה עם מי הוא מדבק את עצמו ומתחבר לו. (תולדות יעקב יוסף)

• אם עם הארץ חסיד, אל תדור בשכונתו, ואם תלמיד חכם נחש הוא חגרהו על מתניו. פי האיש עם הארץ ירגילהו ל בטוול תורה, והחכם יוכיחנו על בטוול תורה עד שיעסק בה. (מגן אבות לרשב"ץ)

• איזהו חכם? הלומד מכל אדם. התכלית לידע איזהו חכם הוא, כדי שידע עם מי להתחבר, דכתיב "הולך את־חכמים יחכם", ואמרו חז"ל, לא לחנם הלך זריר אצל עורב, אלא מפני שהוא מינו. (אבות על בנין)

• אל ידור בבית שאנשי עול שם, ואם יש לו בנין ילמדו חלילה ממעשיהם. ואם אין לו ברה והוא מוכר לגור שם, יזהיר תמיד את בני ביתו וילדיו הקטנים, שלא יתחברו עם החטאים ולא ילמדו ממעשיהם הרעים, וחקך לנער על־פי דרכו, גם כִּי־יִזְקִין לֹא־יסור מִמֶּנָּה. (אשרי האיש)

• תנו השגחה יתרה על בניכם לבלתי יתחברו עם ילדים שאינם הגונים, כי מאד צריך שמירה לזה, ותזהירו את המלמדים על־זה מאד. (צוואת ה"חיות דעת")

• יראה כל אחד שיהיה לו דבוק חברים הבדוקים לו לפי שכלו, שרוצים רק האמת, ורוצים בכל לבבם לפטר ממוקשי הרע, דהינו מתאות, מצביעות ומשקרים. ולמען השם להרחיק עצמו למאד מלצים וקלי הדעת, הרחקו יצילנו מזה. (הרמ"ם מוויטעפסק)

• חייב כל־אדם להיות טוב אל כל אדם אשר על־פני האדמה, אך אין הוא מחייב להתחבר עם כל אדם, כי התחברות עם חברים רעים, גורמת פגם גדול לנשמה. להתחבר אל האדם ולא עם האדם, והבדל תהומי יש בין הדברים. (ה"אהבת ישראל" מויזניץ)

• איזהו דרך ישרה שידבק בה האדם? רבי יוסי אומר, שכן טוב. ואיזהו דרך רעה שיתרחק ממנה האדם? רבי יוסי אומר, שכן רע. (מסכת אבות)

• איזהו דרך ישרה שידבק בה האדם? רבי יהושע אומר, חִבֵּר טוֹב. (שם)

• נתאי הארכלי אומר: הרחק משכן רע ואל התחבר לרשע, ואל תתיאש מן הפרענות. הרחק משכן רע - שלא תלמד ממעשיו. ועוד, שלא תלקה עמו במפלתו, דאוי לרשע ואוי לשכנו. (הרע"ב באבות)

• למה הסמיה נתאי הארכלי את הצווי של "הרחק משכן רע" לדבריו "ואל התחבר לרשע"? מפני שלא יבוא האדם ויאמר שאין להתרחק מהשכן, שהרי נאמר במשלי "טוב שכן קרוב מאח רחוק", אולם אם רשע הוא השכן, צריך להתרחק ממנו ולא להתחבר אליו... (מילי דאבות)

• אמר רבי אלעזר בנו של רבי יוסי הגלילי: אם ראית צדיק יוצא לדרך, ואתה מבקש לצאת לאותה דרך, הקדם עליו שלשה ימים או אחר עליו שלשה ימים, כדי שתצא עמו. ואם ראית רשע יוצא לדרך, הקדם עליו או אחר עליו שלשה ימים, כדי שלא תצא עמו. (ילקוט שמעוני)

• הרבה שכנים רעים עושים. (מסכת סוטה)

• דרך ברייתו של אדם, להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו, ונוהג כמנהג אנשי מדינתו. לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד, כדי שילמד ממעשיהם, ויתרחק מן הרשעים ההולכים בהשף, כדי שלא ילמד ממעשיהם. (הרמב"ם)

• לא יתחברו לאיש חכם, פן יאמרו מה נזק לנו ברשעה. כי דרך איש חכם לפתות לרעהו, ואל תאמין בעצמך לאמור לא אתפתה אליו ולא תטה אשרי בדבריו מני הדרך. (רמנו יונה)

• החברה מוקה אפלו לצדיקים, ואף־על־פי שיהיה מלאה, פל ברע פשיתחבר עם הרשע. (צוור המור)

• פשם שחברת החכמים סבה גדולה והזמנה רבה

לא קבל ריש לקיש את דבריהם, ואמר: "הלב יודע את האמת, אם פנת האיש לעקל או לעקלקלות", דהינו לעקל בית הפד, או לדרכים עקלקלות נגד דת התורה. אמרו רבי תיא ורבי שמעון על ריש לקיש, שהוא איש טרדן והוא מטריחם בדברים יותר מדי, וכשהגיעו אל העליה בה היו מעברים את השנה, עלו למעלה ונטלו עמם את הסלם כדי שריש לקיש לא יוכל לעלות אחריהם, ולא יקנטר אותם בדברים. בא ריש לקיש לפני רבי יוחנן, ואמר לו: "בני אדם החשודים על השביעית, כשרים לעבר השנה?" ואף פנה אותם "קשר רשעים", ופרש המאירי את הדברים, שבקש ריש לקיש להראות בכך, שאין לסייע ביד עוברי עברה אף בדברים ואין לחזר אחר זכותם, אם נפר הדבר שהם עוברי עברה ואי־אפשר למצא בהם צד זכות.

(מסכת סנהדרין)

ומפני שהשביעית באמן הזה היא רק מדרבנן, אין הברה בידו אלא לחרש את השדה לשם פן. שתק ריש לקיש, והשלשה המשיכו בדרכם. לפתע ראו אדם אחר שהוא עומד וזומר את הענפים שבכרם הענבים שלו, ושוב הביט בו ריש לקיש בכאב, ואמר לשני האמוראים שגם איש זה הוא פנראה פהו, ואף הוא חשוד על השמטה, ולכן הוא זומר את ענפי פרמו, על אף האסור המפרש שבתורה שגאמר "וכרמך לא תזמר". נסו שוב שני האמוראים להמליץ טוב על אותו אדם, ואמרו לריש לקיש: "הרי אדם זה יכול לטען שאינו זומר את הענפים כדי להשביח את הענבים ואת הכרם, אלא שהוא זוקק לענפים בית הפד שלו, דהינו את ערמת היתים המנחת תחת קורת בית הפד, או את הקורה עצמה, ואין פאן אסור של "לא תזמר".

מספר

ספורי צדיקים

ולתנצל מאדם רע ומחבר רע, כי פעם אחת הפונה על חברים לא טובים מבני ישראל, ובפעם השניה הפונה שונצל מחברים גויים". לימים ספר זאת רבי שמחה והוסיף, כי הדברים זה חדרו ללב, עד שלא היה יותר מסגל לשחק עם שכניו הנכריים אפלו פעם אחת. (צעטיל קטן)

רגיל היה רבי אהרן מפלז להזהיר את אנשי שלומו מפני חברותא שאינה הוגנת. פעם, בעת שיחה עם בחור אחד מהגורדי, דבר עמו מענין חברים רעים, ואמר: "שים לבך לדבר ותראה, שלא מצינו בנסח התפלה דבר נכפל, שמתפללים על ענין אחד שתי פעמים בזה אחר זה, חוץ מחבר רע. שאומרים בברכות השחר 'והרחיקנו מאדם רע ומחבר רע' ואחר כך שוב מבקשים שיתצלנו היום ובכל יום מעני פנים ומעוזות פנים, מאדם רע, מיצר רע, מחבר רע, משכן רע'. והסבה היא, שיש שני סוגים של חברים רעים, אחד שיוצאים עליו שהוא חבר רע, ויש חבר שאינו יודעים כי הוא חבר רע, מפני שרק בפנימיותו הוא חבר רע, ומבחוץ הוא נראה כאדם פשוט. ולכן מתפללים על זה שתי פעמים ביום, כדי להשמר מפגיעתם הרעה של שניהם. ומעשה פלא ארע עם יהודי אחד שנקנס לרבי אהרן, ובכה לפניו על בנו העלוי שהיה עד עתה בין המצטיינים בישיבה בלמודיו ובתפלותיו, אולם בתקופה האחרונה נפרת בו ירידה של ממש במצבו הרוחני. נאנח הרבי לשמע צערו של האיש, ואמר לו: "בדק מי הם החברים של בנו". התשובה הפליאה את האב, שכן דע שכל חבריו של הבן הם חברים מצוינים ומבית טובים, אך באמונה תמימה בדברי הרבי, החל להתענין על הדבר אצל רבותיו של הבן, אך הללו טענו בתקף כי כל בחורי הישיבה הם מצוינים ואין בהם מתם. שב האיש אל הרבי ודמעתו על לחיו, אולם הרבי שב על דבריו הקודמים. כשראה זאת האב, החליט לבדק את הענין בעצמו, והחל לעקוב מקרוב אחר כל חבריו של בנו. והנה גלה, כי חברו הטוב של בנו, אינו אלא בחור משחת ורקוב, וכמעט שהוריד את בנו אל פי פחת. נכנס האיש אל הרבי, והוא הראה לו את הכפילות הנזכרת לעיל בתפלת השחר לתנצל מחבר רע, ואמר: "דע לך, שפדי לתנצל מחבר רע, לא די בתפלה אחת, אלא צריך להתחנן ולהפציר שוב ושוב, ועל ידי תפלה זוכים לתנצל בסיעתא דשמיא". (בחסרות החיים)

באחת מדרשותיו אמר רבי אהרן מפלז, כי אסור לדבר עם מי שהוא לקוי באמונה, כמו שאסור לדבר עם אדם שיש לו מחלה מדבקת כגון דלקת ראות, כי אפשר חלילה להדבק ממנו בהבל פיו. ומפני שלאדם יש רמ"ח איברים כנגד רמ"ח מצות עשה, מכונת מצות אמונה כנגד הראה, ומי שהוא לקוי באמונה, הריהו כמו חולה הראה, שאסור לדבר עמו, והצד השונה ביניהם שהבל פיהם דרכם להזיק. בדומה לזה ספר רבי פיביש שניבלג, שפשבקר פעם בארץ ישראל אצל רבי אהרן מפלז, הגביה הרבי את עיניו

כל ימיו, הסתגר הגר"א מוילנא בחדרו, התרחק מהבריות ועסק בתורה יומם ולילה בהתמדה מפלאה. פעם שאלו אחד ממקורביו על מנהגו וטענו: "וכי חכמה היא לשבת ספון בבית בין הספרים, ללמוד ולהתעלות בתורה? עקר החכמה הוא לצאת אול העולם ולהתחבר עם אנשים שונים, לעסק בחיי המעשה ולהשפיע על האילת". פטרו הגר"א קצרות ואמר בקול נחרץ: "לא באתי לעולם על מנת להראות 'חכמות'..." (עת הומיר)

ביתו של רבי חיים מברסק היה פתוח לרוחה בכליעת לכל דכפיו, וכלם מצאו אצלו קורת גג, לרבות אנשים קשירוה. בתקופת מלחמת העולם הראשונה, פשעבר להתגורר באחת מערי רוסיה, סגר את דלתו על מנעול ובריה. לפליאת מקורביו הסביר רבי חיים את צעדו הנדיר, כי עשה כן מפני שאנשי העיר לא עזרו די הצורך לנפגעי המלחמה, ובקש לקיים בכך את דברי הרמב"ם בהלכות דעות, שפוסק הלכה למעשה שאסור לדור בשכנות אנשים רעים, ואם אין בנמצא מדינה טובה, לך למדבריות. ומכיון שעתה עת מלחמה ואין באפשרותו לצאת מהעיר, לפחות סגר את ביתו כדי להתנתק מבני העיר שלא נוהגים פשוטה, ולהתרחק מהם כמטחוי קשת. את הדבר ספר רבי שרגא פיבל מנדלוביץ, מראשוני מקימי עלה של תורה בארצות הברית, והוא הסמיך מעשה זה לדבריו: "אף אנחנו כאן בארצות הברית, אנוסים כמעט להתגורר במדבר, דהינו לפרש מהצבור האמריקאי הסובב אותנו, ויש אפלו מי שצריך לפרש מבני ביתו ומקורביו משפחתו, ומן הישר היה להעתיק את משפנתו לארץ הקדש, שבה נמצא שוב הגון של אנשי תורה".

(שלוחא דרחמנא)

אחד מרבני פולין, הגיע פעם אל רבי יהושע מפלז, ובקש לשמע עצה מפיו אם כדאי לו להתחבר לתנועה אחת שנוסדה בעירו לסובת הכלל. אמר לו הרבי: "ידועים לך בודאי דברי דוד המלך בתהלים 'חבר אני לכל אשר יראוהו ולשמרי פקודיו'. ולכאורה הדברים צריכים באור, כי יש כאן כפל לשון. וכי איך אפשר להתחבר להיות ירא ה' בלי לשמור את מצותיו? אלא לפעמים ישנם ארגונים של יהודים שונים, שאינם שומרי תורה ומצות ומטרתם להיטיב לכלל, והכלל אם להתחבר עמם צריך להיות כדברי דוד המלך, אם הם שומרי פקודי ה' ושומרים את חקותיו ומצותיו, אפשר להתחבר עמם, ואם לא אל תקרב אל פתח ביתם, אלא סור מעל אהלי האנשים הרשעים האלה". כך ארע עם רבי שמחה פרידמן, שבילדותו התגורר בגרמניה, בה לא היו בתי חנוך מתאימים ליהודים שומרי תורה ומצות, ובעל פרחו נאלץ ללמד בבתי ספר נכריים. פעם שהיה במחצתו של המהר"ר ד מפלז, וכשנשאל על ידו על סדר יומו, ספר בין השאר כי נוהג הוא לשחק בקלפים עם ילדי הנכרים שדרים בשכנותו. התחלחל הרבי ואמר לו: "דע לך ששכל בקר אנו מתפללים להתרחק

וְדַבֵּר אֵלָיו כְּעֶשְׂרִים דְּקוֹת מְקִירוֹת לְבוֹ, תוֹךְ כַּדֵּי שֶׁהוּא מְבִיט בּוֹ בְּאַהֲבָה וְחֶבֶד. בְּתַחֲלַת דְּבָרָיו הִזְכִּיר אֶת רַבִּי מְנַחֵם מְגִדֵּל מוֹיִטְפֶּסֶק מְגִדוֹלֵי תַלְמִידֵי הַפּוֹגֵד, שֶׁעָלָה עִם הַחֲבֵרָא קַדִּישָׁא לְאַרְצֵי הַקִּדְשׁ וְהַתְּנַהֵג בְּפִשְׁטוּת וְעֵנּוּה מִתוֹךְ עֲנִיּוֹת גְּדוֹלָה, עַד שֶׁהִרְבִּינֵת שָׁלוֹ נֶאֱלָצָה לְכַבֵּס בְּגָדִים כַּדֵּי לְהַרְוִיחַ מֵעֵט מִזְמוֹן לְמִזְזוֹן בְּנֵי הַמְּשֻׁפָּחָה. לְאַחַר מִכּוֹן הִזְכִּיר אֶת רֵאשׁוֹנֵי חֲסִידֵי לְלוֹב וְקַרְלִין, וְהָאֲרִיז בְּעֵנֵן הַחֲשִׁיבוֹת שֶׁל הַתְּדַבְּקוֹת עִם חֲבֵרִים טוֹבִים. לְאַחַר מִכּוֹן בִּקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו, הוֹשִׁיט לוֹ אֶת יָדוֹ וְאָמַר: "אוֹמְרִים לִי, שָׂגַם פֶּאֶן בְּאַרְצֵי הַקִּדְשׁ צָרִיךְ לְהִתְאַהֵר וּלְבַדֵּק הֵיטֵב עִם מִי מִתְרֹעְעִים, וְצָרִיךְ לְהִשְׁמֹר מִשְׁכּוֹן שְׂאֵינוֹ מִהֲגוֹן". הַרְבֵּי הָיָה יְדוּעַ כְּאוֹהֵב יִשְׂרָאֵל, וְלִכּוֹן הִתְבַּטָּא בְּלִשׁוֹן 'אוֹמְרִים לִי', כִּי לֹא רָצָה לְקַטְרֵג עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְהוֹצִיא חֲלִילָה אֶת דְּבַתֶּם רַעָה, כְּדַרְכּוֹ בַּקִּדְשׁ לְהַמְלִיץ טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל. (אורחות רבותנו)

רַבִּי שְׁלֹמֹה זְלַמָּן לִיפְשִׁיץ בְּעַל "חֲמֻדַת שְׁלֹמֹה", רַבֵּה הַנוֹדֵעַ שֶׁל וְרָשָׁה, חֲרַד מְאֹד שֶׁלֹּא לְבִטֵּל שׁוֹם מְנַהֵג מִיִּשְׂרָאֵל, אֶפְלוּ הַקַּל שֶׁבַּפְּלִים. פֶּעַם אַחַת, רָצוּ מְנַהֲגֵי הָעִיר נִשְׁלֶסֶק בָּהּ כַּהוֹן לְפָנִים בְּרַבְּנֹת, לְבִטֵּל אֶת הַמְּנַהֵג הַנְּפוּץ בַּקְּהִלוֹת יִשְׂרָאֵל בְּגוֹלָה, שֶׁהָיָה הַשְּׂמֵשׁ מִכָּה בְּכָל יוֹם בְּפִשְׁטִישׁ עַל חֲלוֹנוֹת הַבַּיִת, כַּדֵּי לְזַרֵּז אֶת הַיְּשֻׁנִים לְקוֹם מִמְּשַׁכְּבֵם וּלְבוֹא לְתַפְלָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְאָמְרוּ שְׂאֵין הַדְּבָר נֶאֱהָ וְדִי שִׁיקְרָא הַשְּׂמֵשׁ בְּפֶה לֹא הַכְּאָה בְּפִשְׁטִישׁ. כְּשֶׁנּוֹדַע הַדְּבָר לְרַבֵּי שְׁלֹמֹה זְלַמָּן, לֹא הִרְשָׁה לְבִטֵּל אֶת הַמְּנַהֵג וְדָרַשׁ בְּתַקְוָה לְהַמְשִׁיכוֹ כְּמִסְרַת הַדּוֹרוֹת מִיָּמֵים יְמִימָה. תִּקְוָהוּ הַפְּרָסָה עַל עַקְשָׁנוּתוֹ, וְכִשְׁרָאָה שְׂאֵין הֵם מִסְכִּימִים עִמּוֹ, אָמַר לָהֶם בְּדֶרֶךְ צַחוּת: "הֲרִי אָמְרוּ חַז"ל שֶׁכָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּעִירוֹ, וְאֵינוֹ נִכְנָס לְהַתְּפַלֵּל בּוֹ, הֲרִיחוּ נִקְרָא 'שְׁכּוֹן רַע'. וְכִסְפָּה זֶה מְכִים בְּפִשְׁטִישׁ עַל חֲלוֹנוֹת הַבַּיִת, שֶׁהֲרִי הַפִּשְׁטִישׁ נִקְרָא בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁכְּנוּ 'הַמְּרוּ', לְרַמֵּז עַל מֵאֲמַר חַז"ל הַנוֹדֵעַ 'הַרְחֵק מִשְׁכּוֹן רַע', שֶׁהוּא רֵאשִׁי תְּבוֹת הַמְּרוּ, כִּי בְּכָה שְׂמִיכִים בְּפִשְׁטִישׁ וְעִמְרִים אֶת הָאָדָם לְבוֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת, מוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִכָּלל שְׁכּוֹן רַע" ... (תולדות חמדת שלמה)

בְּעִיר לְבוֹב, הַתְּכַנְסָה פֶּעַם אֶסְפָּה גְּדוֹלָה לְיִסוּד אֲרֵגוֹן "מַחְזִיקֵי הַדֵּת" בְּגַלְצִיָּה, בְּהַשְׁתַּתְּפוּת גְּדוֹלֵי הַדוֹר דָּאָז. בְּאַחַד מִיָּמֵי הַכְּנוּס, הִגִּיעַ אַחַד הַמְּשֻׁפָּלִים שֶׁבִקֵּשׁ לְהַתְּמַנּוֹת כְּאַחַד מִצָּרֵי הַוַּיְעִידָה, אֵל רַבִּי יְחִזְקֵאל שְׂרָגָא מְשִׁינּוּבָה, וְנִסָּה לְהַטוֹת אֶת לְבוֹ לְטוֹבָתוֹ. הוּא הִצִּיג אֶת עֲצָמוֹ כְּאִישׁ נְדִיב, אֲשֶׁר יָדוּ פְּשׁוּטָה לְכָל מַרְנַפֵּשׁ וְקִשְׁהֵי יוֹם, עֲבָדָה שֶׁהִיָּתָה בְּאֵמֶת נְכוּנָה, וְסִפֵּר אֶת הַמְּזוֹן מְעֻשֵׂי הַצְּדָקָה וְהַחֲסָד שֶׁעָשָׂה, בְּטַעֲנָה שְׂמִשׁוּם כְּהַיֵּשׁ לְבַחַר בּוֹ כְּפִנְצִיג בּוֹעֵדָה. הַקְּשִׁיב הַרְבֵּי לְדְבָרָיו, וְכִשְׁסִים אָמַר לוֹ כֹּה: "יְדוּעַ אֶתְּהָ בְּנֻדָּא אֶת נִסְחַת הַתְּפִלָּה שְׂאוֹמְרִים בְּכָל בְּקָר, שֶׁתְּצִילֵנוּ מֵאָדָם רַע וּמַחְבֵּר רַע'. וְלִקְאוֹרָה הֲרִי זֶה כְּפָל לִשׁוֹן, אֲבָל כְּשֶׁנִּתְבַּוֵּן נִרְאָה שֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי סוּגֵי אֲנָשִׁים רַעִים, יֵשׁ אָדָם רַע לְשִׁמִּים וְלְבָרִיּוֹת, וּמִמֶּנּוּ בְּנֻדָּא שֶׁיֵּשׁ לְהַתְּרַחֵק, וְיֵשׁ אַחַר שֶׁהוּא בְּבַחֲבִינַת בְּנֵי אָדָם, עוֹשֶׂה צְדָקָה וְחֲסָד וּמִיָּטִיב עִם הַבְּרִיּוֹת, אֲלָא שֶׁהוּא 'חֲבֵר רַע', שֶׁהוּא רַע לְשִׁמִּים וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַתְּוֹרָה. וְנִצְטַוֵּנוּ אִיפֹה לְהַתְּרַחֵק גַּם מֵאָדָם כְּזֶה, מִכְּפִנְיֵי שֶׁהַשְּׂפָעֵתוֹ רַעָה, וְיֵשׁ לְהִזְכִּיר לְאָדָם כְּזֶה שְׁחוּץ מִמְּצוֹת הַצְּדָקָה, יֵשׁ עוֹד תַּנְי"ב מְצוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְקַיֵּם" ... (רבנו הקדוש משינאווא)

בְּאַחַת מִדְּרָשׁוֹתָיו שֶׁנִּשְׂאָ בְּעַל "וַיְחִי יוֹסֵף" מְפָאָה, דְּבָר עַל עֵנֵן הַחֲשִׁיבוֹת שֶׁל דְּבוּק חֲבֵרִים בְּיִשְׁבִּיבָה, וְהִזְכִּיר בְּדְבָרָיו אֶת דְּבָרֵי זְקֵנוּ בְּעַל "עֲרוּגוֹת הַבְּשָׂם" שֶׁכָּתַב בְּצוּנְאוֹתוֹ כֹּה: "כִּשְׂם שְׂאִי אֶפְשָׁר לְעוֹלָם בְּלֹא תְּבוֹן, כִּי אִי אֶפְשָׁר שְׁלֹא תִמְצָא פְּסֻלַת בְּתוֹךְ קְבוּץ בַּחוּרֵי יִשְׁבִּיבָה, אַחַד מִצַּד שֶׁחֲסַר לוֹ חֶשֶׁק הַתְּוֹרָה, וְאַחַד הַלוֹקָה בְּחֶסְרוֹן מְעִנְיָה יִרְאֵת שְׂמִים אוֹ בְּמַדּוּת. אוֹלָם תְּכַלִּית הַיְּשִׁיבָה הַיָּה, שֶׁבְּדְבוּק חֲבֵרִים יִשְׁלִים כָּל אַחַד חֶסְרוֹנוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, אֲבָל לֹא לְלַמֵּד חֵס וְשְׁלוֹם מִדְּרָכָיו וְחֶסְרוֹנוֹתָיו". (תולדותיו)

הַ"אֲמִירֵי חַיִּים" מוֹיִזְנִיץ הַזְּמַן פֶּעַם לְחִיגַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת שֶׁל יִשְׁבִּיבָה גְּדוֹלָה וּמְפָרְסָמַת, וְאֶת הַהִזְמִנָּה קָבַל מִיָּדֵי רֵאשׁ הַיְּשִׁיבָה בְּעֲצָמוֹ, שֶׁטָּרַח וּבָא אֵלָיו אִישִׁית לְהִזְמִינוֹ. הַרְבֵּי קָבַל אֶת הַהִזְמִנָּה בְּחֶפְזֵי לֵב, וְהִתְבַּטָּא בְּאֲזַי רֵאשׁ הַיְּשִׁיבָה כִּי זֶה מְזֻמָּן רְצִיתִי כְּבָר לְבַקֵּר אֶצְלָכֶם, וְזוֹ הַהִזְמִנָּה פֶּה בְּשִׁבְלֵי לְעִשׂוֹת כּוֹן. לְעֵתִים, צָרִיךְ לְהַתְּחַנֵּן לְאָדָם מְסִים שֶׁיַּעֲתֵר לְהִזְמִנָּה, אוֹלָם פֶּאֶן הוּא לְהַפְּקֵה, כִּי אֲנִי רוֹצֵה מְאֹד לְהַשְׁתַּתֵּף עִמָּכֶם בְּשִׁמְחַתְּכֶם". בְּרַגַע הָאֲחֵרוֹן נוֹדַע לְרַבֵּי, כִּי אָדָם חֲלוּנֵי מֵאֲנָשֵׁי הַשְּׁלִטוֹן הַזְּמַן אֶף הוּא לְאֲרוּעַ, וּמְכִינֵן שֶׁהִלָּה הַבְּטִיחַ לְהִגִּיעַ, הַחֲלִיט הַרְבֵּי שֶׁלֹּא לְהִגִּיעַ לְשֵׁם, וְלִמְקַרְבֵּי אָמַר: "אֵינְנִי יְכוֹל לְהַפְּגִישׁ אִם אֲנָשִׁים כְּאֵלוֹ שֶׁהֵם מְהָרְסֵי הַדֵּת, אוֹלָם לְהִיּוֹת פֶּאֶן בְּעִיר וְלֹא לְהַשְׁתַּתֵּף בְּמֵאֲרַע, אֵין זֶה מִן הָרְאוּ", וְלִכּוֹן עָלָה בְּאוֹתוֹ יוֹם לִירוּשָׁלַיִם, כַּדֵּי שֶׁלֹּא לְהַמְצִיא בְּבִנְיָבְרַק בְּשַׁעַת הַמְּאֲרַע. לְיָמִים, נִשְׂאָ דְבָרִים בְּעֵנֵן הַהִתְּחַבְּרוּת עִם רַעִים, וְסִפֵּר: "הַסְּבָא מְשֻׁפּוּלֵי אָמַר פֶּעַם, שֶׁהוּא נִזְהָר מְאֹד לְהַתְּרַחֵק מִחֲבֵרִים רַעִים, וּמִתְּחַבֵּר רַק עִם סְבִיבָה טוֹבָה. מִכְּפִנְיֵי שֶׁכְּאֶשְׁרֵי יַעֲלֶה לְעוֹלָם הָעֵלְיוֹן, יִבְיָאוּ לְפָנָיו רְשִׁימָה שֶׁל שְׂמוֹת, וְיִשְׁאַלוּהוּ מִי מִהָאֲנָשִׁים הַמְּפָרְסָמִים בְּרְשִׁימָה מְכִרִים לוֹ. וְאִם יִתְחַבֵּר בְּעוֹלָם הַזֶּה עִם אֲנָשִׁים פְּסוּלִים, הֲרִי שֶׁבְּשִׂמְיָם יִצְטָרֵךְ לְהַעֲדִי כִּי הֵם חֲבֵרָיו הַטוֹבִים, וּמִיָּד יְבוֹאוּ אֵלָיו בְּבֵית־דִּין שֶׁל מַעֲלָה בְּתַבִּיעָה, כִּי אִם אֵלוֹ הֵם חֲבֵרָיו, וְהֵם אֲנָשִׁים פְּסוּלִים וְרַעִים, וְדָאִי גַם הוּא אִישׁ כְּזֶה, וְעַל סִמְךָ הוֹדָעָה זֶה יְחִיבוּהוּ בְּדִין חֲלִילָה. אוֹלָם אִם יִתְחַבֵּר עִם חֲבֵרִים טוֹבִים, יוֹכֵל לְהַצְּבִיעַ בְּשִׁמְחָה וְלוֹמַר, 'רְאוּ, אֵלוֹ הֵם חֲבֵרִים הַטוֹבִים שְׁלִי', וּבְשִׂמְיָם יִפְסַק עָלָיו הַדִּין וְיִאֲמְרוּ, 'גִּיד עָלָיו רַעוּ! אִם הַתְּחַבְּרַת עִם חֲבֵרִים טוֹבִים, כְּנִרְאָה שֶׁאֶף אֶתְּהָ כְּמוֹהֶם, וְיִצְיאֵהוּ זָכַאי בְּדִין". וְהַרְבֵּי הוֹסִיף וְהַמְלִיץ עַל-כֹּה אֶת הַפְּסוּק שֶׁנִּצְאָמַר אֶצֶל יוֹסֵף "אֶת אַחֵי אֲנִי מְבַקֵּשׁ, הַגִּידָה נָא לִי אִיפֹה הֵם רַעִים", רוֹעִים מְלִשׁוֹן רַעוֹת וְחַבְּרוֹת, "אֶת אַחֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי מְבַקֵּשׁ, הַגִּידָה נָא לִי אִיפֹה הֵם רַעִים" בְּאוֹרוֹ הוּא, 'הַגִּידָה נָא לִי אִיפֹה הֵם מִתְרֹעְעִים וְמִי הֵם חֲבֵרֵיהֶם' ... אֶת תַּלְמִידָיו בְּיִשְׁבִּיבָה הָיָה מְזַהֵר שֶׁלֹּא לְהַתְּוַכַּח עִם כּוֹפְרִים וְאֶפְיִקוֹרְסִים, כִּי לְפַעְמִים תוֹךְ כַּדֵּי וְכוֹתֵם הוּא עוֹלֵל לוֹמַר דְּבָרֵי כְּפִירָה וּמִינּוּת, וְהַדְּבָרִים עוֹלָמִים לְחַלְחַל בְּמוֹחַ הַשׁוֹמֵעַ כְּאֲרִס שֶׁל עַכְנַאי עַד סוֹף יָמָיו, וְאֶפְלוּ הִבֵּל פִּיהֶם שֶׁל הַרְשָׁעִים עוֹלָל לְטַמֵּא חֲלִילָה אֶת הַשׁוֹמֵעַ. (מאיר החיים)

לְפָנֵי כְּשִׁשִׁים שָׁנָה, עָלָה אֲרַצָּה יְהוּדִי נְכַבֵּד אַחַד, וְכִשְׁהִלָּה בְּקָר לְרֵאשׁוֹנָה בְּתַל אַבִּיב, הַתְּפִלָּא לְרֵאוֹת כִּי חַנּוּת נִסְגְּרוֹת לְפָנֵי כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת. נִכְנַס אוֹתוֹ אָדָם אֵל רַבִּי חַיִּים מְאִיר מוֹיִזְנִיץ

עם השם יתברך ותורתו. הלא בנפשך הוא, ברח מאתו! יכול להיות שאין אתה מרגיש שאתה בבחינת מסית ומדיח, שאסור לטעון עליו זכות וללון בחדרו, ולשוח אתו. בדק הרבה והרבה בזה, ואת נפשך הצלת". (צדיק באמנתו)

רבי יחיאל מנחם מנס זיטניצקי, מפקימי עגלה של תורה לאחר החרבון, שכל בשואה האיימה את כל משפחתו. לאחר שג הפלחמה, חדש כנשר נעוריו ולמרות אסונו הפכד הקים את ביתו בשנית. זקוק היה לקורת גג, אלא שלא נותרה דירה פנויה בעבורו, זילת דוירים בכפיפה אחת עם ברנש שלילי, איש מדינים, שהתקוטט עם כל מי שבא במחצתו, ואף אחד לא היה מסגל לגור בקרבת מקום אליו. כלם הזוהירו את ר' מנס לבל יהין לקבע את דירתו אצל אותו נרנן, כי לא יוכל שאתו, אולם הוא לא נרתע. נטל את מפתחות החדר, הניח בו את מטלטליו, וקבע את מגוריו במקום. עוד באותו יום כבר ארעה התקרית הראשונה, לאחר שגנב אל המטבח המשפתי ובקש להבעיר את הפתיליה שברשותו כדי לבשל דבר מה, והשכן גס הרוח הרעים עליו בקולו ושאג: "מה מעשיך כאן?" ללא אמר, נטל ר' מנס את הפתיליה ונכנס לחדרו. לאחר זמנים מספר, באספת דברי המקום, התענינו הידיים אצלו כיצד מסגל הוא לחיות בקרבתו של אותו רשע, אולם רבי מנס התפלל על דבריהם ואמר: "וכי רשע הוא? הן אדם נפלא הוא, יקר מאין כמוהו, ובעל נשמה טובה". התפלאו האנשים על דבריו, אך מלאו פיהם מים. לימים, פגשו כמה ממשפתי האספה את האישי, ותמהו בפניו: "כיצד יתכן שפה התנהפכת לטובה, עד ששכנה מחבבה כל כך וקושר לראשך תשבחות?" הביט בהם האישי בתמהון, ולא הניחם עד שספרו לו את כל הדברים שאמר עליו שכנו רבי מנס. לחלול הדברים אל לבו, ומחר מאד החל לכבד את שכנו, ולא רק אותו, אלא בעקבות זאת החל גם לכבד את שאר הבתים, עד שהפך לאדם אחר. אמרו, שבכך חדש רבי מנס פרוש חדש במסכת "שכן טוב", וצרח את אזוהרת התנא להתרחק מ"שכן רע" עם דברי רבנו יונה על הצווי לגור בקרבת "שכן טוב" - "שיאה הוא בעצמו טוב אל כל שכניו", ובכך הצליח להפוך את השכן עצמו לשכן טוב... (לוחות ושברי לוחות)

וספר לו בהתפעלות על הדבר, כשהוא מוסיף ואומר: "הרי רב בעלי החניות אינם שומרי תורה ומצוות, ולמרות זאת הם נועלים את חניותיהם בטרם תתקדש השבת". אמר לו הרבי: "האם חושב אתה שאינני אוהב כל יהודי? אני אוהב את כלם, אלא שרק את יצר הרע שלהם אני שונא, ואת היצר הרע מתר לשנא!" וכך אמר פעם לאדם שלא התנהג כראוי: "וכי חושב אתה שאותה אני שונא? חלילה, אלא שאות מדותיה הרעות אני מתעב". מסבה זו, הקים הרבי את שכונ ויז'ניץ בבני ברק, כדי להתרחק מהשפעת הרחוב על דרי השכונה, וכבר אמר פעם: "שלום הוא הסמל של ויז'ניץ, וכונתי בבניית השכונ היתה, להתרחק מהרחוב ולא לראות את רמיסת הדת שבאה מפת עמלק, וכך נוכל לחיות בטהרת הקדש בפנה שקטה משלנו". (ס)

באחת משיחותיו, אמר פעם ה"אמרי חיים" פנ: "דויעים דברי המושנה, באחד באדר משמיעים על השקלים ועל הכלאים'. ולכאורה תמוה הדבר, שכן מה ענין זה אצל זה? מה ענין השמעה על השקלים אל הכלאים? אלא שעם ישראל הוא בבחינת מחצית השקל, ועל ידי שני יהודים יחד, הם יוצרים ביניהם שקל שלם. ועל זה מכריזים יחד, על השקלים, דהינו על האחידות ועל השלום, להצטרף זה עם זה להיות שקל שלם. אולם מאידך גם מכריזים על הכלאים, להזהר שלא להתערב מין בשאינו מינו בבחינת כלאים" ... (בהזק יד)

הדרך פרטית לצעירי הצאן, היה מעניק רבי יהודה משה מאלפסנדר בעל "אמונת משה", והיה מעודדם ומחזקם להתרחק מהשפעה שלילית של הסביבה. באחת משיחותיו עם הבחורים שהתקיימה בביתו, דבר בהרחבה על הנושא של "הרחק מחבר רע", ולאחר שסיים את דבריו אמר להם: "ברצוני לבקש מכם, שכל חבר שתרכו להתחבר עמו, תאמרו לי תחלה את שמו ואת הליכותו, ואני אמר לכם אם ראוי הוא להתחבר עמו או לא". אך מיד עמד על פה, שיתכן שהבחורים ייחסו לו ענינים של רוח הקדש, שנפשו סלדה מכה, ולכן הוסיף מיד: "פונתי היא, שעלידי שתספרו לי בהרחבה על מעשיו, התנהגותו והליכותו של הלה, אוכל לשפט ולהכריע על אישיותו, ולדעת אם כדאי להתחבר אליו או לא". וכך כתב באחת מאגרותיו: "להתרחק מכל חבר, אשר צל ספק, ספק ספקא, נתרשם עליו, שאין לבו שלם

ממלכה

שאלו פעם ילד יניק וחכים: "ודאי יודע אתה כמה הפליגו חז"ל בחשיבות ההתרחקות משכן רע ומחבר רע, ואמרו אוי לרשע ואוי לשכנו. שמא תוכל למצא לכך סמך מן התורה?" חיד הילד והשיב מנה ובה: "לא סמך יש לי, אלא פסוק מפרש. שהרי נאמר בפרשת כיתבוא זיירד מצרימה ויגר שם, ויהי שם לגוי גדול, מפאן שהיירד למצרים וגר שם בין שכנים רעים, מיד נעשה לגוי גדול"...

ביום קנין אחד, יצא רב העיר מביתו כדי לנוח מעט מהחם המהביל ששרר, ועשה את דרכו אל גן האילנות שבפאתי העיר. כשבקש להכנס אל הגן, ראה שם גוי אחד גסרות, שהיה חוטא ומחטיא את הרבים, והרב התרחק ממנו בתעוב כדין המתרחק משכן רע. הבחין הגוי בכך, וברצותו לפגוע בכבודו של הרב אמר: "שמעתי שמכריזים, כי הנביסה לכלבים וליהודים אל הגן אסורה". חיד הרב ואמר: "מסתבר אפוא, ששינונו צריכים לשוב על עקבותינו, פי על שינונו נאסרה הנביסה"...

רבי יהונתן איבשיץ ישב פעם משני צדי שלחן בוכוח עם כמר אחד שבקש לקנטר, אולם רבי יהונתן הפהו על קדקדו והשיב לו מנה אחת אפים. "יודע אתה מה מבדיל בין יהודי לכלב?" שאל הכמר, אך עוד בטרם עלה בידו להשיב, אמר לו רבי יהונתן: "השלחן מפריד ביניהם"...

רבי חיים מאיר מויז'ניץ, היה מזהיר תמיד את אנשי שלומו להתרחק משכן רע, ופעם כשראה אדם אחד שהיה פוסח על שתי הסעפים, וגדל בלורית יחד עם פאורה, נאנח ואמר בחריפות: "על איש זה נאמר, שער (שעיר) אחד לה' ושער אחד לעזאזל"...

משכן עזרתך לילדי ישראל

שאלות ותשובות

עם **רפאל אשוש נ"י**
ת"ת מורשה | אשדוד

האם צריך לעמוד כשאבא או אמא נכנסים הביתה?

תשובה: חייב אדם לעמוד לכבוד הוריו מזמן שרואה אותם מרחוק כמלוא עיניו. והיינו מרחק של כ- 128 מטר, [ולדעת החזון איש היינו כ- 160 מטר, ואם אפשר יחוש בזה לדברי החזון איש, בדבר שהוא מן התורה].
צריך לעמוד מלוא קומתו. ולא ישב עד שאביו או אמו ישבו במקומם או יעמדו במקומם, או עד שיתכסו מעיניו ולא יראה קומתם, או שיכנסו לרשות אחרת. אבל אם עמדו לנוח, ובדעתם להמשיך מיד ללכת. צריך להמשיך ולעמוד. והחייב לעמוד מפני אביו הוא הן כשאביו נכנס לבית הכנסת, או למסיבה, או לביתו.

[ילקויי כיבוד אב ואם עמוד קנא]

ההדוּש שלי לשלח השפּת

יש הכל ואין כלום

"וַעֲתָה נִבְשָׁנוּ בִּבְשָׁה אֵין כּל בְּלָתֵי אֶל הַמֶּן עֵינֵינוּ" (במדבר, יא, ו).
למה התכוננו באמרים "אין כל", הלא במן המפלא נתן ה'יה לטעם כל טעם שבעולם?
אָלָּא מִסְבִּיר רַבֵּנוּ הַחֵיד"א בְּסִפְרוֹ 'פְּנֵי הָדוּשׁ, שֶׁטַעַם מֵאֲכָלִים מִזִּיקִים לֹא יִכְלוּ לְטַעַם בְּמֶן (יומא עה), וְלָכֵן אָמְרוּ "אין כל".

ובכל זאת נטרדה מנוחתו. העבדה שישנו יהודי אחד בשם מרדכי אשר לא יכרע ולא ישתחוה לו, ערערה את כל שווי משקלו. כל ממונו, עשרו והצלחתו, שהיו בקנה מדה שאין לשער, היו שוות בעיניו למאומה. הוא חש כי כל הכבוד שנתן לו על ידי האחרים, חסר ערך לחלוטין, כאשר ישנו אדם אחד שאינו מעניק לו כבוד.

(אוצרותינו)

מת אומר

זמירות לשבת

שמע בני מוסר אביך, ואל תמוש תורת אמהך, תתנהג תמיד לדבר כל דברך בנחת, לכל אדם ובכל עת, וכוונת הנצל מן הפעם, שהיא מדה רעה להחטיא בני אדם; וכאשר הנצל מן הפעם, תעלה על לבך מדת הענוה, שדוא מדה טובה מכל המדות הטובות למען תצליח בכל דרכך ותזכה לעולם הבא:

והיא שעמדה לאבותינו ולנו, שלא אתר בלבד עמד עלינו לכלותנו, אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, והקדוש ברוך הוא מציילנו מידם:
ה' לא נבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדלות ובנפלאות ממני: אם לא שרתו ודוממתי נפשי בגמל עלי אמו בגמל עלי נפשי:

שבחי ורושלים, את-ה', ה'לוי א-ליתך ציון, בי-חזק, בריחי שערך, ברח פנה בקרבך:
וזכני לנגלה בנים ובני בנים חכמים ונבונים, אוהבי ה', וראי א-לחיים, אנשי אמת, וזע קדש בה' דבקים, ומאירים את העולם בתורה ובמעשים טובים ובכל מלאכת עבודת הבורא:

אדרבה, תן בלבנו שנגרף כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם, ושנזכר כל אחד את חברו בדרך תשובה ותרומה לפניה, ואל יעלה בלבנו שום שנאה מאחד על חברו הליכה... ותחזק אותנו באהבה אליך כאשר גלוי וידוע לפניה שיהא הכל נחת רוח אליך... אמן בן יהי רצון:
התעניי מעפר קומי, לבשי בגדי תפארתך עמו, על יד בן ישי בית הלחמי, קרבה אל נפשי נאלה. באי בשלום עשרת בעלה, גם בשמחה ובצחילה, תוך אמוני עם סגולה, בואי בלה בואי בלה:
אנא בבת, צדילת ומנה, תתיר צדירותי: קבל רנת, עמך. שגבנו, שחרנו נורא: נא גבור, דורשי וחינוך, ככבת שמרים: קרבם שחרם, רחמי צדקתך, תמיד גמלים: חסין קדוש, קרב מוכך, נתל ערתך: וחי נאה, לעמך פנת, וזכרי קדשתך: שועתנו קבל, ושמע צעקתנו, ודע תעלומות:

להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999

להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999

להצלחת זיו לוי בן אסתר ומשפחתו הי"ו ולרבותא אסתר לוי בת ביה כלימה הי"ו

להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999

לרפואת והצלחת משה ברוקס בן לילי הי"ו בתוך שאר חולי ישראל

משכן עזרתך

משל הנמשל

ומה יעשה אדם כדי להגן על עצמו מפני חברה שאינה טובה? ראשית כל, עליו להתנער מהבלי ותענוגות העולם הזה, ולהפגוע מלהתעסק בדברים בטלים שאינם מוסיפים דבר. בנוסף, עליו לעמוד על משמרתו ולהתפצל לה' יתברך שיגזור לו להנצל מחטאים. ועם כל זאת, גם ירבה האדם בצדקה ומעשים טובים כל ימיו, ונדאי שעל ידי כך יוכל לשמור על נפשו ועל עצמו ללכת תמיד בדרכו ה', ולא לסטות ממנה חלילה. גם אם יפגוש בחברה שאינה טובה, ידע להתרחק מהם ויבחר שלא להפגש עמם, כי הרי הם מסכנים המאבדים את חייהם בדברים ריקים. ויהי רצון שנהיה תמיד מקפידים בחברים טובים ויראי שמים, שיוספדו אותנו לעשות הרבה מצות ומעשים טובים, עד מאה ועשרים!

תוכל להלחם חזרה בשודדי הדרכים, להוציא מהם את נשקם ולהבריחם. בנוסף לך, עליך להשתדל ולהתאמץ לבוא בדברים עם סוחרים אחרים, ולצאת לדרכך יחד אתם ולא לבדך. אז נדאי ירתעו אותם שודדים מלבוא בקטטה עם אנשים רבים ולא יזיקו לך. אולם, למרות הכל, אם תראה כי לא יעלה בידך לנצח אותם, אל תחסוך כל הוצאה של כסף וכופר נפש כדי להציל את חייך, כי ברגע שיהיה הכסף בידם - הם יעזבוך לשלום.

ומה הנמשל, ילדים יקרים?

כל אדם, אפלו אם הוא אדם גדול וחשוב, ירא שמים ובעל מדות טובות, עלול להתקל בחייו בחברה של אנשים לא טובים, שינסו לפתות אותו לעשות כמעשיהם ולהפילו לבאר שחת. אז עלול הוא להפסיד, חלילה, את כל היקר לו, כי אין דבר יקר יותר

להתרחק מחברה רעה

שלום לכם, ילדים צדיקים!

בנדאי יודעים אתם כמה צריך להתרחק מחברה רעה, שעלולה להשפיע עלינו להגרר אחר מעשים שאינם טובים ולהתרחק מעבודת ה' באו ונשמע:

פעם אחת היה גביר אדיר וסוחר גדול, שהיה מנהל את עסקי המסחר שלו על פני כל רחבי העולם. כסף רב היה לו וסחורה משבחת לרב. אולם בעיה אחת העיבה על שמחתו והפריעה לו עד מאד. ומה הייתה הבעיה? בשעה שהיה נוסע לארצות שונות לרגל עסקיו, לקנות ולמכור סחורה, היו שודדי הדרכים מתנפלים עליו בדרכו, חומסים וגוזלים ממנו את כל כספו וסחורתו. כך היה נשאר חסר כל, כשבגדו רק סכום כסף קטן המספיק בקושי להוצאות הנסיעה בחזרה לביתו. משראה הסוחר שהדבר נשנה וחוזר על עצמו מספר פעמים, נמלך בדעתו והחליט לפנות לאוהביו וחבריו הטובים, שהיו אנשים חכמים ופקחים, לשפוף בפניהם את לבו ולבקש עצה ועזרה מה לעשות.

כשהתכנסו חברי הסוחר ושמעו את טענותיו, אמרו לו: "רואים אנו שאין כל תקנה, אלא לעשות שנוי מהותי וממשי בחייך. ראשית כל, עליך להצטייד בנשק חם, להיות גבור חיל ואמיץ לב, בכדי שבעת הצורך

לאדם מאשר הרוחניות שלו! לכן, צריך כל אדם לעשות הכל כדי להנצל מחברה של אנשים שאינם הגונים, ולהציל את עצמו שלא יהיה משפך מהם!

שירים חסידים

ותיה בעין שהול על פלגי מים אשר פרו יתן בעתו ועלה לא יבול, וכל אשר נעשה יצליח. והיו למשפחה שאסרו ורחקו כל מבצעך ורשע עלך אלסך כמשוש תתן על בלה.

והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפלתו ועתהם וזכיהם לרצון על מזבחי כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים. ותיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האבדים בארץ אשור והגדתים בארץ מצרים והשתחוו לה' בחר הקדש בירושלים.

ובכן צדיקים יראו וישמחו וישירים ועלו ותחידים פרנה וגילו. וכן תן כבוד לעמך תחלה ליראך ותקנה טובה לדורשיך ופתחון פה למתחלים לך, שמחה לארצך ששון לעירך וצמחת קרן לדוד עבדך ועריכת נר לנר ישי משיחך במתרה בימינו. והאר עינינו בתורתך, ודבק לבנו במצותיך, ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך, ולא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד.

ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתתה אל היכל קדשך ביראתך, מה טבו אהליך יעקב משכנתיך ישראל. ואני נתתי לך שכס אחר על אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בתרבי ובקשתי. ואתה קדוש יושב תהלות ישראל. ובא לציון גואל וישבי פשע בעקב גאם ה'. ובאו האבדים בארץ אשור והגדתים בארץ מצרים, והשתחוו לה' בחר הקדש בירושלים.

ואתה ואתה בקדשך שעל מעלה, ועל ידי זה ישפע שפע רב ככל העולמות ולתתן את נפשותינו ורוחותינו ונשמותינו מכל סוג ופגם. ולקדשנו ולקדשנו העליונה, אמן סלה. ואמר ביום ההוא אלקינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו. ואנחנו עמך ובאן מיריך נודה לך לעולם לדור ודר נספר תהלתך.

להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999

להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999

לעילוי נשמת אריה צדוק בן שרה ויעיש ז"ל נלב"ע כ"ח תמוז ה'תשע"ה תנצב"ה

להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999

להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999

משכן עזילה

בזשלי מגידים

לפני שיהיה מאחר...

זמירות לשבת

מי האיש החפץ תיים אהב ומים
לראות טוב: נצר לשונך מרע
ושפתך מדבר מרמה: סור מרע
ועשה טוב בקש שלום ורחיפהו:
אם אשכחך ירושלים, תשכח
ימיני, תדבק לשוני להכי אם
לא אזכרכי, אם לא אעלה את
ירושלים על ראש שקותי:
רבונו של עולם, ותן הלן קטנו
בתורתך, וזכנו כרי שתשרה
שכינתך עלינו. מלא משאלות
לבי לטובה, והפק רצוני ותן
שאלתי:
אני מאמין באמונה שלמה
בביאת המשיח, ואף על פי
שיחמקמות, עם כל זה אחכה לו
ככל יום שיבוא:

ואנחנו לא נרע מה נעשה, כי
עליך ענינו: ובר רחמיך ה'
ותסדדך, כי מעולם המה:
טוב להודות לה', ולומר לשמך
עליון, להגיד בבוקר הסדך,
ואמונתך בלילות:
אנה ה' כי אני עבדך, אני עבדך
בן אמתך, פתחת לי מוסרי:
אלו תהי לי בת, הייתי יוצא
לשוק, הייתי מקרו וואמר:
"שבת היום לוי":

אחינו כל בית ישראל,
הננונים בצרה ובשבת. השמרים
בין כום ובין בושבת. המקום ורחם
עליהם ויוציאם מצרה לרחות.
ומאפלה לאורה. ומשעבוד לנאולה.
השתא בעגלא ובזמן קריב:
מה אמר ה', וברתי לך חסד נעורך,
אהבת כלילתך, לבתך אחרי
במרבך, בארץ לא זרועה:
ועתה בנים שירו למלך בתפארת
מפואר, ואשרי עבדיו המשמעים
בקול שבתו:
תהא השעה הזאת שעת רחמים
ועת רצון מלפניך:

גם כי אלך בגיא נלמדת לא אירא
רע כי אתה עמדי:
בלבבי משכן אבנה לתור כבודו,
ובמשכן מוכב אשים לקרני
תודו. ולצר תמיד אקה לי את אש
העקרה, ולקרנן אקריב לו את
נפשי היתידה:
שפכי כמים לבך, נכח פני ה':
כשתשמה מאירה, גם שמים עופי
ערפל מפיקים אור נעים:
אלוך ה' אקרא, ואל ה', אתחנן.
שמע ה' ותנני, ה', תה ער לי:
נשבעתי ואקבוע לשמור, משפטי
צדקך:

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
אורה שאער
בת ניסים מלמד ע"ה
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
מארי שלמה
בן מארי סעיד
שאער זצ"ל
תנצב"ה

משכן עזרה

- **דודו צינדר**
דוארת את מורדו
- **רבי יוסף יצחק שניאורסון**
האמרי'ל מחב"ד
- **רבי יוסף עדס**
מחב"ד ישיבת שורת יוסף
- **רבי יחזקאל הלוי**
אב"ד מבראד - סבא
- **רבי מסעוד יונה אדערי**
מחב"ד מודק
- **רבי משולם ראטה**
דיין בבית הדין הוותיקים
- **רבי נסים יהודה דגון**
הראשון לציון
- **רבי עמרם יצחק זקס**
ראש ישיבת סלמאדיא

המשיד יבוא בעד"ה

דע מאין פאָת ---

נראָה שׁהם אינם שׁקוים לב... ---

--- ולאן אַתָּה הולך ---

טוב מאד... אַת הַנְקָדָה הַזוֹ לא נַתַּן לְרֵאוֹת מִהַגְּבוּל... אַתֶּם תַּמְתִּינוּ כִּאֵן שׁעַה קִלְה, וְאַנּוּ כְּכָר נְשׁוּב... ---

אַבֵּל לֵאן אַתֶּם הוֹלְכִים ??? בֵּית הַקְּבֻרוֹת !!!

אַל דָּאָגָה, חֲבָרִים... אַנְחֵנוּ כְּכָר נְשׁוּב...

אַבֵּל ---

הַפֵּל בְּסֶדֶר, חֲבָרִים !!!

אַתָּה חוֹשֵׁב שׁהם רָאוּ מְשֻׁהוּ ???

אַנִי לא יוֹדַע... וְכָל מְקָרָה, עָדִיךְ שׁיִדְעוּ כְּפֹה שׁפְּחוֹת...

זמירות לשבת

למה נקרא מוריה על שם המר המוב שישנו שם. מי שענה לאברהם אבינו בחר המוריה, הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה:

על הר גבה עזי לך, מבשרת ציון, תרימי בפת קולך, מבשרת ירושלים. תרימי, אל תיראי, אבירי לערי יהודה, הנה א-לתיכם:

בן אדם, עלה למעלה עלה: מי בח עז לך יש לך כנפי רות, כנפי נשרים אמירים: אל תחשו כסן ויחשו לך: דרש אותם דרש בן אדם - וימצאו לך מיר:

יום קדוש הוא מבווא ועד צאתו, כל ידע יעקב ויבדדוהו כדבר המלך ודתו, לגות בו ולשמוח בתענוג אכול ושתו, כל עדת ישראל יעשו אותו:

משך חודש לידעך א-ל קנא וגוים, נטרי ליום השביעי זכור ושמוך להקם, שמהם כנגנן שלם באור פנד תבחיכם, ורנן מדישן ביתך ונחל עדיך תשקם: עזר לשובתים בשביעו בתריש ובקציר עולמים, פוסעים בו פסיעה קטנה, סוערים בו לךרך שליש פעמים, צדקתם תצחור כאור שבעת תמים, ה' א-לתי ישראל אהבת תמים, ה' א-לתי ישראל תשועת עולמים:

כל מקדש שביעי קראו לו, כל שומר שבת פרת מחללו, שכרו תריב מאד על פי פעלו, איש על מחננו ואיש על דגלו: אוהבי ה' המחכים כנגנן אריאל, ביום השבת שישו ושמוח כמקבלי מתן נחליאל, גם שאו ידיכם קודש ואמרו לא-ל, ברוך ה' אשר נתן מנוחה לעמו ישראל:

רוחשי ה' ידע אברתם אוהבו, המתירים לצאת מן השבת ומסותרים לבא, ושמוחם לשמרו ולערב ערובם, זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו:

זכרו תורת משה כמצות שבת גרוסת, תרותה ליום השביעי ככלה בין רעותיה משבחה, טהורים ירשות וקדשות כמאמר כל אשר עשה, ויבא א-ל להם ביום השביעי מלאכתו אשר עשה:

משכן עזילה

להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999	להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999	לעילוי נשמת חנה מר'ער בת סאלם גרדי ז"ל נלב"ע ל"ה תמוז ה'תשמ"ה תנצב"ה	להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999	לעילוי נשמת מאור וקנין ז"ל בן יפה הי"ו נלב"ע כ"ז אלול ה'תשמ"ה תנצב"ה

נשיאר מיאדור

רבי
דפאל מאיר פאנינע
הראשון זצ"ל

רבי
נחום פראצוביץ
ראש ישיבת סווד

רבי
יעקב טולידאני
אב"ד מק"מ - סודק

רבי
יוזאף מיכל עפשטיין
בעל עמוד השלחן

רבי
נחמיה יגודיוב
ראש ישיבת ורתת ישראל

רבי
צבי מרקוביץ
ראש ישיבת קהילת סטריט

רבי
יוסף שמחון
סריני הרה"ח ב"ר שאן

יש לנו כתב אפטרופסות מאת האציל גיאורגי יוניבסקי שהוא מושל מחוז אודסה. עליך לשתרר את הילד מעבדות ולקטר אותו לג'יטע.

בשום פנים ואופן לא. גם לא במקור דמי נסיעה קפולים. הילד הוצע את עצמו לעבדות ושום גיאורגי ברוברסקי לא יקח אותו מקוני.

אנחנו נפנה לקונסול רוסיה בפלשמינה. נדעם לך שויות העותקונות על חסיפת ג'יד.

היום הוא לא של רוסיה ולא של האימפריה הרוסית. כאן אני רב החובל השליט הבלעדי והילד הזה הוא מקנת בפיפי, רכושיו הפרטי.

זו הנס שלי, אבל גם האסון שלי. רב החובל לא יתן לי להעלים בחופי יפו. הוא חושב שאני עבד עולם.

אתה מרגיש טוב בעריש? אתה חור ונראה רע.

הפשקילים רוצים אותי אצלם. אני לא מבין אפילו למה. רב החובל מתעקש שאשאר פה, כאילו הוא קנה אותי בשוק העבדים, ואת אף אחד לא מעניין מה אני בעצמי רוצה.

וכה באמת אתה רוצה?

בעוד פחות ממונצית הימקה גיע לחופי פלשמינה. זה הזמן להעלים את הילד.

לא יאמן, את כל אודסה הפכנו ובסוף היא הסתתרה פה. ילד ערמומי שכמותו. אבל רב החובל הוא טפוס קשוח ממש. אי אפשר לחלץ מקונו את הילד.

מיד כשהאניה פגעו, נערכ את הקונסוליה הרוסית ואת נציגי האימפריה העותקונית הם לא יאפשרו חסיפת ג'יד.

מה אני רוצה? אני רוצה לפגוש את אבא ואמא שלי. אני רוצה לבלות את האקמת שלא יקחד באבא שלי שברח עם הפסד. אני רוצה ללמד תורה בירושלים. לפגוש את גדולי העולם שחיים בה. זה מה שאני רוצה.

ובכחות ה', זה בדיק מה שיקרה. אנחנו נתפלל להצלחתה.

צריה לטכס עצה איה להעלים את הילד מיד כאשר האניה פגעו.

שידים חסידים

ביותר, מה אהבתי תורתך כל היום היא שיתתי אתה בחרתנו מכל העמים ורוממתנו מכל הלשונות וקדשתנו במצוותיך וקרבנתנו מלכנו לעבודתך ושמך הגדול ותקדוש עלינו קראת. ואתה תקום תרחם ציון כי עת להננה כי בא מועד.

אשר ברא ששון ושמחה תקן וכלת. גילת רנת דיצה ותדוה אהבה ואתה ושלום ורעות. אשרי העם שככה לו, אשרי העם שה' אלקיו. אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה, ועושה נחת רוח ליוצרו. אשריכם תלמידי חכמים שדברי תורה חביבים עליכם

אין באלקינו אין באדוננו, אין כמלכנו, אין כמשיענו. אין שום יאוש. איש את רעהו יעורו ולאחיו יאמר חוק, חוק חזק ונתתנו. אף תירא ישראל. אלה חמדה לבי, חוסה נא ואל תתעלם. א-לי אתה ואורך אלקי ארומקך. אם אין אני לי, מי לי. וכשאני לעצמי, מה אני. ואם לא עבשיו, אימתי.

אבינו מלכנו, פתח שערי שמים לתפלתנו. אלהי אלקי ואשמחה בו, ואשימה תקותי בו. אהודנו בסוד עם קרובו, אלקי צורי אהבתי בו. אור דע לצדיק ולישרי לב שמחה. אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתו בבית ה' כל ימי תי, לחיות כנעם ה' ולבקר בחיכלו. איה מוב ה'.

להצלחת רחל כראדי בת מזל הי"ו ומשפחת כראדי הי"ו

לרפואת אהובה בת ענת מירב הי"ו

להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999

להצלחת חתן הבר מצוה הלל נ"י בן ליאור ורות הי"ו וכל משפחת אדואר נריה, אהרון, אורטל, רינה, אביחיל ומיטל הי"ו

לרפואת והצלחת סוביה סמסון הי"ו בת יהודית ז"ל

משכן עזקה

תקציר: הָרְבִּי הַיְהוּדִי עַל הַסְפִינָה עוֹזֵר לְבַנו הַקָּטָן שֶׁל רַבִּי שְׁלֹמֹה לְהִתְחַמֵּק מִלֵּאכָה בְּשַׁבָּת עַל סִפּוֹן הַטְּעֵנָה שֶׁהוּא חוֹלָה וּמְאָרֵחַ אוֹתוֹ בְּתַא שְׁלוֹ. הוּא מְסַפֵּר לּוֹ עַל יְהוּדֵי יְרוּשָׁלַיִם הַמְּפֹלְאִים וּמְסִירֵי נַפְשָׁם וְהַיֵּלֵד מִתְמוּגָג. עִם צֵאת הַשַּׁבָּת אַחַד הַמְשִׁכְלִים מוֹשֵׁךְ בְּכּוּבְעוֹ שֶׁל הַיֵּלֵד וּמְגַלֵּה אֶת זְהוּתוֹ הוּא מְסַפֵּר לּוֹ כִּי הוּא עֵתִיד לְהִיּוֹת בְּחֻזְקָתוֹ בְּקָרוֹב.

אִם הוּא לֹא מְקוּיִם שְׂאֵבוֹת, סִימָן שֶׁהוּא לֹא שָׁמַע אֶת הַדְּלֵת נִנְעֶלֶת אַחֲרָיו. עַד שְׁיִסִּים לְסִדֵּר אֶת מַחְסֵן הַצִּיּוֹס, כָּבֵר יִתְרַחֵק שׁוֹב מְחֹפֵי פִלְשְׁתִּינָה וְאִף אֶחָד לֹא יוּכַל לְקַחֵת אוֹתוֹ מִקִּפְּוֹ.

הַמְּשִׁיב יָבוֹא בַעַד הָאֵל

- דוד צביקה
דודא ארמוני
- הרב
יהזקאל לנדא
ב"ר ח'רודע ב'רודע
- הרב
שלום שרעבי
מגדולי המסקנים
- הרב
יעקב טראבמסלון
אב"ד ב'רות - צ'ב'ר
- הרב
נתן יודעה אודיטני
רבה של צ'ר
- הרב
יהיא'ל ב'רובוט
רבה של ק'רית ש'מחה
- הרב
צבי יהודה קוק
ראש ישיבת 'מרכז הרב
- הרב
סנדיה ב'ן יוסף
מגדולי ישיבת ש'ארית ה'ר

שירים חסידים

הגִּיעַ זְמַן הַנְּאוּלָה.
הַדּוֹר לָהּ כִּי טוֹב, כִּי עוֹלָם חֲסִידוֹ.
הוּא יִגְאֵל אוֹתָנוּ בְּקָרוֹב וּיְקַבֵּץ
נַדְחֵינוּ מֵאַרְבַּע כְּנַפּוֹת הָאָרֶץ
חֲבֵרִים כָּל יִשְׂרָאֵל וְנֹאמַר אִמֵּן.
הוּא יִפְתַּח לָבְנוּ בְּתוֹרָתוֹ, וְיִשֵּׁם
בְּלָבְנוּ אֶהְבֵּתוֹ וְיִרְאֵנוּ.
הוֹשִׁיעָה אֶת עַמְּךָ וּבְרַךְ אֶת
נַחֲלֶיךָ וְרַעַם וְנִשְׁאֵם עַד הָעוֹלָם.
הַכֹּל יוֹדוּךָ וְהַכֹּל יִשְׁבַּחְךָ וְהַכֹּל
יֹאמְרוּ אֵין קְדוֹשׁ כָּה־.
הִנֵּה אֲנִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֶת אֵלֶיךָ
וְהַנְּבִיא לְפָנֵינוּ בּוֹא יוֹם ה' הַגְּדוֹל
וְהַנּוֹרָא, וְהַשִּׁיב לָב אֲבוֹת עַל
בָּנִים וְלֹב בָּנִים עַל אֲבוֹתָם.

ד
דוד מלך ישראל חי וקיים.
דע לפני מי אתה עומד לפני
מלך מלכי המלכים. אחד
יחיד ומיוחד היה הוזהר ויחיה.
דעת קניית לא חסרת, דעת
לא קניית מה קניית, זה מה
שנאמר במערכה, דרא ביה
מולא ביה ולא דה מה ביה
זה מה שנאמר במערכה.

ב
נטע בתוכנו. הוא יפתח לבנו
בתורתו, וישם בלבנו אהבתו
ויראתו ולעשות רצונו ולעבדו
בלבב שלם. למען לא ניגע
לריוק, ולא נלך לבהלה.
ברוך הנבר אשר יבטח בה'
ותנה ה' מבטחו.

ג
גם כי אלק בניא עלמות לא
אירא רע כי אתה עמרי שבטך
ומשענתך המח ותחמני

ה
ה' מלך ה' מלך ה' ימלך
לעולם ועד.

א
ביום החוה יושר השיר הה
בארץ יהודה, עיר עז לנו
ישועה ישירת חומות וחל.
כן בג אומר, הפך כה והפך
בה, דכלא בה. ובה תחיו, וסיב
ובלה כה, ומנה לא תוע, שאין
לך מנה מוכה הימנה.
ברוך (הוא) אלקינו שבראנו
לכבודו, ותברילנו מן התועים,
ונתן לנו תורת אמת, ותני עולם

להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999	להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999	להצלחת ולרפואת טליה אפרת סעדון בת ענבל שרה הי"ו	להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999	להקדשות ניתן לפנות למערכת 073-222-4-999

חוט אחד פחות

חדש!

אמנם הדגים שלנו כאן בהלברסט אינם דומים לדגי פרנקפורט המעדנים.

זה בגלל נהר המ'ין, עם דגים אומם. הדגים שלנו באים מנהרות קטנים.

הראש נחם, רבי משה.

בגית רבי ברמון להמון כלם מרגישים נחם, ומתנו - ודאי.

שלשים שנה לאחר מכן. בגיתו של רבי ברמון מתארח חתנו החדש, רבי משה מפרנקפורט. לאחר תפלת השבת נשא המתן הצעיר דרשה מעמיקה. לא היה זה בגית הפנסות, שהרי מאז שנהרס לא נתקבל אסור לבנות חדש. המנין התדים נקומם הכניסה בגיתו האדול של רבי ברמון, שהיה עמה מחטובי הקהל, סוחר עשיר ומצליח. הוא נהג בדב במשפחה נפלאה: תולתו מחטוב - רבי יואל, אשה וארבעה ילדים. לפסעדה השלישית התאספו ובאו לקבולו רבים מגני הקהלה.

ובגלו, זה מה שרציתי. השאר נא כאן בהלברסט, אם אתם זקוקים לרבו

הקטב, רבי ברמון. אתם עוד תזכו לראות את מתנכם רב צעיר פרנקפורטן

מה זה משנה? מה עקר לאכל לכבודך של הטבולו

אכן, אכולו למען האמת איני מבין גדול בכך, מה משנה דג כזה או כזה?

מבין אתה יותר בטיים ופוסקים, אה?

אדוני, פריץ מחטוב ממתי'ן לך במדר הקבלה. הוא רוצה לשלוח עמך ללא שהיות.

די, סעדת שבתו השאירו את הדאגות למחר. יהודה, התחל צור משלוי.

זקוקים אנו גם לבית כנסת, לגמרות, לספרי הדי... לא שכחתי את הבשתי לאבי!

רבי אברהם אבימזרח ראב"ד ועדה המעשית

רבי אברהם שמואל גינזין מופ"ד רבני סט פריס ונעל הרב סט

רבי גביאל טונוויטשיץ מופ"ד הרבנים

רבי חזקיהו שבתאי ראב"ד וויזשניץ

רבי שמואל מרדכי טומסקי ראב"ד פריס

רבי מרדכי שטרנברג ראש ישיבת יתר המוד

רבי שאול קצין רב קהלת וויזשניץ

שירי תיבת

קריה ופתיח משוש לעירך, עיר נאמנת, את, למלךך ושרך: יום אזכרה יפעת רבת צבאך, לך כלתה נפשי לשכן הצורך: ומי יתניני נא אעוף כמו יונים, אשך אבנך, אחון עפרך: לא שקפה נפשי, מיום נרוד רעייה, מיום גלות בנים, מבית מגורך: נראה בשמחתך, כימי שנות עולם, עת בוא ישועתך, לבנות גורך: אפילי תחנני לפני ארון עולם, וקום שערך, וקנה דבורך: אז תשמחי לעד וכשת תשכני, וירב שלום בניך, מפל עברך:

לפלה הרמון, אדמות רקתך, כננה הארמון, גבוהת קומתך. ובר עם קמון, ופיתון מביתך, אביה עיניך, ללבי אסרו: לעיני היונים, אדמה עיניך, כמו חוט השנים, רמות שפתותיך. לעיני עם עונים, ובורך צוריה, ללבי וקבתך, באהבה נקשרו: דברת שמעתי, וקולת הערב, עדי עפר שחתי, ובלב אש צורב. וקמת גרדומתי, והנה קול ערב, וידיי התאפק, ורחמי נקשרו: לבנה כסחה, מאירה חפחה, מולצת מוהר, אלי גבעה רמה. אני ארפה מוהר, תנו לי העלמות, ללבי עם רוחי, בידת נזכרו: תבצלת שרון, וישועת עמק, נטיות הערון, ועלי התחמק. ותבוא הערון, ללבי הנמק, רמיה הביאו, למבתי ורו:

ובכן שך יגדל, בקרב עמך, המשרשים תמיר, קדישהך. הר חברובים, נא שעה, שית אנוש, קורא ומתחנן, למול, קדישהך: הנה לך מול, וכרך, יאות שבת, ומתחילים: אנו, לתפארתך: אנו, אנו, אנו, אנו ה' הושיעה נא: אנו, אנו, אנו, אנו ה' תציליה נא: אנה לך א-י חיי, ואניך גדך, נורא ונשגב, אין שרך אפך. נפשות ברואך, הצובים אפך, מולם והודון ויברכו, לשמך: יושב ברום עולם, א-י חוה נעלם, אין א-י אמת בלתיך, ובלעדיך. דובר עדיקות את, וכל מפעליך, משהחיים נגד, היום, ורגך:

לעילוי נשמת מיכאל עמראן בן שרה ז"ל
נלב"ע כ"ח שבט התשמ"ו תנצב"ה

לעילוי נשמת גאולה ארונבייב בת בלור ז"ל
נלב"ע ט"ו טבת התשמ"ו תנצב"ה

לעילוי נשמת אביטל מרגי ז"ל בת סיגל רבינובי הי"ו
נלב"ע כ" חשוון התשמ"ו תנצב"ה

לעילוי נשמת רפאל סיטרוק בן אידה ז"ל
נלב"ע י"א כסלו התשמ"ו תנצב"ה

לעילוי נשמת יהודית שבי בת עליזה ז"ל
נלב"ע ח' אלול התשמ"ה תנצב"ה

משכן עזרה

תקציר: בגרמניה שלפני כ-400 שנה, חילים גרמניים מבצעים הרס של בית כנסת חדש והיהודים נקהלים להגן עליו. לאחר משא ומתן עם הקצין הגרמני הם מרשים להוציא את ספרי התורה מתוכו. אחר ההרס הנורא, ראש הקהלה מתייפח בבכי ובנו ברמן מנחמו ומבטיח שיבנה אותו מחדש.

המשרד יבוא עזרה

אילת חן בגלות הסבכני, ובליקת בתוך חיקה כולונו:
 לבוס ינה אני תמיד מוונן, ונתקרב חמר ינה בנינו:
 שתו דודים לעופות ושקרו, והעירו לשכל רעיונו:
 כהיכל פת מלכים חבבונת, ושולחנה מוונן להמונו:
 זמן הפריד לכל רעים ודודים, אבל דודי באהבה וזכרנו:
 יקשר חן וחסד על גברת, כמעגל חן וחסד ימשכנו:
 מפרשו כענן עבי שחקים, לרעייתו ודוא תפיק רצונו:
 שעריה חמשים הם קבועים, זכות לאה כבינה חסדני:
 תעורר אהבת רחל לבנים, בסוד מלכות עשירית תעלנו:
 א-יהים חיש לעמך ושועה, בשת רצון תחצנה את גרונו:
 שזימו לב כרוב שלום הסובב, בני איש הם טעלה אב המינו:

תארת לבבם לעשות טוב
 גברת, יעלו לזן ערן ותמים
 נוהלים:
 אהבת יודיתי לטוב א-א
 נתרת, כרוך שהוא נתון
 שבר כל פועלים:
 שלום כנהר לערתי ונהרתי,
 וכן וגם כחור וכל העולמים:
 בןדאי מושלים:

ותדו עלי שלחן וכוס דודי
 קרא, זמן שרדינו וכל
 הנסגלים:
 מבוס ישועות אשמה
 ואמרה, אוציא לכל סודי
 ואשים שואלים:
 שם טוב למשלים ברעת
 ושרה, כי הם עלי יצרים
 בןדאי מושלים:
 בנעים זמירות מנוד
 אתעוררה, ואני ורעיית
 ברנה צוללים:
 בני ערת קודש בשרה
 תגרה, חמן ותכלה בחפה
 נבלים:
 זה יום שמחות לאמה וקרה,
 כי היא ודודת חן וחסד
 נומלים:

אהבת הרקס על לבבי
 נקשרה, ואני בתוך גולה
 פעמי צוללים:
 לו יש רשות לי אעלה
 אתהבת, תוך שערי ציון
 אשר הם נהלים:
 שתרתי וערכית בת נדיבים
 כי היא ודודת חן וחסד
 נומלים:

משכן עזילה

לעילוי נשמת דוד יהודה בן שלומית ויחיא ז"ל נלב"ע י"ז אדר תנצב"ה	לעילוי נשמת חפציבה זיונה בת יעקב ז"ל הוקדש ע"י משפחת ברוך הי"ו	לעילוי נשמת יעל שטרנטל בת בנימין ומרצלה נלב"ע י' בסיון התשפ"ג תנצב"ה	לעילוי נשמת ר' פנחס ראובן בן מיליה זצ"ל נלב"ע כ"ז בניסן התשפ"ו תנצב"ה	לעילוי נשמת נסיה כראדי ז"ל הי"ד בת הילה הי"ו נלב"ע ח' אייר התשפ"ו תנצב"ה

אֲכַפְתִּיּוֹת לְאַחֵרִים

תקציר מגיליון קודם:

למרות העניות הנוראה, הצליחה אמה לחסוך פרוטה לפרוטה, ובכל שבוע היתה נותנת לילדים דמי כיס בסכום של... חצי גרוש, כדי שישמחו מעט את לבם במיני מתיקה.

בעוד שאר האחים ממהרים אל הרוכל לקנות להם "חאלקום" (קביות של מעדן נחשק באותם ימים, עשוי עמילן וסוכר, מתבל במי ורדים ריחניים ומצפה אבקת סוכר), העדיף מרדכי לנצל את הכסף למטרה אחרת:

הוא תרם את מחצית הגרוש למשפחה עניה. כזו שחיתה בעוני עוד יותר גדול ממשפחתו. האשר על המצנה גבר אצלו על הנאה החולפת שבאכילת הממתק!

כך נבחנים גדולי ישראל בצעירותם: ביחסם אל החלשים והנזקקים. תכונה שבלטה בו ברב אליהו כבר בעודו נער.

כאשר הבחינה אמה שרק מרדכי לא מלקק ממתקים כמו שאר הילדים, מהרה לברר את הדבר. הוא אמנם נסה להתחמק ולא לפרסם את מעשיו, אולם האם בחכמתה הבינה לאן הלך הכסף.

היא רצתה שגם לו תהיה מעט הנאה גשמית, וכדי לבצע זאת, לא נתנה לו את הכסף ישירות, אלא לאחיו, חכם שמעון אליהו, היא נתנה לו גרוש שלם, ובקשה ממנו: "קנה ממתק גם עבורך וגם עבור מרדכי אחיך".

כאשר ראתה כי הוא אינו מתלהב במיוחד מהממתק אותו הוא אמור לקבל, נסתה לשכנעו: "זה כדי שיהיו לך מאה ברכות בשבת!". נו, עם טעון רוחני שכזה ודאי לא יתוכח! כך לפחות חשבה...

אך הנער מצא דרך גם לרצות את אמה וגם להעביר את הכסף לנזקקים: הוא ברח על הממתק של אחיו, אכל מעט מן המעט, העקר הברכה, והודיע: "לי זה מספיק, תן לאחרים..."

כאלו היו השגותיו!

למרות שאת אביו, הרב המקבל האלקי חכם סלמאן אליהו, כמעט לא זכה להכיר, שכן הוא נפטר בעודו נער כבן אחת עשרה, בכל זאת הוא הצליח לספג את קדשתו העצומה ולהמשיך את מורשתו.

הוא דבק בחנוך שאבא מסר עליו את נפשו: השמחה, האמונה והבטחון, טוב הלב, כל אלו היו נר לרגליו, ולוהו

מאורי תולדות חייהם של גדולי ישראל

הראשון לציון הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל

כל חייו. אחותו הגדולה, מרת רחל בן חיים, מעידה עליו:

"אני שלויתי אותו מהיותו בעריסה ועד יומו האחרון, ויכולה להעיד עליו שהוא חי את כל החיים שלו מתוך אמונה ושמחה. גם כשלא היה לו כלום וגם כשהיה לו הכל, תמיד הוא היה באמונה ובשמחה.

תמיד הוא היה אומר: 'ה' אתנו אל תיראום' - אותו פסוק שהיה שגור על לשונו של אבא".

ימים יבאו, והרב מרדכי אליהו יזמן להשתתף בשמחת בר מצוה שמהולה בגוון: נער הבר מצוה התייחס מהוריו, שנהרגו בפגיעה. למרות כל עסוקיו טרח הרב לבוא ולשמח את הנער.

מיד כשנכנס לאולם הבחין בעננה הרוכצת על הנער. נקל היה להבחין כי הוא מתקשה לשמח ביום שקצה. הזכרונות צפים והגעגועים צורבים. את חסרונו של אבא לא נתן להשלים..

הרב התישב לידו בחיוך, הניח ידו על כתפו, נתן בו את עיניו הטובות, ועודד את הנער בהזדהות: "תדע לך, גם אני הייתי יתום כבר מצוה שלי. גם אני גדלתי בלי אבא בבית.

לפעמים, כשהייתי מרגיש שילדים מנסים לרחם עלי או להתחנח אלי כמסכן, הייתי מזכיר לעצמי: "אין צורך לרחם עלי! אבא שלי יותר גדול מכלם!"

ולמראה עיניו הפעורות של הילד, המשיך: "אבא שלי זה הקדוש ברוך הוא, אבי יתומים, ששומר עלי ודואג לי לכל מחסוריו!"

הנער בלע בשקיקה כל מלה. חיוך הסתמן על שפתותיו. הדברים היוצאים מלבו הרחום של הרב חדרו ללבו, ונסכו בו נחם ושלווה, גוו השפוף הנזקק ואור חדש פקד את עיניו. אור שהצית הרב בלבו הרחב.

המשך בשבוע הבא בעזרת ה'...

- רבי יחיא' יעקב וינבנר בעל השרידו אש
- רבי יעקב טולידאנו ראש ישיבת חזון סיון - ע"פ
- רבי יצחק אלפיה מקובל מהמני ירושלים
- רבי צבי הירשברג ראש ישיבת 'המחברים'
- רבי ניסים רבינו ראש ישיבת חזון סיון - ע"פ
- רבי ראובן כץ רב בית שמש
- רבי שלמה בן חמו מחב"ט מרוקו

שידים חסידים

והירקתי לכם ברכה עד בלי די. ושהר לבנו לעבדך באמת. וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויכין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמח כאפו ה' אלקי ישראל מלך מלך מלך - ה' אלקי ישראל מלך מלך מלך מלך מלך - ויזכרו בכל משלה. וידעו כי אתה שמך ה' לברך

עליון על כל הארץ. ומשמני הארץ ורב דגן ותירש. ולירושלים עירך ברחמים תשוב. ותשבן בתוכה כאשר דברת. וכנה אותה בקרוב בימינו כגון עולם. וכסא דוד עבדך מתרה לתוכה תבין. ונשגב ה' לברו ביום ההוא. ויותר יעקב לברו ויאבק איש עמו עד עלות השחר.

יפדני ה' לשבן וכאו ציון ברנה. וקני לך תלפיו כח יעלו אבר כנשרים, ורוצו ולא ייגעו ולא ייעפו. וקרוב פוורינו מבין הגוים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ. ושמחת פתוך... והיית אף ושמחתם פתוך ודברת כם כשבתך כביתך ובכלבתך בדרך ובשבתך ובקומך.

ותן כנו יצר טוב, לעבדך באמת ויבראה ובאהבה. וזכרני נא וזכרני נא אף הפעם הזה הא-להים, ואנאקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים. וזק ומלא משאלותינו. אמין יעשה בקשתנו. והוא ישלח כמעשה ידיו. ברכה והצלחה. חמל על מעשיך, ותשמח במעשיך, ויאמרו לך חוסידך.

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת החייל אליהו מזרחי ז"ל בן יצחק וג'ני ה"ו נלב"ע א' סיון ה'תשמ"ד תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת מזל אלימלך בת עישה ז"ל נלב"ע ט"ו אלול ה'תשע"ו תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

ספורי צדיקים ואגדות חז"ל לפני השנה

נחה של השמחה

למוצאי שבת

לילה טוב, ילדים צדיקים! בודאי יודעים ומרגישים אתם עד כמה חשובה היא מעלתה של השמחה, וכמה טוב ונכון להיות תמיד בשמחה ולא בעצבות. אבל האם ידעתם כמה כח יש לשמחה? בואו ונשמע ספור:

פעם עבר רבי זושא מאניפולי על שפת הים. לפתע, שמע קול זעקה נוראה עולה מבין הגלים. הוא נעצר מיד וחפש בעיניו את מקור הקול, ולפתע ראה מרחוק יהודי שנאבק במים וזועק לעזרה, וכמעט שקבר טובע בים, חלילה. רבי זושא לא יכול היה להגיע אל היהודי ולחלצו בזמן, היו אלו הרגעים האחרונים והיה עליו לפעל במהירות כדי לעזר לאותו יהודי, אך מה יעשה?! הביט רבי זושא ביהודי המסכן, חשב רגע ואז קרא לעברו:

"כל טוב! תמסר דרישת שלום לליוותי!" דבריו של רבי זושא העלו חיוך על פני האיש. למרות המצב שבו היה שרוי.

לפתע, התמלא האיש בכוחות לא-לו, ובשארית כחותיו התגבר על הים הסוחף, והצליח להגיע אל החוף! כלו היה רטב, עיף וחלוש, אך ברוך ה' חזיו נצלו!

התפלאו האנשים ושאלו את רבי זושא: "מה ראה הרב לומר כך לאדם השרוי במצב שכזה?" השיב רבי זושא: "ראיתי שיש על אותו אדם הרבה דינים וכה אי אפשר לו שיצא, ה' ירחם. לכן אמרתי לו משהו שישמח אותו, ואז - על ידי החיוך שלו יתקיים בו הפסוק: "כי בשמחה תצאו". על ידי השמחה - בטלים הדינים!

השמחה היא לא רק עוד הרגשה נעימה שמטיבה עמנו ועדיפה על פני העצבות. בכוחה של השמחה לבטל גזרות רעות ודינים קשים שיש, חלילה, על האדם! נשתדל תמיד להיות בשמחה, ובעזרת ה' נראה רק ברכה והצלחה!

ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

ענוה שהיא גאווה

ליום ראשון

לילה טוב, ילדים יקרים! לפעמים מתגנבת גאווה אל לבנו, למרות שאנו מנסים להיות בענוה בכל כוחנו. מה אפשר לעשות? בואו ונשמע ספור:

היה היה מלך אחד, עשיר ומכבד, ולו ארמון נאה ומשרתים לרב. דבר לא היה חסר לו. יום אחד, פנה המלך ליועציו וחכמיו ודרש מהם: "חיי טובים כל כה, ואינני חפץ למות. אנא מצאו לי תרופה כדי שאחיה לעולם".

ענו לו היועצים: "אכן, ישנה תרופה כזו ושמה ענוה. היא הטובה שבתרופות, למען יאריך אדוננו המלך שנים רבות". קבל המלך את עצתם, והחליט שמעתה לא יסע יותר במרכבה המלכותית שברשותו, וגם לא ישב על כסא הכבוד שלו, ועוד שורה של החלטות שונות בכדי להראות עד כמה שהוא ענו. לימים, פנה בשנית אל יועציו ושאל: "ועתה, האם ראוי אני לחיי הנצח?" השיבו לו חכמיו: "לצערנו, רחוק המלך מכם יותר מבעבר. פעם היה המלך גאה על מלכותו, אך עתה גאה הוא גם על ענותנותו".

ואהבת את יי א-להיך בכל-רבבך ובכל-נפשך ובכל-מאריך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על-רבבך: ושוננתם רבבך ודברתם בם בשבתך בביתך ובכל-ביתך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על-ידיך והיו רטטפות בין עיניך: וכתבתם על-מזוזות ביתך ובשעריך:

והיה אם-שמע תשמעו אל-מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את יי א-להיכם ולעבדו בכל-לבבכם ובכל-נפשכם: ונתתו מטר-ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגגך ותירשך ויצהרה: ונתתו עשב בשדה לבהמתך ואכלת ושבעת: השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים

ברוך אתה יי א-להינו מלך העולם, המפיל חבלי שנה על עיני ותנומה על עפעפי ומאיר ראישון בת עין. יהי רצון מלפניך יי א-להי וא-להי אבותי, שתשכיבני לשלום ותעמידני לחיים טובים ולשלום ותן חלקי בתורתך, ותרוילני לדבר מצוה ולא תרוילני לדבר עברה. ואל תביאני לידי חטא ולא לידי נסיון ולא לידי כזיון. וישלט בי יצר הטוב ואל ישלט בי יצר הרע. ותצילני מיצר הרע ומחולאים רעים ואל יבהילוני חלומות רעים והרהורים רעים ויתחא משתי שלמה לפניך והאר עיני פן אישו המות.

ברוך אתה יי המאיר לעולם בלא כבודו.
שמע ישראל, יי א-להינו,
יי אחד:
(בחה) ברוך, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד:

קריאת שמע שעל המיטה

שם יהוה קדוש ברוך הוא ושכינתו, ברחילו ורחימו, ורחימו ורחילו, ליחרא שם אות י ואות ה' בשם אות ו' ואת ה' ביחודא שלים בשם כל ישראל. הריני מקבל עלי א-להותי ואתך ואתך ואתך, ורחימי ירא ממנו בגין ראיחו רב ושליש על בלא. וכלא קמיה בלא. ורחימי ממליכו על כל אבר ואבר וניר וניר מרמ"ח אברים ושם"ה גידים של גופי ונפשי, רוחי ונשמתו מלכות גמורה ושלמה, ורחימי עבר לר' יתברך. והוא ברחמי וזכני לעבדו כלבב שלם ונפש חפצה, אמון בו והי רצון:

רבנו של עולם הריני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס והקניט אותי או שהטא קנני. בין בגופי בין בממוני בין בכבודי בין בכל אשר לי. בין באנס בין ברצון בין בשונג בין במזיד בין בדבור בין במעשה. בין בגלגול זה בין בגלגול אחר כלל בר ישראל ולא יענש שום אדם מסבתי. והי רצון מלפניך יי א-להי וא-להי אבותי שלא אחטא עוד. ומה שתסאתי לפניך מחוק ברחמי הרבים אבל לא על ידי סוריו וחולאים רעים: יהיו רצוני אמרי פי והניחו לבי לפניך, יי צורי ונאלי:

גשתדל להתנהג תמיד בענוה, ונדע לשמח בקך שאנו עובדים את ה' ומשתדלים להתרחק ממדות רעות, אך לא נתגאה בקך בלבנו, ולא נרגיש שאנו צדיקים יותר מחברנו!

ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

ולמה הדבר דומה? משל לסוסיו של רבי ישראל הבעל שם טוב. כשהיה הבעל שם טוב יוצא לדרך במרפבתו, לא אחת היתה קופצת בפניהם הדרך. הסוסים דהרו, חולפים ביעף על פני ישובים במהירות הבזק, וכך היו מגיעים למקום חפצם תוך זמן קצר. חשבו להם הסוסים: "עברנו אכסניות כל כך רבות, ראינו סוסים אוכלים, ואנחנו דוהרים, סימן שאנחנו אנשים ולא סוסים".

המשיכו הסוסים לטוס, לתמהונם של אנשים רבים שהביטו על המחזה בפליאה. "זהו!" גמרו הסוסים אמר: "סימן שאנחנו לא אנשים, אנחנו מלאכים". אבל כשהגיעו ליעדם, הגיש להם העגלון שעורה. מיד התנפלו עליה בקצף ואכלו כמו סוסים, ורק אז הברר להם הדבר: אין הם לא אנשים ולא מלאכים, אלא פשוט סוסים. וכך הסביר רבי מנחם מנדל מקוצק: לעתים אדם מכסה את גאותו במלבוש של ענוה טהורה. אך למען האמת הוא כלל אינו מתנהג בענוה, אלא מתגאה גם על ענותנותו וצדקותו!

חזונותיו של אדם קצובים לו

ליום שני

אסביר לך את הסבה לכך. אמרו רבותינו בגמרא, שכל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה: קוצבין לו כמה הנאה תהיה לו! ואתה מתענג מאד בבדחנותך, מבזבז על כך את כל זמנך, ואת המכסה שהקציבו לך משמים. ממילא, אין זה פלא שלא נשאר לך ממה לקחת כדי שיהיה לך לחם לשבע". שמע האיש לקולו של הרב והלך בעצתו, ואכן, זכה לפרנסה ברוח ובכבוד.

הכל בהשגחה מדקדקת בעולם שלנו, ילדים. אפלו הנאה קטנה שלנו כבר נקצבה לנו מראש השנה! תדעו שאנו נמצאים ב"ידים טובות". כל המארעות בעולם, גדולים כקטנים מנהגים על ידי בורא עולם, והוא דואג לכלם.

ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב, ילדים נפלאים! כמה טוב שזכינו להיות מעם ישראל, לקבל את התורה ולזכות להיות העם של ה' יתברך, שדואג לנו כל כך! בואו ונשמע ספור:

מעשה באדם אחד שהיה בדחן גדול, והיה מבדח ומצחיק את כלם, למרות העניות המחפירה שבה היה חי. באחד הימים, לא יכולה היתה אשתו לשאת זאת עוד. היא אמרה לו כי אינה יכולה לחיות בחיי צמצום שכאלו יותר. מיד הלך הבדחן לביתו של רבי פנחס מקוריץ, וגולל בפני הרב את מסכת חייו: איך שכלפי חוץ הוא ידוע כבדחן של העיירה, אך הפרנסה שלו קשה עד מאד, ובני ביתו חיים בדחק גדול וקשה מנשא. שמע רבי פנחס את דבריו, ולאחר שסיים, אמר לו: "הפסק לעסק בבדחנות ובדברים בטלים, ותהיה לך פרנסה טובה ברוח.

יברכה יי וישמרד:

יאר יי פניו אליה ויהנה:

ישא יי פניו אליה וישם לה שלום:

ישב בסתר עליו, בצל ש-די יתלונן: אמר ליי מחסי ומצודתי, א-להי אבטח בו: כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הוות: בארתנו יסוף דך ותחת כנפיו תחסה, צנה וסתרה אמתו: לא תירא מפחד לילך, מחץ ועוף יומם: מדךר באפל יתלך, מקטב ישוד צהרים: יפל מצדך אלה ורבה מימינה, אליה לא יגש: רק בעיניך תביט, ושקמת רשעים תראה: כי אתה יי מחסי:

לדרתם ונתנו על-ציצת הבנה פתיל תכלת: והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את-כל מצות יי ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם וזנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את-כל מצותי והייתם קדשים לא-להיכם: אני יי א-להיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לא-להים אני יי א-להיכם: (חזור ואומר) יי א-להיכם אמת.

יעלזו חסידים בכבוד, ירננו על משכבותם: רוממות א-ל בגרונם, והרב פסיות בידם:

הנה מטתו של שלמה ששים גברים סביב לה, מגברי ישראל: כלם אתו תרב קלמרי מלחמה, איש תרבו על ירכו מפחד בקילות: (יחזור מפסוק "הנה מטתו" שוש פעמים)

והשתחיתם להם: (בלחש) וחרה (לעצור) אף-יי בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והארמה לא תתן את-יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יי נתן לכם: (ער נאן בלחש) ושמתם את-דברי אלה על-לבבכם ועל-נפשכם וקשרתם אתם לאות על-ידיכם והיו לטוטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את-בניכם לדבר גם בשבתך בביתך ובכלתך בדרך ובשכבך ובקומך: ובתבתם על-מזוזות ביתך ובשעריך: למען ירבו ימיכם וימי בניכם על הארמה אשר נשבע יי לאבתים לתת להם מימי השמים על-הארץ:

ויאמר יי אל-משה לאמר: דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על-כנפי בגדיהם

השופט היה פקח, וידע היטב את מנהג היהודים ודיניהם, ולאחר דיונים ממשכים הוציא את הפסק הבא: ראשית, הוא הראה פנים של זעף ליהודי, וכאלו הוא מצדיק את הנוצרי: "מדוע אינך מבין את הבקשה של שכנך? הוא זקוק לאור, אותו אתה חוסם בעשיתך את המחסן הזה. לכן אני מוציא פסק דין באפן ברור ומחלט: ברשות היהודי עשרה ימים לקיום פסק הדין, אשר בהם הוא מחיב לפרק את המחסן, אם יאחר למעלה מעשרה ימים צפוי לקנס גדול!"

הנוצרי, שלא היה יודע מתורת ישראל כלום, שמח שמחה גדולה. הוא יצא בראש מורם על הצלחתו במשפט, ואף ספר על כך לחבריו. מה מאד גברה סקרנותו לראות שהיהודי לא דבר עמו מאומה, ולא כעס והשתלח עליו. כמובן שהיהודי שש ושמח בפסק הדין לא פחות ואולי אף יותר מהנוצרי. שהרי, כל ימי הסכה בסך הכל הם שמונה ימים, והשופט שנתן לו עשרה ימים, כלל גם את יום שמחת תורה, שלא יצטרך לעבד באסרו חג!

ויהי רצון שה' יפר תמיד עצת אויבינו וכל מבקשי רעתנו, וישלח לנו במהרה את משיח צדקנו לגאל אותנו!

ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב, ילדים מתוקים! הגויים מנסים תמיד להצר את צעדינו ולהרע לנו, והקדוש ברוך הוא מפר את עצתם ומונע מהם להזיק לנו! בואו ונשמע ספור:

מעשה ביהודי אחד שהיה לו שכן נוצרי, אשר המרפסת שלהם הייתה מרפסת משתפת. לקראת חג הסוכות, העמיד היהודי את דפנות הסכה ואת הסכך במרפסת המשתפת, בתקוה שהדבר לא יפריע לשכנו הנוצרי. אך מה נדהם לשמע איך שהנוצרי הקים צעקות ללא פשרות שמיד יפרק את הסכה. הוא טען כי זה חוסם לו את האור, ודרש מהיהודי לפרק את סכתו.

הסביר לו היהודי: "מטל עלי לקיים מצות בוראי - מצות סכה, וכיון שהמרפסת גם שלי, איני מוכן לפרק את הסכה". משלא הגיעו הצדדים לעמק השווה, חתם הנוצרי את השיחה באמירה: "חכה, עוד נפגש בבית המשפט". מיד הגיש הנוצרי תביעה בבית משפט כנגד היהודי, וכמובן שלא אחר הזמן ומיד הזמן היהודי לבית משפט. השופט נתן את רשות הדבור לתובע, ולאחר שאמר את דברו, בקש מהיהודי שישב לטענתו של הגוי. היהודי ספר שבסך הכל עשה סכה, ושגם לו יש חלק במרפסת.

ה' ידע מחשבות אדם

גם בהליכותיו היה מראה אותו אדם את עצמו כרב וצדיק, אבל רבי מאיר הכיר בו שתוכו לא כפרו, ובפנימיותו הוא איש חוטא ונפגם. התחיל רבי מאיר להקשות: "כתוב בשלש עשרה מדות של הקדוש ברוך הוא מדת 'ואמת'. ובאמת, דבר זה לכאורה יפלא: איך יכולה להמנות בין שלש עשרה מדות של רחמים מדת אמת? הרי מדת זו באה מצד הדין הגמור! כי לפי מדת אמת, צריכים לעשות כל מצוה באמת, ללא שום פגם עברה. אם כן, למה מדת זו מצויה בין 'ג מדות של רחמים'?"

לילה טוב, ילדים חביבים! ילדים חכמים כמוכם בודאי יודעים שה' יתברך יודע את מחשבותינו, ואת כל מעשינו - גם המעשים שאנו עושים בסתר ולא לעיני כל. בואו ונשמע ספור:

פעם אחת בא לפני רבי מאיר מפרמישלאן איש אחד, לבוש בגדים לבנים. מי שהיה רואה אותו, היה חושב שהוא עומד לפני אחד מענקי הרוח שעמדו להם לישראל באותו הדור.

יש לקרוא את הנוסח המלא של "אנא בכח" כולו מידי לילה, ואחר מכן לחזור על הפסוק של אותו יום 3 פעמים. שימו לב, יום ראשון בלילה נחשב כיום שני, יום שני בלילה נחשב כיום שלישי וכן הלאה.

- יום ראשון (לקרוא במוצ"ש) אנא בכח, גרלת ימינה, תתיר צרורה. (אב"ג יח"ץ)
- יום שני (לקרוא בראשון בלילה) קבל רנת, עמך. שובנו, טהרנו נורא. (ק"ר ע"ש ט"ז)
- יום שלישי (לקרוא בשני בלילה) נא גבור, דורשי יחודך, נכבת שמרם. (ג"ר י"ש)
- יום רביעי (לקרוא בשלישי בלילה) כרם סתרים, רחמי צדקתך, תמיד נמלם. (בט"ר צ"ג)
- יום חמישי (לקרוא ברביעי בלילה) חסין קדוש, ברב טובך, נהל עדתך. (ח"ב ט"ז)
- יום שישי (לקרוא בחמישי בלילה) יחיד גאה, לעמך פנת, זוכרי קרשתך. (י"ג פ"ק)
- יום שבת (לקרוא בששי בלילה) שועתנו קבל, ושמע צעקתנו, יודע תעלמות. (שק"ו צ"ח)

בלחש) ברוך, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד.

אמה תקום תרחם ציון, כי עת לחנה כי בא מועד: בידך אפקיד רוחי, פדיתה אותי יי א-ל אמת:

בשבתות ובימים שלא אומרים בהם תחנון (ראו בלוח בעמוד 3) - לא אומרים וידוי.

אנא יי א-להינו וא-להי אבותינו. תבא לפניך תפלתנו. ואל תתעלם מלפנינו מתחנונתנו. שאין אנחנו עוי פנים וקשה ערף לומר לפניך יי א-להינו וא-להי אבותינו צדיקים אנחנו ולא חטאנו. אבל חטאנו. עוינו. פשענו. אנחנו ואבותינו ואנשי ביתנו:

אשמנו. בגרנו. גזלנו. דברנו רפי ולשון הרע. העוינו. והרשענו. זדנו. חמסנו. טפלתנו שקר ומרמה. יעצנו עצות רעות. פזנו. בעסנו. לצנו. מרדנו. מרינו דבריה. נאצנו. נאפנו. סררנו. עוינו. פשענו. פגמנו. צרנו. צערנו אב ואם. קשינו ערף. רשענו. שחתנו. תעבנו. מעינו ותעצנו. וסרנו ממצותיה וממשפטיה הטובים ולא שוה לנו. ואתה צדיק על כל הבא עלינו. כי אמת עשית. ואנחנו הרשענו:

נשתדל תמיד לעבד את ה' מכל הלב. לא נעשה, חלילה, את המעשים כדי שאנשים יחשבו שאנו צדיקים, אלא נעשה אותם בתמימות למען ה' יתברך, שאוהב אותנו ומרחם עלינו כל כך.

ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

אך הסביר זאת רבי מאיר: "אכן יש כאן רחמים. לדגמא, אם הקדוש ברוך הוא רואה אדם אחד שעושה את עצמו לצדיק גמור, מתהלך עם בגדי לבן, ובכך מטעה את הסובבים, הסוברים שהוא צדיק תמים. מהישר, הנה שהקדוש ברוך הוא ידקדק עמו כחוט השערה, מאחר ומראה ועושה עצמו כה, יתנהג אתו כמו שמדקדק עם הצדיקים. אולם רחום וחנון השם יתברך, מתנהג עמו לפי מדת האמת. ומאחר וכפי האמת הוא איש פשוט, על כן מתנהג עמו כמו איש פשוט. וזוהי מדת הרחמים שיש בזה!"

תורה אמתית

ליום חמישי

ראשי הקהלה ספקו את כפיהם מרב נחת. הנה, כאן הרב רואה את ההתמדה בעסק התורה, את ההשקעה שהרבנים משקיעים! שמחתם של התלמידים גדלה מאד.

"לא לך התכונתי", אמר להם הרב. הם לא הספיקו להבין מה פונתו, והוא נגש לתבה של בית המדרש ומסר להם שיחה מוסרית בקבוץ כל תלמידי הישיבה. אז פתח את פיו בדברי מוסר נלהבים, עד ששרף להם כל מחשבות של יהרא וכבוד מלכם. הוא הוכיח אותם בעדינות, בצרוף מעשיות ומשלים, ובתוף הדברים הוא הסביר להם: "כל תורה שאינה ביראה ואהבה לא פורחת ללמעלה. היא אינה עולה לשמים, אלא נשארת תקועה כאן, בין הקירות".

פעת, הבינו מה שהרב אמר שבית מדרשם מלא תורה. כי מאחר ואינם לומדים לשם שמים, כל התורה נשארת בבית המדרש ואין לה כח לעלות למעלה. דבריו עשו רושם והתעוררות גדולה, ומיד קבלו עליהם לחזר בתשובה שלמה, ולבער מהם כל מיני שמץ גאווה. באותה שעה, הבינו פרנסי הקהל את גדל הישיבה הראשונה, ואת מה שהרב התפונן בדבריו שאין בה תורה. כי מאחר וכל למודם לשם שמים, בדחילו ורחימו, לכן כל תורתם עלתה לשמים ועשתה נחת רוח גדולה!

נשתדל תמיד לעבד את ה' באמת, כדי שתורתנו ומעשינו יהיו רצויים לפני ה', מלך העולם, ונזכה לעשות לו נחת רוח גדולה, ביחד, כלם!

ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב, ילדים אהובים! האם יכול להיות שאדם לומד תורה ועושה מצוות, אך זה לא יהיה מקבל ורצוי לפני ה' יתברך? בואו ונשמע ספור: מעשה שהיה באחד מגדולי הרבנים, אשר הגיע לבקור בעיר גדולה לאלקים. ראשי הקהלה יצאו לקבל את פניו ובקשו ממנו לערוך סיור בממלכת התורה אשר בעירם: תלמודי תורה, ישיבות וכוללים שבעיר. הרב שמח לשמע על רבוי התורה שבעיר, ונאות לבקשתם. הם בחרו להראות לו בתחלה את אחד הכוללים הגדולים שבעיר, אשר שם היה קול התורה מהדהד תדיר ולא פוסק. ויהי בבואו לבית המדרש, ראה את האברכים הלומדים שם, ופתח פיו בהקמה ואמר: "הבית הזה ריק מכל וכל, אין בו שום תורה ומצוה!"

פרנסי הצבור נע לבם משמע זאת. הם יודעים שהרב בעל רוח הקדש, ואם הוא הוציא מפיו משפט שכזה, בודאי שכן הדבר. אך לא ידעו מדוע כך, הרי בית מדרש זה הוא "התפארת" של העיר, העינים נשואות למוצא פיהם בפסיקת ההלכה וההוראה! אך הרבינו את ראשם והרהרו בתשובה שלמה, ובלבם גמלה ההחלטה לתקן יותר את מעשיהם.

משם הם עברו לישיבה אחרת, גם היא אחת מאבני היסוד בעיר. כשראה הרב את הישיבה פתח פיו ואמר: "זה הבית מלא על כל גדותיו, תורה ומעשים טובים!"

תפילת הדרך

היוצא לדרך, ושוהה בנסיעתו מחוץ לעיר שעה וחמישית (72 דקות) אומר תפילה זו בשם ומלכות, אך אם שהה בנסיעתו מחוץ לעיר פחות מכך לא יברך בשם ומלכות. ברכה זו מברך לאחרי שיצא מהעיר.

יהי רצון מלפניך יי א-להינו וא-להי אבותינו, שתוליכנו לשלום, ותציעינו לשלום, ותדריכנו לשלום, ותניענו למחוז הפצנו לשלום, (אם חוזר בו ביום מוסיף: ותחזירנו לשלום), ותצילנו מפף כל-אויב ואורב בדרך, ותשלח ברכה במעשי דינינו, ותתננו לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל-ראינו, ותשמע קול תחנונינו. כי א-ל שומע תפלה ותחנון אמת. ברוך אתה יי שומע תפלה:

שמח משמח רעים אהובים כשמחה יצירך בננו עדן מקדם. ברוך אתה יי, משמח חתן וכלה:

ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, אשר ברא ששון ושמחה, חתן וכלה, גילה רצה דיצה וחדוה, אהבה ואהוה, שלום ורעות, מהרה יי א-להינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים, קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה, קול מצהלות חתנים מחפתם, ונערים ממשתה נניגתם, ברוך אתה יי, משמח חתנו עם הפלה:

המומן שבירו כוס ברכת המזון, אומר: סכרי מרנן (ועינים) לחיים.

ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, בורא פרי הגפן:

שבע ברכות

בסעודת חתן וכלה מברכים שבע ברכות לפני ברכת "בורא פרי הגפן". ומנהג ארץ ישראל לקחת שתי כוסות, אחת לברכת המזון ואחת לברכת חתנים, ואחר שתיים המברך ברכת המזון, אינו מברך "בורא פרי הגפן" אלא מתחיל השני לברך על הכוס שבירו "שתכול ברא לכבודו" עד סוף שבע הברכות, ואחר כך מברך הראשון "בורא פרי הגפן" ומזכיר להוציא את השומעים, וטובעים.

ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, שהכל ברא לכבודו:

ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, יוצר האדם: ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, אשר יצר את האדם בצלמו, בצלם דמות תבניתו, והתקין לו ממנו בננו צרי-עד. ברוך אתה יי, יוצר האדם: שוש תשיש ותגל עקרה בקבוץ בניה לתוכה במהרה בשמחה. ברוך אתה יי, משמח ציון בכנייה:

אזהרה! בעלון משולבים קטעי הומור - אין בכוונתן לפגוע ולהעליב!

זה שאת כבר 3 שנים לומדת נהיגה לא אומר שאת סטודנטית

כשאני שותה אלכוהול כולם אומרים לי "אלכוהוליסטית" אבל כשאני שותה פאנטה אף אחד לא אומר לי שאני "פנטסטית"

מורה בכיתה בישראל: מה לא ברור? ביקשתי שתסדרו את השולחנות ב-ח' לא בר! מורה בכיתה בסין: מה לא ברור? ביקשתי שתסדרו את השולחנות ב-ב-לא ב-! 盘

כולנו ניסינו להוריד את כל הצבעים בכת אחת

שלחנו לאליאקספרס שלט לדלת, רשמנו לו את השם משפחה ושיצור איתנו קשר לפני, זה התוצאה... ליצור אדם קשר

דברי הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א ויוצא דבת הארץ...

המרגלים אמרו רק מספר מילים מועט, שהתפרשו כדיבה על ארץ ישראל, ומזה השתלשלו כל הצרות שפקדו את עם ישראל. דיבור זה גרם לחורבן שני בתי המקדש ולגלות הנוראה, שבה מצויים אנו עד היום הזה. האדם הוא בחיר היצירה, דרגתו היא מעל כל היצורים הקיימים בעולם: החיות, הבהמות, הציפורים ושאר בעלי החיים. מהי עליונותו של האדם? "וייצר ה' אלקים את האדם... ויהי האדם לנפש חיה" (בראשית ב, ז). מה הכוונה "לנפש חיה"? תרגם אונקלוס: "לרוח ממלאך", שניתן בו כוח הדיבור. נאמר בתהלים (נח, ב): "האמנם אדם בלתי חכם, ודרשו על כך חז"ל (חולין פט ע"א): "מה אומנותו של אדם בעולם הזה? - ישים עצמו כאילם". ישנם סוגים רבים של אומנות: אלקטרוניקה, נגרות, חשמלאות, הנדסה, רפואה ועוד רבים. מאמצים רבים צריך להשקיע כדי ללמוד את האומנות שבה הפך, אף לימוד חלק קטן של האומנות הגדולה ביותר של האדם בחייו? ומהי האומנות הגדולה ביותר של האדם בחייו? חז"ל מגלים לנו: "ישים עצמו כאילם". חשוב לשתוק ולעשות עצמו כאילם, אך עדיין אין זו האומנות האמיתית. אומנותו האמיתית של האדם היא לדעת בדיוק אימתי לשתוק, ואימתי לפתוח את הפה, וכשפתוח את הפה - איך לדבר, מה לומר, ובאיזו צורה. מדוע זו אומנות?

הקב"ה ראה, שכאשר האדם משתמש בכוח הדיבור - הוא בונה עולמות. הגמרא (חולין שם) ממשיכה ושואלת: "יכול אף בדברי תורה?" - האם גם בדברי תורה צריך האדם לשתוק? ומשיבה בהמשך הפסוק מתהלים: "צדק תדברון" - על ידי פתיחת הפה לדיבור בדברי התורה המכונה "צדק", בונה האדם את העולם כולו, כמו שאמרו בגמרא (ברכות סד ע"א) על תלמידי חכמים שהם "מריבים שלום בעולם, שנאמר (ישעיה נד, ג) 'וְכָל בְּנֵי אֱדֹמִי ה' יָרֵב שְׁלוֹם בְּנֵיךְ', אל תקרי בניך אלא בניך".

כמו כן, יש לפתוח את הפה גם לתפילה ולחסד, כפי שממשיך דוד המלך בתהלים: "מיִשְׁרֵים תִּשְׁפְּטוּ בְּנֵי אָדָם".

כשם שניתן לבנות על ידי כוח הדיבור, אפשר, חלילה, גם להרוס עולמות. ה"חפץ חיים" זצ"ל, בהקדמתו לספרו על שמירת הלשון, כותב: "בראותי החורבן הנורא מהעוון הזה של דיבור לשון הרע שינסתי מותני" - הוא שינס מותניו וכתב את הספר "חפץ חיים", ובו פירט מה מותר לדבר, ומה אסור, מתי מותר לדבר, ומתי אסור. ובמילים אחרות, כיצד לנהוג באומנות הדיבור.

אדם עומד להיכנס לביתו, כמה צריך הוא להיזהר על כל מילה ומילה שיוציא מפיו, כמה עליו להתחנן ולהתפלל טרם נכנס לבית: "ה' יתברך, עוזרני שלא יצא מפִי, חס ושלום, דיבור של הקנטה וכעס".

לפעמים בהערה קטנה שמעיר לאנשי ביתו, עלול הוא לגרום צער וחורבן נורא ואיום, ומצד שני - במילה טובה ובעידוד יכול לבנות שלום בית ורוב ברכה. סיפר אדם שראה מסכן שהלך בצידי הדרכים. אותו הלך סבל משעורה בעינו והתבייש להיראות לעיני הבריות. אמר לו אותו אדם: "מה אתה עושה עסק משעורה? בסך הכל קצת נפיחות - מה קרה?? אילו היתה לי שעורה, לא הייתי מתבייש..."

למחרת בבוקר קם אף הוא עם שעורה בעין...

לפעמים אדם אינו מרגיש מהו כוחו של הדיבור... דברים רבים שקורים לו ולמשפחתו נגרמים בגלל אי שמירת אומנות הדיבור. הרמב"ן כותב באגרתו לבנו: "תנהג תמיד לדבר כל דברך בנחת, לכל אדם ובכל עת, ובוזה תינצל מן הכעס שהיא מידה רעה להחטיא בני אדם". הרמב"ן לא אמר לבנו לעבוד על מידת הכעס, אלא להתרגל לדבר בנחת בכל מקום ובכל עת. אם תדבר בנחת תימשך עליך רוח של קדושה, ותזכה למידת הענוה ולכל המידות הטובות.

שבת שלום ומבורך!

יועץ הכתר 1

תקציר:

בנייה: אביו של יוסף, היועץ היהודי, נלקח למעצר. בוורמייזא: הרוזן פון טרכטנשטיין הזומם לנצח בדימור ולגרום ליוסף להמיר את דתו, מצליח לגרום לו לשבת איתו לשיחה

פרק 35

